Ministerstvo financí
České republiky

Fiskální výhled
České republiky

listopad 2026

Fiskální výhled České republiky
listopad 2026

Ministerstvo financí ČR
odbor Hospodářská politika
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Tel.: 257 041 111
E-mail: Fiscal.Outlook@mf.gov.cz

ISSN 1804-7998 (on-line)

ISBN 978-80-7586-133-7 (online)

Vychází 1× ročně, zdarma

Elektronický archiv:
http://www.mf.gov.cz/FiskalniVyhled

Fiskální výhled
České republiky

listopad 2026

Obsah

Úvod a shrnutí ... **1**

1 Makroekonomický rámec fiskální predikce ... **2**

2 Hospodaření sektoru vládních institucí ... **6**

2.1 Saldo, strukturální saldo a výdajové rámce ... 7

2.2 Příjmy sektoru vládních institucí ... 10

2.3 Výdaje sektoru vládních institucí ... 14

2.4 Dluh sektoru vládních institucí ... 18

2.5 Analýza citlivosti ... 20

3 Mezinárodní srovnání ... **22**

3.1 Saldo a dluh veřejných financí v zemích EU v roce 2025 a 2026 ... 22

3.2 Financování dluhu veřejných financí v zemích EU ... 23

4 Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému ... **29**

4.1 Vývoj parametrických změn důchodového systému ... 29

4.2 Projekce důchodového systému ... 29

5 Finanční prostředky z EHP a Norských fondů ... **33**

5.1 Institucionální rámec a implementace v ČR ... 33

5.2 První programové období (2004–2009) ... 35

5.3 Druhé programové období (2009–2014) ... 36

5.4 Třetí programové období (2014–2021) ... 38

5.5 Čtvrté programové období (2021–2028) ... 40

5.6 Závěr ... 41

Přehled literatury a použitých zdrojů ... **44**

A Tabulková příloha ... **49**

B Slovníček pojmů ... **54**

C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR ... **55**

Fiskální výhled ČR je zpracováván v odboru Hospodářská politika MF ČR, od roku 2016 vychází jedenkrát ročně, zpravidla v listopadu. Zahrnuje predikci na běžný a následující rok (tj. do roku 2027), u některých ukazatelů pak i výhled na další 2 roky (tj. do roku 2029). Publikace je dostupná na internetových stránkách MF ČR na adrese:

http://www.mf.gov.cz/FiskalniVyhled

Rádi přivítáme relevantní připomínky nebo náměty, které poslouží ke zkvalitnění publikace a přiblíží ji potřebám uživatelů. Případné připomínky prosím zasílejte na adresu:

Fiscal.Outlook@mf.gov.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Porovnání scénářů Fiskálního výhledu a jarní Fiskální prognózy 4
Tabulka 2.1: Nastavení fiskální politiky 6
Tabulka 2.1.1: Hospodaření sektoru vládních institucí 8
Tabulka 2.2.1: Výhled příjmů sektoru vládních institucí 12
Tabulka 2.2.2: Příjmová diskreční opatření 12
Tabulka 2.3.1: Výhled výdajů sektoru vládních institucí 16
Tabulka 2.3.2: Výdajová diskreční opatření 16
Tabulka 2.4.1: Hrubý konsolidovaný dluh sektoru vládních institucí 18
Tabulka 2.5.1: Základní a modelové scénáře makroekonomických simulací 21
Tabulka 4.1: Základní makroekonomické a demografické předpoklady a projekce penzijních výdajů 31
Tabulka 5.1: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 2. období (2009–2014) 42
Tabulka 5.2: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 3. období (2014–2021) 43
Tabulka 5.3: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 4. období (2021–2028) 43

Tabulka A.1: Příjmy sektoru vládních institucí 49
Tabulka A.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí 50
Tabulka A.3: Výdaje sektoru vládních institucí 51
Tabulka A.4: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů 51
Tabulka A.5: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů 52
Tabulka A.6: Saldo a dluh sektoru vládních institucí zemí EU 52
Tabulka A.7: Transakce sektoru vládních institucí zemí EU za rok 2025 53

Seznam grafů

Graf 1.1: Reálný HDP 5
Graf 1.2: Nominální HDP v důchodové struktuře 5
Graf 1.3: Nominální spotřeba domácností 5
Graf 1.4: Nominální investice 5
Graf 1.5: Míra nezaměstnanosti 5
Graf 1.6: Odpracované hodiny 5
Graf 1.7: Spotřebitelské ceny 5
Graf 1.8: Produkční mezera 5
Graf 2.1.1: Saldo sektoru vládních institucí 9
Graf 2.1.2: Celkové a strukturální saldo, cyklická složka 9
Graf 2.1.3: Jednorázová a přechodná opatření 9
Graf 2.1.4: Limity primárního strukturálního salda (FSP) 9
Graf 2.1.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls 9
Graf 2.1.6: Celkový fiskální impuls 9
Graf 2.1.7: Příjmový fiskální impuls 9
Graf 2.1.8: Výdajový fiskální impuls 9
Graf 2.2.1: Struktura daňových příjmů 13
Graf 2.2.2: Vývoj daňových příjmů 13
Graf 2.2.3: Zdanění spotřeby 13
Graf 2.2.4: Zdanění práce 13
Graf 2.2.5: Zdanění kapitálu 13
Graf 2.2.6: Daňová diskreční opatření 13
Graf 2.2.7: Ostatní příjmy 13
Graf 2.2.8: Daňové a sociální příjmy dle subsektorů 13

Graf 2.3.1: Struktura celkových výdajů 17
Graf 2.3.2: Vývoj výdajů 17
Graf 2.3.3: Náhrady zaměstnancům 17
Graf 2.3.4: Peněžité sociální dávky 17
Graf 2.3.5: Výdajová diskreční opatření 17
Graf 2.3.6: Investice vládních institucí 17
Graf 2.3.7: Úrokové výdaje 17
Graf 2.3.8: Výdaje na konečnou spotřebu 17
Graf 2.4.1: Dluh sektoru vládních institucí 19
Graf 2.4.2: Změna dluhové kvóty 19
Graf 2.4.3: Vládní dluh podle typu instrumentu 19
Graf 2.4.4: Hrubý a čistý dluh sektoru vládních institucí 19
Graf 2.4.5: Potřeba financování státního dluhu 19
Graf 2.4.6: Výnosy státních dluhopisů dle splatnosti 19
Graf 2.4.7: Struktura státních dluhopisů dle držitele 19
Graf 2.4.8: Struktura státních dluhopisů dle typu 19
Graf 3.1: Saldo ve vybraných zemích EU 28
Graf 3.2: Strukturální saldo ve vybraných zemích EU 28
Graf 3.3: Změna příjmů v letech 2024–2025 28
Graf 3.4: Změna výdajů v letech 2024–2025 28
Graf 3.5: Dluh ve vybraných zemích EU 28
Graf 3.6: Změna zadlužení v letech 2025–2026 28
Graf 3.7: Výnosy dluhopisů ČR a zemí EU 28
Graf 3.8: Alokace prostředků z nástroje SAFE a RRF 28
Graf 4.1: Míra závislosti a podíl populace 80+/65+ 32
Graf 4.2: Příjmy, výdaje a saldo důchodového systému 32
Graf 4.3: Výdaje dle minulé a současné projekce 32
Graf 4.4: Výdaje a alternativní scénáře produktivity 32
Graf 4.5: Výdaje a alternativní scénář doby dožití 32
Graf 4.6: Výdaje a alternativní scénář míry plodnosti 32
Graf 4.7: Výdaje a alternativní scénáře věkové hranice 32
Graf 4.8: Výdaje a alternativní scénáře migrace 32
Graf 5.1: Financování EHP a Norskými fondy v letech 2009–2021 42
Graf 5.2: Přidělení prostředků EHP a Norských fondů dle oblastí skrze všechny přijímací země 42

Seznam použitých zkratek

b. c. ..... běžné ceny
CNY ..... čínský jüan (žen-min-pi)
CZK ..... kódové označení české koruny
ČR ..... Česká republika
ECB ..... Evropská centrální banka
EK ..... Evropská komise
ESA 2010 ..... Evropský systém národních a regionálních účtů z roku 2010
EU, EU27 ..... Evropská unie (svým pokrytím zahrnuje všech 27 zemí)
EUR ..... kódové označení eura
FSP ..... Fiskálně-strukturální plán
HDP ..... hrubý domácí produkt
CHF ..... švýcarský frank
JPY ..... japonský jen
MF ČR ..... Ministerstvo financí ČR
p. a. ..... per annum (za rok)
p. b. ..... procentní bod
s. c. ..... stálé ceny
SEK ..... švédská koruna
USD ..... americký dolar

Seznam kódů použitých zemí

AT – Rakousko, BE – Belgie, BG – Bulharsko, CY – Kypr, CZ – Česká republika, DE – Německo, DK – Dánsko, EE – Estonsko, ES – Španělsko, FI – Finsko, FR – Francie, GR – Řecko, HR – Chorvatsko, HU – Maďarsko, IE – Irsko, IT – Itálie, LT – Litva, LU – Lucembursko, LV – Lotyšsko, MT – Malta, NL – Nizozemsko, PL – Polsko, PT – Portugalsko, RO – Rumunsko, SE – Švédsko, SI – Slovinsko, SK – Slovensko

Značky použité v tabulkách

Pomlčka (–) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval nebo zápis není z logických důvodů možný.

Uzávěrka datových zdrojů

Makroekonomické datové zdroje v této publikaci jsou vztaženy k 30. říjnu 2026, fiskální data k 1. listopadu 2026, mezinárodní srovnání k 21. říjnu 2026 a výnosy státních dluhopisů k 10. říjnu 2026.

Poznámka

Součtové údaje publikované v tabulkách mohou být v některých případech zatíženy nepřesností na posledním desetinném místě vzhledem k zaokrouhlování.

Úvod a shrnutí

Česká ekonomika se nadále nachází v prostředí zvýšené geopolitické a hospodářské nejistoty. Pokračující válečné konflikty na Ukrajině a na Blízkém východě, proměnlivá obchodní politika a riziko dalšího narušení mezinárodních dodavatelských řetězců představují významné nejistoty pro vývoj světové ekonomiky i zahraniční poptávky. Vedle těchto vnějších faktorů zůstávají výzvou také nepříznivý demografický vývoj a rostoucí nároky na veřejné rozpočty, zejména v souvislosti se zajištěním obranyschopnosti země a dlouhodobou udržitelností veřejných financí.

Nastavení fiskální politiky České republiky vychází z reformovaného evropského rámce správy hospodářských záležitostí, jehož základem je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1264 a směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států. Jejich požadavky byly promítnuty do českého právního řádu novelou zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. V průběhu roku byl současně zpracován nový Fiskálně-strukturální plán České republiky pro období 2027–2030, který vymezuje střednědobou trajektorii fiskální politiky prostřednictvím limitů primárního strukturálního salda a dráhy čistých výdajů. Tyto parametry představují základní vodítko pro nastavení veřejných financí a byly zohledněny také při sestavování státního rozpočtu. Současný fiskální rámec tak propojuje požadavky evropských pravidel s národními rozpočtovými pravidly a vytváří rámec pro řízení veřejných financí ve střednědobém horizontu. Fiskálně-strukturální plán počítá s fiskálním rozvolněním v roce 2027, které zohledňuje aktuální rozpočtové priority i strukturální nastavení. V následujících letech by měla fiskální politika postupně směřovat ke konsolidaci veřejných financí a zlepšování strukturálního salda. Tento vývoj by měl vést k dosažení primárního strukturálního přebytku ve výši 0,3 % HDP v roce 2030.

Makroekonomická predikce předpokládá pokračování hospodářského oživení, které bude podporováno především domácí poptávkou, spotřebou domácností a investiční aktivitou. Reálný hrubý domácí produkt by měl v roce 2026 vzrůst o 1,7 % a v roce 2027 růst zrychlit na 2,5 %. Příznivý vývoj ekonomické aktivity by se měl postupně promítat také do situace na trhu práce. Míra nezaměstnanosti by měla v roce 2026 dosáhnout 3,0 % a v následujícím roce klesnout na 2,8 %. Průměrná míra inflace se pro letošní rok očekává na úrovni 2,1 %, zatímco v roce 2027 by měla vzrůst na 3,1 %, zejména v důsledku promítnutí cen energií do výdajů domácností.

Hospodaření sektoru vládních institucí by mělo v roce 2026 skončit deficitem ve výši 2,8 % HDP. V roce 2027 se očekává jeho prohloubení na 3,5 % HDP. Vývoj je v souladu s možnostmi, které poskytuje Fiskálně-strukturální plán, včetně využití únikové doložky pro výdaje na obranu, jež v roce 2027 umožňuje zohlednit částku 70 mld. Kč. V následujících letech pak počítáme s návratem deficitu veřejných financí pod 3 % HDP. S deficity se pojí další nárůst zadlužení sektoru vládních institucí, které by mělo dosáhnout 45,8 % HDP v roce 2026 a 47,4 % HDP v roce 2027. Růst zadlužení bude ovlivněn mimo jiné i financováním výstavby nových jaderných zdrojů návratnou finanční výpomocí společnosti Elektrárny Dukovany II. V mezinárodním srovnání však zůstává zadlužení České republiky stále podstatně nižší než v řadě dalších zemí Evropské unie.

Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí je úzce spojena s vývojem důchodového systému, na který bude v následujících desetiletích působit zejména stárnutí populace a změny poměru mezi počtem osob v produktivním věku a příjemci důchodů. Čtvrtá kapitola přináší aktualizované projekce důchodového systému a hodnotí očekávaný vývoj jeho příjmů, výdajů a salda v dlouhodobém horizontu. Výdaje na důchody by měly od 30. let začít růst a dosáhnout vrcholu těsně před rokem 2060, kdy přesáhnou 9,9 % HDP. Také saldo důchodového systému by se mělo v důsledku demografického vývoje postupně zhoršovat. Ze současných mírných přebytků by mělo od druhé poloviny 30. let dojít k překlopení do deficitu až na 1,8 % HDP kolem roku 2060. Projekce zároveň zohledňují dopady přijatých parametrických změn důchodového systému, zejména postupné zvyšování důchodového věku a změny ve výpočtu nově přiznávaných důchodů, které tlumí růst budoucích výdajů. Součástí analýzy je také posouzení citlivosti projekcí na alternativní demografické a makroekonomické předpoklady, včetně vývoje produktivity, délky dožití, plodnosti a migrace.

Tematická kapitola se věnuje finančním prostředkům z fondů Evropského hospodářského prostoru a Norských fondů a jejich využití v České republice. Představuje institucionální rámec a implementaci těchto prostředků, shrnuje dosavadní programová období od vstupu České republiky do systému podpory a přibližuje aktuální období 2021–2028. Pozornost je věnována také vývoji alokací a čerpání prostředků. Kapitola tak nabízí ucelený pohled na jeden z nástrojů finanční spolupráce s dárcovskými státy, který přispívá k podpoře rozvoje a realizaci projektů ve vybraných oblastech veřejného života.

1 Makroekonomický rámec fiskální predikce

Makroekonomický rámec fiskální predikce předpokládá postupné zmírňování konfliktu na Blízkém východě a obnovování dodávek ropy a zemního plynu. Přetrvávající bezpečnostní rizika a poškození infrastruktury však budou tento proces zpomalovat. Ceny energetických surovin by měly postupně klesat, zůstanou ale citlivé na další vývoj konfliktu. Scénář dále předpokládá, že nedojde k významnější eskalaci války na Ukrajině ani k dalšímu zásadnímu zpřísnění překážek v mezinárodním obchodě.

Reálný **hrubý domácí produkt** ČR, očištěný o sezónní a kalendářní vlivy, se ve 2. čtvrtletí 2026 zvýšil mezičtvrtletně o 0,3 % a meziročně o 1,8 %. Meziroční růst byl tažen výhradně domácí poptávkou, zejména spotřebou domácností a tvorbou hrubého fixního kapitálu. Vývoj zásob a saldo zahraničního obchodu naopak působily negativně.

V roce 2026 by se HDP mohl zvýšit o 1,7 %, především zásluhou růstu spotřeby domácností a fixních investic. Hospodářskou dynamiku však budou brzdit vyšší ceny energií, zvýšená nejistota a úbytek zásob. Vývoz podpoří zahraniční poptávka, jeho růst ale budou omezovat obchodní bariéry a narušení dodavatelských řetězců. Pokračující růst domácí poptávky současně zvýší dovoz, příspěvek zahraničního obchodu proto zůstane záporný. V roce 2027 by hospodářský růst mohl zrychlit na 2,5 %. Spotřeba domácností si udrží obdobnou dynamiku jako letos a zrychlí růst spotřeby vládních institucí, zatímco růst fixních investic zpomalí. Zrychlení HDP tak bude vycházet především z obratu příspěvku zásob do kladných hodnot a ze zmírnění záporného příspěvku zahraničního obchodu. V letech 2028 a 2029 by ekonomika mohla vzrůst o 2,5 %, resp. o 2,4 %, nadále zásluhou domácí poptávky.

Reálná **spotřeba domácností** by se letos mohla zvýšit o 2,8 % a v roce 2027 o 2,7 %. V obou letech ji bude podporovat pokračující růst reálných příjmů. Zvýšená nejistota hospodářského vývoje a kolísání cen energií však budou domácnosti motivovat k opatrnosti ve výdajích. Míra úspor by tak letos mohla setrvat poblíž loňské úrovně a mírně klesnout až v příštím roce, i nadále však zůstane výrazně nad svým dlouhodobým průměrem. V dalších letech by růst spotřeby domácností mohl postupně zpomalit na 2,4 % v roce 2028 a 2,2 % v roce 2029 v návaznosti na zvolňování dynamiky reálných příjmů.

Tvorba hrubého fixního kapitálu by v roce 2026 mohla vzrůst o 5,4 %. Investiční aktivitu podpoří realizace dříve odložených projektů, bytová výstavba, výdaje na dopravní prostředky a veřejné investice do infrastruktury. Významnou roli bude hrát také dokončování projektů financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost. Opačným směrem budou působit zvýšená nejistota, vyšší náklady na energie a nadále restriktivní finanční podmínky. Pro rok 2027 očekáváme zpomalení růstu investic na 2,5 %, zejména v souvislosti s ukončením čerpání prostředků z tohoto nástroje. Investiční poptávku však budou nadále podporovat růst domácí a zahraniční poptávky a potřeba obnovy a modernizace výrobních kapacit. V letech 2028 a 2029 by se investice mohly zvýšit o 3,0 %, resp. o 4,0 %. K růstu by měly přispívat také energetické a infrastrukturní projekty a pořizování vojenské techniky.

Příspěvek **změny zásob** by měl letos z růstu HDP ubrat 1,1 p. b. K čerpání zásob mohou přispívat výpadky dodávek a prodlužování dodavatelských termínů v souvislosti s konfliktem na Blízkém východě. Vyšší využívání naskladněných materiálů a surovin může souviset také s růstem výrobní a investiční aktivity. Pro roky 2027 a 2028 očekáváme kladný příspěvek změny zásob ve výši 0,3 p. b., který bude odrážet pomalejší úbytek zásob, nikoli obnovení jejich růstu. V roce 2029 by již měl být příspěvek přibližně neutrální.

Meziroční **inflace** ve 3. čtvrtletí 2026 dosáhla 2,0 %. Celkovou cenovou dynamiku tlumily zejména nižší ceny potravin a energií pro domácnosti, zatímco domácí cenové tlaky přetrvávaly. Ceny služeb nadále rostly výrazně rychleji než ceny zboží, zejména vlivem mzdových nákladů, spotřební poptávky a nákladů na bydlení. Průměrná míra inflace by letos mohla dosáhnout 2,1 %. Vedle převedení financování podporovaných zdrojů energie na státní rozpočet ji tlumí především příznivý vývoj cen potravin, silnější koruna a restriktivní nastavení měnové politiky. Opačným směrem působí zdražení pohonných hmot, svižný růst nominálních výdělků a nákladů na bydlení. V roce 2027 očekáváme zvýšení průměrné inflace na 3,1 %, především v důsledku vyšších cen energií pro domácnosti a obnoveného růstu cen potravin. Do spotřebitelských tarifů elektřiny a plynu se postupně promítne předchozí zdražení na velkoobchodních trzích a odezní meziroční protiinflační účinek převedení financování podporovaných zdrojů energie na stát. Růst výdělků a imputovaného nájemného bude nadále udržovat zvýšenou cenovou dynamiku. Předpokládaný pokles cen ropy a posilující koruna budou naopak cenové tlaky mírnit. V letech 2028 a 2029 by inflace mohla zpomalit na 2,4 %, resp. na 2,3 %.

Na **trhu práce** přetrvávají nerovnováhy mezi nabídkou práce a požadavky zaměstnavatelů. Nedostatek pracovníků v řadě odvětví a profesí přitom doprovází růst nezaměstnanosti. Zaměstnanost v metodice národních účtů by se letos mohla zvýšit o 1,4 %, zejména zásluhou služeb. V roce 2027 by její růst měl zpomalit na 0,3 %, mimo jiné v důsledku poklesu počtu obyvatel v produktivním věku. Nepříznivý demografický vývoj bude částečně kompenzován rostoucí mírou participace, podporovanou postupným zvyšováním důchodového věku. V letech výhledu očekáváme přibližnou stagnaci zaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti by letos mohla dosáhnout v průměru 3,0 %, v roce 2027 klesnout na

2,8 % a v dalších dvou letech na 2,5 %. Přetrvávající nedostatek pracovníků bude nadále podporovat růst výdělků, zatímco slabší poptávka po práci zejména v průmyslu bude mzdové tlaky tlumit. Objem mezd a platů by se mohl letos zvýšit o 7,4 % a v roce 2027 o 6,6 %. Při obdobné dynamice průměrných výdělků bude jeho zpomalení odrážet především nižší růst zaměstnanosti. V dalších letech očekáváme zvolnění růstu objemu mezd a platů do blízkosti 5 %.

Záporná **produkční mezera** se v roce 2025 výrazně zmenšila, v roce 2026 by však měla setrvat v průměru na stejné úrovni. Její uzavření očekáváme ve 2. čtvrtletí 2027 v návaznosti na zrychlení hospodářského růstu. Růst **potenciálního produktu** by se v letech 2026 a 2027 mohl pohybovat kolem 1,7 %. Stabilní celkové tempo bude doprovázet změna struktury růstu. Zatímco letos bude stále významný příspěvek výrobního faktoru práce, v příštím roce jej z velké části nahradí sílící příspěvek trendové složky souhrnné produktivity při vyšším příspěvku zásoby kapitálu. V delším horizontu tak bude potenciální růst více záviset na produktivitě a rozšiřování kapitálové zásoby, zatímco možnosti jeho podpory zvyšováním nabídky práce budou omezené.

Makroekonomický rámec fiskální predikce je zatížen řadou **rizik**, která považujeme v úhrnu za vychýlená směrem k nižšímu hospodářskému růstu a vyšší inflaci. Nejvýznamnějším rizikem je další eskalace konfliktu na Blízkém východě nebo pomalejší obnova produkce a přepravy energetických surovin. Vyšší či déle přetrvávající vysoké ceny energií by zvýšily náklady podniků, oslabily reálné příjmy domácností a tlumily spotřebu i investice. Citlivost evropské ekonomiky na výpadky dodávek a nepříznivé počasí zvyšuje nízká naplněnost zásobníků plynu. Rychlejší uklidnění konfliktu a obnova dodávek by naopak podpořily růst a snížily inflaci. Další významná rizika představují zhoršení bezpečnostní situace v Evropě, zpřísnění překážek v mezinárodním obchodě a výraznější zpřísnění finančních podmínek, mimo jiné v důsledku nepříznivého vývoje na globálních finančních trzích. Nejistotu představují také rozsah a načasování zahraničních fiskálních opatření, zejména německých investic do infrastruktury a obrany, jejichž rychlejší realizace by mohla podpořit český vývoz. Vývoj investiční aktivity bude záviset rovněž na další podobě a předvídatelnosti klimatické a energetické politiky EU.

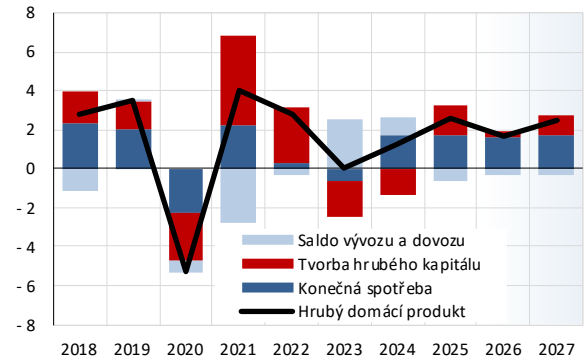
Tabulka 1.1: Porovnání scénářů Fiskálního výhledu a jarní Fiskální prognózy

		Fiskální výhled (listopad 2026)					Fiskální prognóza (květen 2026)				
		2025	2026	2027	2028	2029	2025	2026	2027	2028	2029
Vnější předpoklady											
Reálný HDP EU	*změna v %*	**1,5**	**1,3**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**1,1**	**1,6**	**1,9**	**2,0**
Cena ropy (Brent)	*USD/barel*	**69,2**	**99,7**	**94,3**	**78,6**	**71,6**	69,2	90,8	79,0	75,5	73,7
Měnový kurz USD/EUR	*USD/EUR*	**1,13**	**1,15**	**1,15**	**1,16**	**1,18**	1,13	1,16	1,17	1,19	1,20
Měnový kurz CZK/EUR	*CZK/EUR*	**24,7**	**24,3**	**24,2**	**24,1**	**23,8**	24,7	24,3	24,1	23,8	23,5
Reálné veličiny											
HDP	*změna v %*	**2,6**	**1,7**	**2,5**	**2,5**	**2,4**	**2,6**	**2,1**	**2,4**	**2,5**	**2,4**
Spotřeba domácností	*změna v %*	2,7	2,8	2,7	2,4	2,2	3,0	3,0	2,6	2,4	2,2
Spotřeba vládních institucí	*změna v %*	2,2	1,6	2,3	2,1	2,0	2,1	1,7	2,3	2,1	2,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*změna v %*	3,1	5,4	2,5	3,0	4,0	2,4	3,6	2,5	3,2	3,7
Příspěvek efektivní domácí poptávky	*p. b.*	2,5	3,1	2,4	2,4	2,6	2,5	2,7	2,3	2,4	2,5
Příspěvek zahraničního obchodu	*p. b.*	-0,6	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	-0,4	-0,7	0,1	0,2	-0,1
Produkční mezera	*%*	**-0,5**	**-0,6**	**-0,1**	**0,4**	**0,4**	**-0,6**	**-0,4**	**-0,1**	**0,4**	**0,4**
Ostatní											
HDP v běžných cenách	*mld. Kč*	**8573**	**8957**	**9527**	**10029**	**10541**	**8556**	**8988**	**9537**	**10044**	**10548**
Harmonizovaný index spotřeb. cen	*změna v %*	**2,3**	**1,8**	**3,0**	**2,4**	**2,3**	2,3	2,2	2,7	2,3	2,4
Zaměstnanost	*změna v %*	**1,3**	**1,4**	**0,3**	**-0,1**	**0,1**	1,1	0,2	-0,2	-0,1	0,1
Míra nezaměstnanosti	*%*	**2,8**	**3,0**	**2,8**	**2,5**	**2,5**	2,8	2,9	2,7	2,5	2,5
Objem mezd a platů	*změna v %*	**7,3**	**7,4**	**6,6**	**5,3**	**4,8**	7,9	6,8	6,0	5,2	4,7
Sektor vládních institucí											
Příjmy	*% HDP*	**41,1**	**40,9**	**39,8**	**39,6**	**39,3**	**41,0**	**40,3**	**39,2**	**38,8**	**38,6**
Daň z přidané hodnoty	*změna v %*	7,1	6,8	5,5	5,1	4,5	7,1	4,8	5,6	4,8	4,4
Spotřební daně	*změna v %*	0,1	0,3	4,9	0,0	-0,2	0,1	1,8	2,5	-0,2	-0,1
Daň z příjmů fyzických osob	*změna v %*	8,3	9,2	5,9	7,0	6,0	7,5	6,1	5,4	7,0	6,0
Daň z příjmů právnických osob	*změna v %*	4,2	-6,6	6,2	7,6	6,5	6,7	-8,4	8,5	7,2	6,4
Příspěvky na sociální zabezpečení	*změna v %*	6,3	6,6	7,1	4,6	4,7	6,3	6,6	5,7	4,9	4,7
Výdaje	*% HDP*	**43,3**	**43,7**	**43,4**	**42,6**	**42,3**	**43,2**	**42,9**	**42,0**	**41,6**	**41,3**
Náhrady zaměstnancům	*změna v %*	7,3	8,6	8,6	6,0	5,5	7,3	8,2	7,7	6,0	5,5
Mezispotřeba	*změna v %*	5,3	3,0	6,0	4,5	4,0	4,8	2,3	6,0	4,5	4,0
Naturální sociální transfery	*změna v %*	7,7	2,5	3,8	4,0	4,0	5,1	2,0	4,3	4,3	4,0
Sociální dávky jiné než naturální	*změna v %*	1,7	5,4	4,6	2,5	3,8	1,7	5,1	3,2	3,0	3,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*změna v %*	17,3	5,3	-4,0	2,8	2,6	16,9	2,2	-3,4	3,6	3,4
Saldo	*% HDP*	**-2,2**	**-2,8**	**-3,5**	**-3,0**	**-2,9**	**-2,1**	**-2,6**	**-2,8**	**-2,8**	**-2,7**
Strukturální saldo	*% HDP*	**-2,3**	**-2,6**	**-3,5**	**-3,1**	**-3,1**	**-2,2**	**-2,4**	**-2,8**	**-2,9**	**-2,9**
Dluh	*% HDP*	**44,2**	**45,8**	**47,4**	**49,1**	**49,7**	**44,3**	**45,6**	**47,0**	**48,6**	**50,2**

Zdroj: MF ČR (2026a; 2026b).

Graf 1.1: Reálný HDP

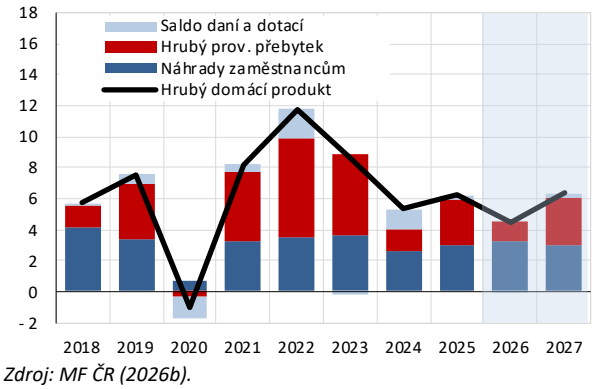
změna reálného HDP v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.2: Nominální HDP v důchodové struktuře

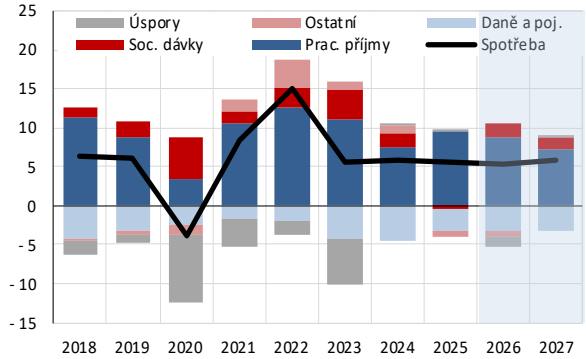
změna nominálního HDP v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.3: Nominální spotřeba domácností

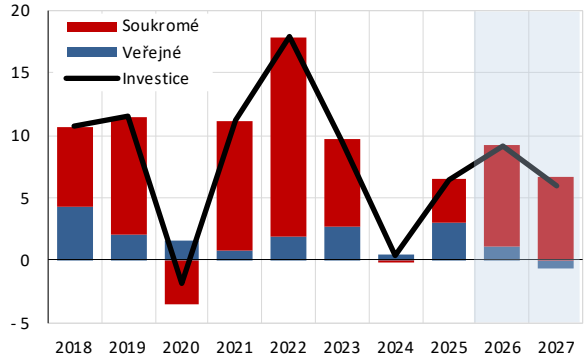
změna nominální spotřeby domácností v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.4: Nominální investice

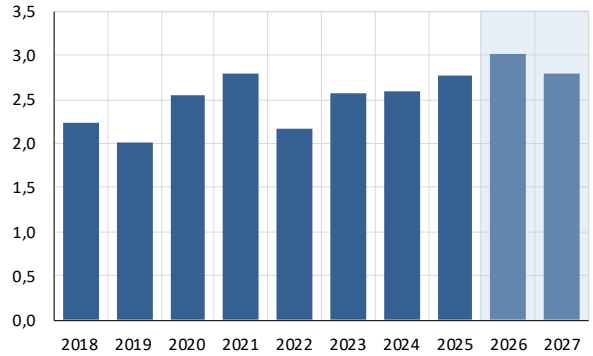
změna nominálních investic v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.5: Míra nezaměstnanosti

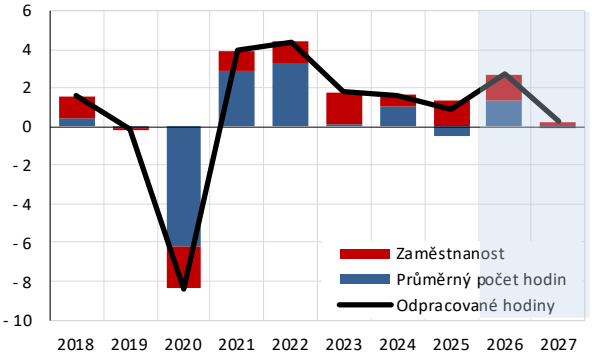
% pracovní síly, metodika Výběrového šetření pracovních sil

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.6: Odpracované hodiny

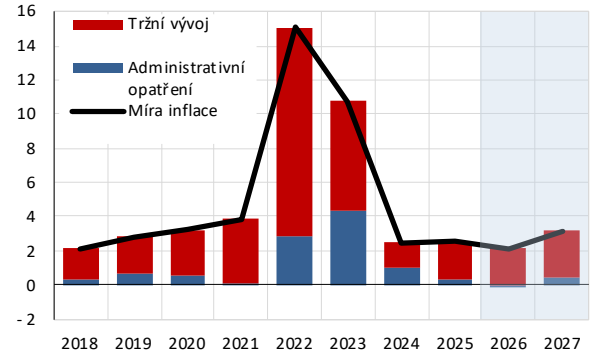
změna v %, příspěvky v p. b., metodika národních účtů

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.7: Spotřebitelské ceny

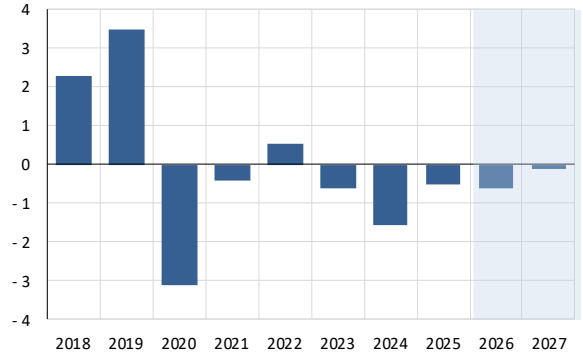
průměrná míra inflace spotřebitelských cen v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: MF ČR (2026b).

Graf 1.8: Produkční mezera

% potenciálního produktu

Zdroj: MF ČR (2026b).

2 Hospodaření sektoru vládních institucí

Fiskální rámec ČR vychází z nového znění Paktu o stabilitě a růstu a zároveň ze zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Nastavení pro rok 2027 je již determinováno novým Fiskálně-strukturálním plánem, který byl vládou schválen 22. června 2026. Na půdě EU byl formálně potvrzen Radou EU dne 9. října 2026.

Srovnání Fiskálně-strukturálního plánu České republiky na období 2025–2028 s jeho aktualizací pro období 2027–2030 ukazuje posun ve střednědobém nastavení fiskální politiky. Zatímco původní plán předpokládal dosažení primárního strukturálního přebytku ve výši 0,4 % HDP již v roce 2028, aktualizovaný plán stanovuje dosažení přebytku 0,3 % HDP až na rok 2030. Pozdější dosažení cílové hodnoty souvisí s aktualizovanou trajektorií fiskální politiky a s větším prostorem pro realizaci vládních priorit v průběhu plánovacího období. Významným faktorem zlepšujícím dlouhodobé vyhlídky veřejných financí je přijatá důchodová reforma, která prostřednictvím postupného zvyšování důchodového věku a změn ve výpočtu nově přiznávaných důchodů omezuje očekávaný růst výdajů spojených se stárnutím populace. To se pak přímo propisuje do nastavení dráhy čistých výdajů. Opačně působí postupný nárůst nákladů dluhové služby, který je vyšší, než s jakým počítal předchozí plán.

Z hlediska vyhodnocení fiskálních pravidel v roce 2025 bylo formálně splněno národní kritérium strukturální bilance (NRR, 2026). Růst čistých výdajů však dosáhl odhadovaných 4,8 %, což sice bylo mírně více než stanovená dráha čistých výdajů, ale kumulativně s rokem 2024 bylo pravidlo splněno. Příznivý výsledek roku 2025 je tedy třeba vnímat v kontextu předchozí konsolidace veřejných financí. Zatímco v roce 2024 se opatření konsolidačního balíčku výrazně promítla do zlepšení hospodaření, v dalším období se jejich dodatečný konsolidační účinek postupně vyčerpával.

Predikce Fiskálního výhledu předpokládá, že deficit sektoru vládních institucí se bude v horizontu výhledu pohybovat těsně pod hranicí 3 % HDP. V letech výhledu bude nicméně nezbytné přijmout konsolidační opatření, která zajistí dodržení fiskálních pravidel stanovených ve Fiskálně-strukturálním plánu na roky 2027–2030. Podobně tomu však bylo i v předchozích letech v případě předchozího plánu.

Nositelem většiny deficitního hospodaření zůstává státní rozpočet, který realizuje rozhodující část stabilizační a redistribuční funkce hospodářské politiky. Ostatní složky ústředních vládních institucí hospodaří převážně vyrovnaně nebo vykazují mírné přebytky. Deficit státního rozpočtu by měl být částečně kompenzován přebytkovými saldy místních rozpočtů, která se po obdobích přebytků kolem 0,7 % HDP nyní pohybují kolem hodnoty 0,3 % HDP. Tento pokles odráží zvýšenou investiční aktivitu v letech 2025 a 2026. Předpokládáme, že se přebytky udrží na této úrovni i v horizontu predikce a výhledu.

Zdravotní pojišťovny hospodařily v uplynulých letech převážně deficitně (s výjimkou roku 2022). Předpokládáme, že podobně bude hospodaření vypadat i v letošním roce. Návrh státního rozpočtu počítá s citelným zvýšením zdrojů pro veřejné zdravotní pojištění s cílem zajistit vyrovnané hospodaření zdravotních pojišťoven. V horizontu následujících let počítáme, že se zhruba vyrovnané hospodaření udrží.

Tabulka 2.1: Nastavení fiskální politiky

v % HDP, fiskální úsilí v p. b.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
							Predikce	*Predikce*	*Výhled*	*Výhled*
Saldo sektoru vládních institucí	**-5,6**	**-5,0**	**-3,0**	**-3,7**	**-2,0**	**-2,2**	**-2,8**	**-3,5**	**-3,0**	**-2,9**
Cyklická složka podle metody OECD	-1,1	-0,1	0,2	-0,2	-0,5	-0,2	-0,2	0,0	0,1	0,2
Jednorázové a přechodné operace	-2,2	-1,5	-0,9	-0,9	0,3	0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0
Strukturální saldo podle metody OECD	-2,3	-3,3	-2,3	-2,6	-1,8	-2,3	-2,6	-3,5	-3,1	-3,1
Fiskální úsilí podle metody OECD	**-1,4**	**-1,0**	**1,0**	**-0,3**	**0,9**	**-0,5**	**-0,3**	**-0,9**	**0,4**	**0,1**
Cyklická složka salda podle metody ECB	-0,4	0,2	-0,4	-0,6	-0,6	-1,3	0,3	0,5	0,5	0,5
Strukturální saldo podle metody ECB	-3,1	-3,6	-1,8	-2,2	-1,7	-1,2	-3,0	-4,0	-3,5	-3,4
Fiskální úsilí podle metody ECB	**-1,4**	**-0,6**	**1,9**	**-0,5**	**0,5**	**0,5**	**-1,9**	**-1,0**	**0,5**	**0,1**

Pozn.: Rozdílný vývoj cyklické složky salda (a tedy i strukturálního salda) podle metod Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Evropské centrální banky je způsoben tím, že metoda Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj pracuje s cyklem definovaným pomocí mezery výstupu, metoda druhá modeluje cyklické chování citlivých položek vládních příjmů a výdajů vzhledem k cyklickému průběhu dílčích makroekonomických bází (mzdy a jiné příjmy z pracovní činnosti v soukromém sektoru, čistý provozní přebytek, spotřeba domácností a nezaměstnanost). Ty mají odlišný cyklický vývoj než HDP.

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce a výpočty MF ČR.

2.1 Saldo, strukturální saldo a výdajové rámce

Hospodaření sektoru vládních institucí skončilo v roce 2025 deficitem 2,2 % HDP, přičemž strukturální deficit vyšel prakticky ve stejné výši. Přestože bylo naplněno fiskální pravidlo pro daný rok, které předchozí znění zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti vyžadovalo, již začaly být patrné divergující tendence mezi příjmy a výdaji. To se plně projevilo při sestavování návrhu státního rozpočtu na rok 2026, kde v původním návrhu byly nezapočítány výdaje zejména v oblasti dopravy nebo napočítány dodatečné příjmy z diskrecí z oblasti nelegálního zaměstnávání.

Po nástupu nové vlády byl návrh státního rozpočtu na rok 2026 přepracován, kdy byly zreálněny jeho příjmy i výdaje. Dále tam byla promítnuta některá nová opatření jako převzetí plateb na podporované zdroje energie placené domácnostmi a podniky nebo snížení pojistného na sociální pojištění za osoby samostatně výdělečně činné. To dohromady vedlo k nárůstu navrženého deficitu státního rozpočtu na 310 mld. Kč.

Predikce hospodaření se v tomto roce opírá o údaje ze čtvrtletních národních účtů za 1. a 2. čtvrtletí, ale také o dosavadní vývoj pokladního plnění klíčových částí veřejných rozpočtů. Hotovostní saldo státního rozpočtu za dosavadních 10 měsíců roku skončilo schodkem 230,9 mld. Kč. Meziroční zhoršení salda o 47,9 mld. Kč ovlivnily jak běžné výdaje (zejména růst sociálních dávek a neinvestičních transferů do veřejného zdravotního pojištění), tak o téměř 26 mld. Kč vyšší kapitálové výdaje. Po očištění o příjmy a výdaje na projekty z EU a finančních mechanismů činil schodek 243,4 mld. Kč (MF ČR, 2026c). Hospodaření státních fondů (bez prostředků proplácených skrze Modernizační fond) ke konci září vykázalo přebytek 4 mld. Kč, tzn. meziročně o 3,1 mld. Kč lepší výsledek. Přebytek místních rozpočtů ke konci září dosáhl 43,1 mld. Kč což je o 27,5 mld. Kč méně než za stejné období v loňském roce. Hospodaření zdravotních pojišťoven skončilo v témže období přebytkem ve výši 1,6 mld. Kč, což představuje meziroční zlepšení o 4,6 mld. Kč (MF ČR, 2026d).

Na základě těchto dat predikujeme na rok 2026 deficit ve výši 2,8 % HDP. Vzhledem k mírně záporné produkční mezeře by strukturální deficit mohl dosáhnout 2,6 % HDP.

Nastavení rozpočtové a fiskální politiky vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 a zároveň z novely zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, jež transponovala nový evropský fiskální rámec. Výdajové rámce pro státní rozpočet a státní fondy jsou nyní nově odvozovány z primárního strukturálního salda vyjádřeného ve Fiskálně-strukturálním plánu.

V následujících letech očekáváme, že schodek veřejných financí dočasně přesáhne hodnotu 3 % HDP, konkrétně 3,5 % HDP v roce 2027, v dalších letech by pak měl deficit klesnout zpět pod hranici 3 % HDP. Výhled na roky 2028 a 2029 je daný především makroekonomickým vývojem, vliv dosud známých diskrečních opatření je zanedbatelný. Celkové saldo bude v roce 2028 ovlivněno i aplikací národní únikové doložky na financování obranyschopnosti země. Nicméně pro dodržení limitů zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti bude nutná v následujících letech další konsolidace.

Predikované deficity veřejných financí budou opět determinovány státním rozpočtem. Vláda schválila návrh státního rozpočtu pro rok 2027 se schodkem 386 mld. Kč (sněmovní tisk č. 324). Kapitálové výdaje jsou v něm negativně ovlivněny vývojem evropských prostředků. Národní investiční výdaje pak meziročně rostou o cca 27 %. Obranné výdaje v návrhu státního rozpočtu dosahují 2 % HDP dle § 1 odst. 1 zákona č. 177/2023 Sb., o financování obrany. Další významné oblasti, kde dochází k nárůstu výdajů, jsou zdravotnictví a úprava platových tarifů zaměstnanců veřejného sektoru.

Státní rozpočet a státní fondy se rozpočtují v hotovostním vyjádření. Pro porovnání souladu se zákonem stanovenými limity je proto nutné částky upravit do akruální metodiky ESA 2010. To znamená přiřadit toky období, s nímž věcně a časově souvisí, bez ohledu na skutečný pohyb prostředků, očistit výdaje o poskytnuté půjčky apod. Rovněž se saldo upraví o cyklickou složku a jednorázová či jiná přechodná opatření, aby bylo vyjádřeno ve strukturálním pojetí. V konečném návrhu se pak odráží aplikace únikové doložky na obranu ve výši 70 mld. Kč na rok 2027. Z tohoto pohledu výše zmíněné deficity plní zákonné maximální hodnoty. Deficity ve střednědobém výhledu jsou však odrazem nastavení zákona, nikoliv aktuálního nastavení příjmové a výdajové strany státního rozpočtu.

Meziroční změnu strukturálního salda a další položky můžeme také využít pro odhad **fiskálního impulsu**. Ten kvantifikuje dopad fiskální politiky na reálnou ekonomiku. V roce 2026 se fiskální politika nese v duchu mírného podpůrného působení na ekonomiku. Ke kladnému fiskálnímu impulsu přispívá na straně výdajů růst spotřeby a investic související s koncem Národního plánu obnovy. Pro příští rok predikujeme, že fiskální impuls nabude mírně kladné hodnoty. Na jednu stranu by měl být ovlivněn pomalejším růstem příjmů v relaci k HDP, zatímco na opačnou stranu bude působit vývoj evropských prostředků u investic a spotřeby nebo valorizace penzí.

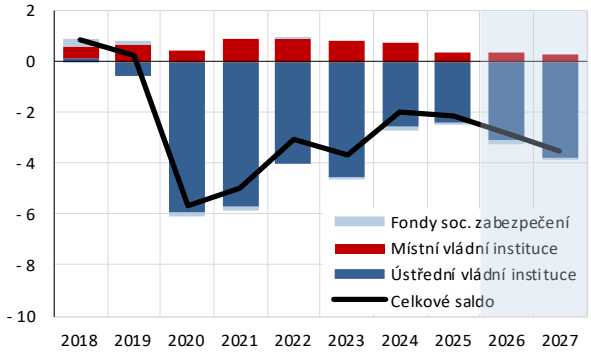
Tabulka 2.1.1: Hospodaření sektoru vládních institucí

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
								Predikce	*Predikce*	*Výhled*	*Výhled*
Příjmy celkem	*% HDP*	**40,6**	**40,1**	**40,2**	**40,3**	**41,2**	**41,1**	**40,9**	**39,8**	**39,6**	**39,3**
	změna v %	-1,2	6,8	12,1	8,9	7,6	6,2	3,8	3,7	4,6	4,5
Výdaje celkem	*% HDP*	**46,3**	**45,0**	**43,2**	**44,0**	**43,1**	**43,3**	**43,7**	**43,4**	**42,6**	**42,3**
	změna v %	13,4	5,4	7,3	10,6	3,3	6,6	5,5	5,6	3,3	4,3
Saldo sektoru vládních institucí	*% HDP*	**-5,6**	**-5,0**	**-3,0**	**-3,7**	**-2,0**	**-2,2**	**-2,8**	**-3,5**	**-3,0**	**-2,9**
Ústřední vládní instituce	*% HDP*	-5,9	-5,7	-4,0	-4,5	-2,6	-2,4	-3,1	-3,8	-3,3	-3,2
Místní vládní instituce	*% HDP*	0,5	0,9	0,9	0,8	0,8	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Fondy sociálního zabezpečení	*% HDP*	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.1.1: Saldo sektoru vládních institucí

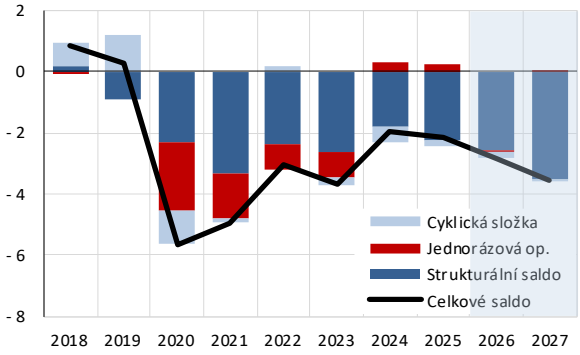
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.1.2: Celkové a strukturální saldo, cyklická složka

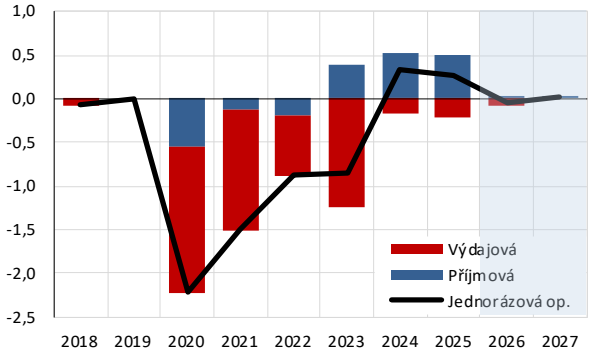
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.1.3: Jednorázová a přechodná opatření

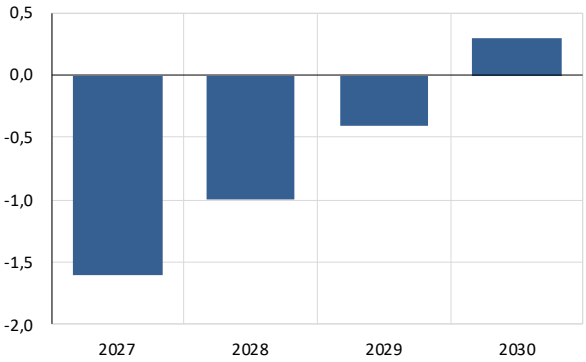
% HDP

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.4: Limity primárního strukturálního salda (FSP)

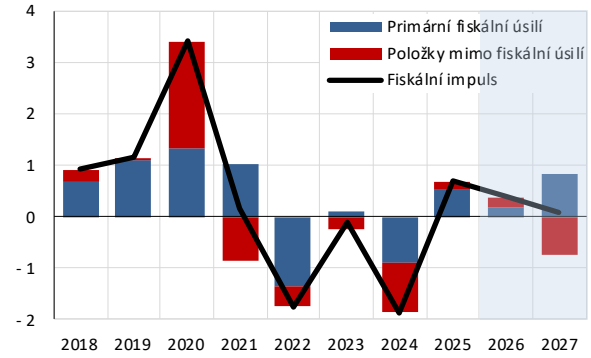
% HDP

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.5: Fiskální úsilí a fiskální impuls

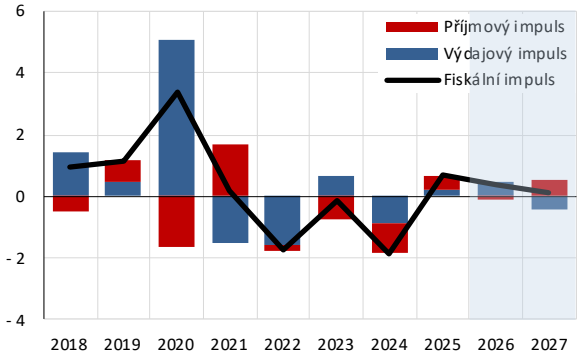
v p. b., fiskální úsilí je s opačným znaménkem

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.6: Celkový fiskální impuls

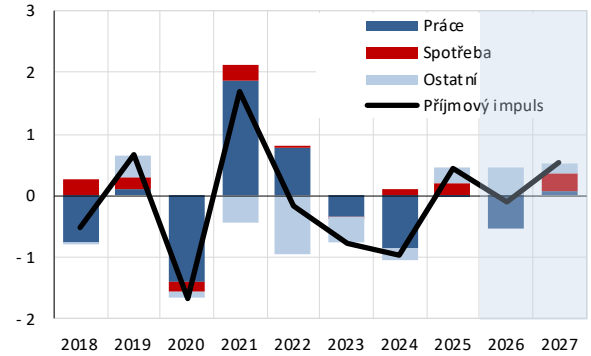
v p. b.

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.7: Příjmový fiskální impuls

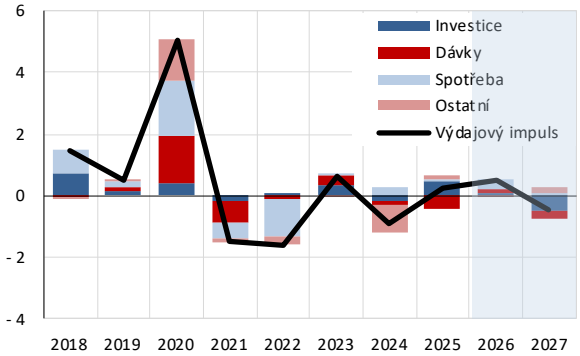
v p. b.

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.1.8: Výdajový fiskální impuls

v p. b.

Zdroj: MF ČR.

2.2 Příjmy sektoru vládních institucí

Celkové příjmy sektoru vládních institucí by měly v roce 2026 vzrůst o 3,8 % a dosáhnout 40,9 % HDP. Daňové příjmy a pojistné porostou jen nepatrně pomaleji a v kombinaci s očekávaným tempem nominálního HDP dojde patrně k poklesu daňové kvóty na 34,8 % HDP. Pro příští rok očekáváme obdobnou dynamiku celkových příjmů jako letos, následovanou průměrným růstem 4,5 % ročně v letech výhledu. To povede k postupnému poklesu jejich poměru k HDP až k úrovni kolem 39 % v roce 2029. Spolu s tím by se měla dále mírně snižovat i daňová kvóta na 34,4 % HDP na konci horizontu výhledu.

Výnos **daně z příjmů fyzických osob** determinovaný růstem objemu mezd a platů poroste v letošním roce odhadem o 9,2 %. Z diskrečních opatření očekáváme pozitivní efekt zavedení jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele (zákon č. 323/2025 Sb.), které by mělo spolu s novelou zákona o zaměstnanosti zavádějící institut nehlášené práce (zákon č. 152/2025 Sb.) vést k efektivnějšímu výběru daní a pojistného, lepšímu sdílení informací mezi resorty a k potírání nelegálního zaměstnávání s odhadovaným dopadem ve výši 1 mld. Kč. V oblasti podpory bydlení se od roku 2026 zavádí možnost odpočtu úroků z úvěrů u poplatníka v bytovém družstvu s vlivem −0,3 mld. Kč (zákon č. 176/2025 Sb.). Tento efekt by však měl být téměř vykompenzován zrušením osvobození manažerských bytů od zdanění (zákon č. 349/2023 Sb.). V letech 2027–2029 očekáváme růst výnosu daně z příjmů fyzických osob v průměru o více než 6 % ročně. Elektronická evidence tržeb by měla od roku 2027 přinést do veřejných rozpočtů na této dani odhadem 2,5 mld. Kč (zákon č. 180/2026 Sb.). Současně s tím však byla schválena řada opatření jako je jednorázová daňová úleva v souvislosti se zavedením elektronické evidence tržeb, částečné zrušení zastropování nepeněžních benefitů zaměstnanců a rozšíření jejich výčtu pro účely osvobození od daně z příjmů fyzických osob či obnovení slevy na dani na studenta a tzv. školkovného s celkovým dopadem −4,2 mld. Kč v roce 2027. Kromě prvně jmenovaného budou tato opatření působit negativně i v dalších letech.

Od výdělků v ekonomice se odvíjejí také **příspěvky na sociální zabezpečení**. Ty vzrostou v tomto roce podle aktuální predikce o 6,6 % a v příštím roce dále zrychlí na více než 7 %. V následujících letech pak jejich dynamika zpomalí na průměrných 4,7 %. Podobně jako u daně z příjmů fyzických osob předpokládáme od letošního roku pozitivní vliv zrušení osvobození manažerských bytů od zdanění (0,6 mld. Kč), zavedení jednotného měsíčního hlášení zaměstnavatele či nové úpravy zákona o zaměstnanosti (2,9 mld. Kč). Zavedení elektronické evidence tržeb by mělo od roku 2027 přinést na pojistném na sociální a zdravotní pojištění přes 2 mld. Kč s tím, že tento výnos bude mírně korigován doprovodnou úpravou zaměstnaneckých benefitů. Dynamiku příspěvků na zdravotní pojištění rovněž určuje platba za státního pojištěnce. V letošním roce počítáme s jejím nárůstem o cca 7 mld. Kč, v příštím roce by její mimořádné navýšení mělo přinést do systému veřejného zdravotního pojištění dalších 15−16 mld. Kč (sněmovní tisk č. 235). Současně se pozastavuje automatická valorizace platby státu za státního pojištěnce na roky 2027−2028.

Letošní výnos **daně z příjmů právnických osob** by měl vykázat pokles o 6,6 %, který bude primárně způsoben koncem účinnosti daně z neočekávaných zisků (zákon č. 366/2022 Sb.). K tomu přispěje i pokračující osvobození výnosů ze státních dluhopisů, které bude snižovat daňový výnos v tomto roce o dalších 1,2 mld. Kč (zákon č. 609/2020 Sb.). Navýšení odpočtu výdajů na výzkum a vývoj a zvýšení hranice pro jednorázový odpis pohledávky by mělo představovat výpadek příjmů od roku 2026 kolem 1 mld. Kč (zákon č. 360/2025 Sb.). Naopak dorovnávací daň, zajišťující minimální úroveň zdanění velkých nadnárodních a vnitrostátních skupin, navyšuje daňový výnos v letošním roce o 1 mld. Kč a o další 1 mld. Kč od roku 2027 (zákon č. 416/2023 Sb.). Zavedení dočasného zdanění mimořádných zisků rafinérských společností, realizovaných v důsledku aktuální geopolitické krize a narušení světového trhu s ropou a ropnými produkty, přinese ještě tento rok akruálně odhadem 5,5 mld. Kč a další příjmy může v závislosti na vývoji situace generovat i v roce následujícím (sněmovní tisk č. 311). Od příštího roku by výnos daně z příjmů právnických osob měl být pozitivně ovlivněn také zavedením elektronické evidence tržeb s odhadovaným dopadem 2 mld. Kč. Pro rok 2027 očekáváme růst výnosu daně o 6,2 %, který by měl v letech výhledu zrychlit na průměrných více než 7 %.

Růst spotřeby domácností podpořený vyššími reálnými výdělky determinuje výnos **daně z přidané hodnoty**, který by se měl letos zvýšit o 6,8 %. K predikované 5,5% dynamice v roce 2027 pozitivně přispěje zavedení elektronické evidence tržeb s odhadovaným dopadem ve výši 6,5 mld. Kč, navýšeným o dalších 1,2 mld. Kč od roku 2028. Současně s tím však bylo schváleno snížení sazby daně na nealkoholické nápoje v rámci stravovacích služeb na 12 % a zrušení omezení odpočtu daně na vstupu u vybraných osobních automobilů s úhrnným negativním dopadem převyšujícím 1 mld. Kč od roku 2027 (zákon č. 180/2026 Sb.). Naproti tomu s mírně pozitivním efektem v řádu nižších stovek miliónů Kč bude od příštího roku spojeno přeřazení kratomu ze snížené do základní sazby daně (sněmovní tisk č. 321). Změny v uplatnění nároku na odpočet u veřejnoprávních médií by měly přinést do veřejných rozpočtů odhadem do 0,5 mld. Kč od roku 2028 (zákon č. 80/2019 Sb., posun účinnosti zákonem č. 461/2024 Sb.). Pro roky výhledu očekáváme zpomalování růstu výnosů daně, které koresponduje s predikovaným vývojem nominální spotřeby domácností.

Výnos **spotřebních daní** ve vymezení národní legislativou by měl v letošním roce vykázat jen velmi mírný nárůst 0,3 % díky dani z tabákových a souvisejících výrobků a dále dani z lihu. Meziroční růst u těchto komodit odráží zejména víceletý plán postupného navyšování daňových sazeb (zákon č. 349/2023 Sb.). Tato opatření zavedená v rámci konsolidačního balíčku by měla přinést v letech 2026 a 2027 vždy další cca 3–4 mld. Kč. Proti tomu stojí opakovaná snížení (resp. prominutí části) spotřební daně na naftu přijatá vládou v průběhu tohoto roku ke zmírnění růstu cen pohonných hmot s celkovým dopadem necelých –6 mld. Kč (usnesení vlády č. 216/2026, č. 265/2026, č. 318/2026, č. 419/2026, č. 612/2026 a č. 689/2026). Takto snížená základna roku 2026 naopak navyšuje očekávanou dynamiku daně z minerálních olejů v roce 2027, která by spolu s výše zmiňovaným vyšším zdaněním tabákových a souvisejících výrobků měla být určující pro téměř 5% tempo spotřebních daní v příštím roce. V něm nabude účinnosti i nová spotřební daň z kratomu s předpokládaným dopadem kolem 0,5 mld. Kč a dalších cca 0,5 mld. Kč od roku 2028. V letech výhledu by měl výnos spotřebních daní zůstat téměř beze změny a být poznamenán zejména koncem čtyřletého plánu zvyšování sazeb spotřebních daní z tabákových a souvisejících výrobků.

Novela zákona o hazardních hrách (zákon č. 349/2023 Sb.) mimo jiné rozšířila okruh osob zapisovaných do rejstříku vyloučených osob o ty, vůči nimž je vedeno exekuční řízení, což by mělo vést k výpadku příjmů z **daně z hazardních her** ve výši necelých 3 mld. Kč v roce 2027, navyšovaném v každém roce výhledu v průměru o dodatečné cca 2 mld. Kč. Zvýšení **koncesionářských poplatků** a rozšíření okruhu poplatníků účinné od května 2025 přinese v letošním roce do veřejných rozpočtů odhadem dalších 0,4 mld. Kč (zákon č. 119/2025 Sb.). Naopak jejich navrhované zrušení, schválené v prvním čtení Poslaneckou sněmovnou, představuje pokles akruálních příjmů o 9 mld. Kč (sněmovní tisk č. 231). Začátek účinnosti by však měl nastat nejdříve v druhém pololetí roku 2027 s odpovídajícím poměrným dopadem. Výpadek akruálních příjmů kolem 17 mld. Kč je od roku 2026 spojen s odpuštěním **poplatku za podporované zdroje energie** u domácností a firem (usnesení vlády č. 1022/2025).

Vývoj příjmových **transferů** do velké míry reflektuje průběh realizace projektů spolufinancovaných z rozpočtu EU z programového období 2021–2027. Podstatnou roli sehrávají také prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost, jejichž čerpání bude v letošním roce ukončeno. To je také důvod predikovaného dvouciferného meziročního poklesu jak běžných, tak kapitálových transferů v roce 2027. Mírně nižší příjmy z **dividend** od státem vlastněných společností v roce 2026 by mohly v příštím roce vykázat výraznější nárůst. V roce 2028 pak předpokládáme znovu jejich pokles zakončený stabilizací v závěru horizontu výhledu. Navýšení sazeb **mýtného**, jakož i valorizace **dálničního poplatku**, přinese do veřejných rozpočtů v roce 2026 odhadem více než 1 mld. Kč (zákon č. 349/2023 Sb., nařízení vlády č. 40/2024 Sb., č. 299/2024 Sb. a č. 327/2025 Sb.). V legislativním procesu je novela zákona o pozemních komunikacích, která od 1. ledna 2027 automatickou valorizaci cen dálničních známek ruší (senátní tisk č. 294).

Tabulka 2.2.1: Výhled příjmů sektoru vládních institucí

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 Predikce	2027 Predikce	2028 Výhled	2029 Výhled
Příjmy celkem	*mld. Kč*	**2366**	**2528**	**2833**	**3086**	**3322**	**3527**	**3661**	**3797**	**3971**	**4148**
	změna v %	-1,2	6,8	12,1	8,9	7,6	6,2	3,8	3,7	4,6	4,5
Daňové příjmy	*mld. Kč*	**1137**	**1174**	**1322**	**1441**	**1566**	**1651**	**1672**	**1750**	**1841**	**1933**
	změna v %	-3,5	3,2	12,6	9,0	8,7	5,5	1,3	4,6	5,2	5,0
Daně z výroby a dovozu	*mld. Kč*	651	705	783	829	880	924	939	975	1017	1058
	změna v %	-5,3	8,2	11,1	5,8	6,2	5,0	1,6	3,8	4,3	4,0
Daň z přidané hodnoty	*mld. Kč*	422	464	537	573	587	629	672	709	745	779
	změna v %	-3,0	9,7	15,8	6,7	2,5	7,1	6,8	5,5	5,1	4,5
Spotřební daně	*mld. Kč*	157	162	159	158	175	175	175	184	184	184
	změna v %	-6,4	2,6	-1,8	-0,3	10,3	0,1	0,3	4,9	0,0	-0,2
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	*mld. Kč*	485	469	538	612	685	727	733	774	824	875
	změna v %	-1,0	-3,5	14,9	13,7	12,0	6,0	0,9	5,6	6,4	6,2
Daň z příjmů fyzických osob	*mld. Kč*	298	228	243	279	313	339	370	391	418	443
	změna v %	3,6	-23,4	6,7	14,8	11,9	8,3	9,2	5,9	7,0	6,0
Daň z příjmů právnických osob	*mld. Kč*	177	229	284	321	359	374	349	371	399	425
	změna v %	-8,1	29,7	23,8	13,1	11,9	4,2	-6,6	6,2	7,6	6,5
Sociální příspěvky	*mld. Kč*	**909**	**1 013**	**1 087**	**1 173**	**1 274**	**1 354**	**1 444**	**1 546**	**1 618**	**1 693**
	změna v %	1,6	11,4	7,3	7,9	8,7	6,3	6,6	7,1	4,6	4,7
Důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	**34**	**36**	**76**	**96**	**85**	**80**	**86**	**89**	**87**	**87**
	změna v %	5,6	5,0	112,8	26,1	-11,4	-6,1	7,5	3,3	-2,5	1,0
Ostatní	*mld. Kč*	**286**	**305**	**349**	**377**	**397**	**441**	**459**	**412**	**425**	**434**
	změna v %	-0,7	6,6	14,3	8,2	5,2	11,2	4,0	-10,2	3,1	2,1
Příjmy z EU	*mld. Kč*	65	67	78	85	83	106	109	52	55	55
	změna v %	2,2	3,2	16,2	9,3	-3,1	28,8	2,4	-52,3	4,8	0,0
Daňová kvóta	*% HDP*	**35,1**	**34,7**	**34,2**	**34,1**	**35,2**	**35,1**	**34,8**	**34,6**	**34,5**	**34,4**

Pozn.: Spotřební daně jsou očištěny o dotace na obnovitelné zdroje energie.
Zdroj: ČSÚ (2026b). Výpočty a predikce MF ČR.

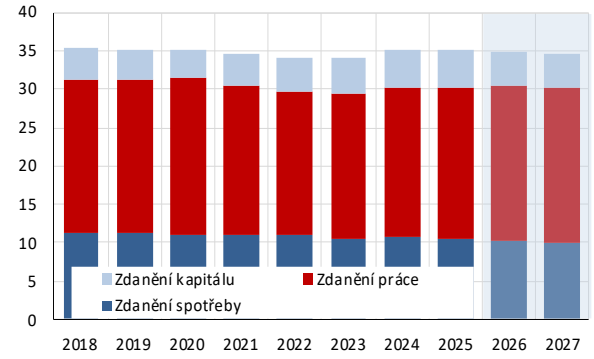
Tabulka 2.2.2: Příjmová diskreční opatření

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026 Predikce	2027 Predikce	2028 Výhled	2029 Výhled
Opatření na příjmové straně celkem	*mld. Kč*	**-39,3**	**-81,1**	**-24,3**	**46,4**	**72,4**	**15,0**	**-46,5**	**7,6**	**-6,2**	**-1,3**
Zdanění práce	*mld. Kč*	-30,2	-69,1	-10,1	3,5	25,6	8,0	7,0	1,2	1,6	0,1
Zdanění kapitálu	*mld. Kč*	-13,7	-2,4	-12,7	53,3	22,7	-1,5	-35,5	-2,9	-1,2	0,2
Zdanění spotřeby	*mld. Kč*	6,8	-12,0	-1,4	-10,2	21,0	6,7	-19,1	9,3	-6,6	-1,7
Ostatní příjmy	*mld. Kč*	-2,3	2,3	-0,1	-0,2	3,1	1,8	1,1	-	-	-

Pozn.: Údaje zobrazují meziroční diskreční změny opatření na příjmové straně veřejných rozpočtů. Kladné hodnoty značí zlepšení salda.
Zdroj: MF ČR.

Graf 2.2.1: Struktura daňových příjmů

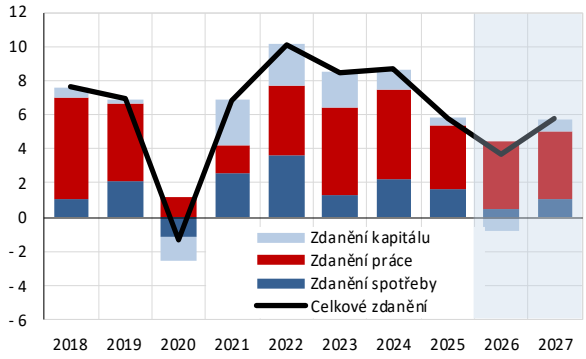
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.2: Vývoj daňových příjmů

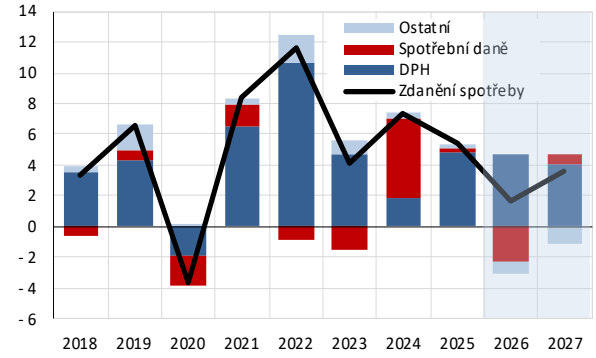
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.3: Zdanění spotřeby

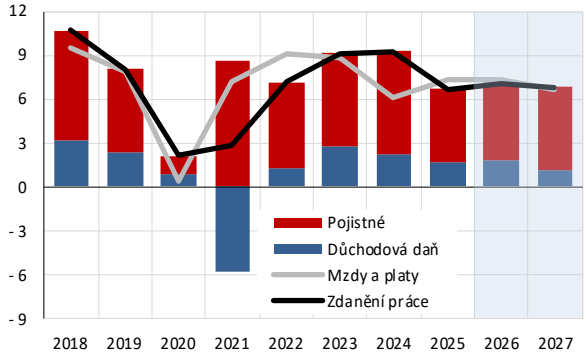
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.4: Zdanění práce

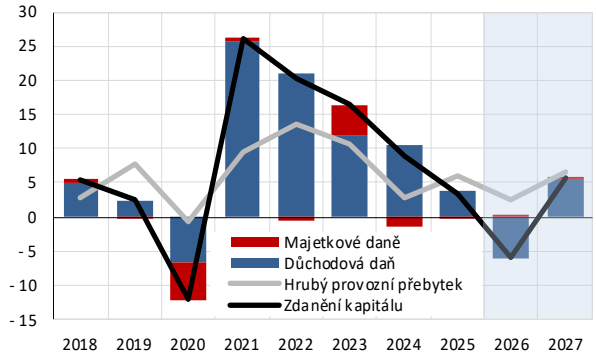
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.5: Zdanění kapitálu

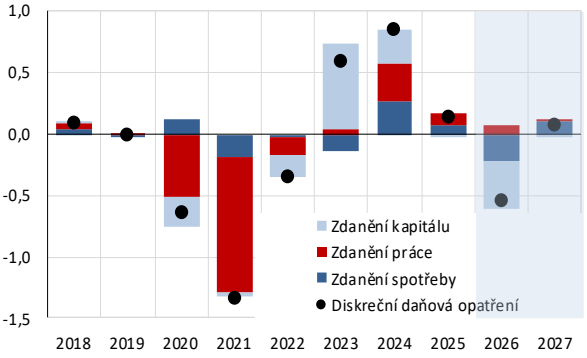
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.6: Daňová diskreční opatření

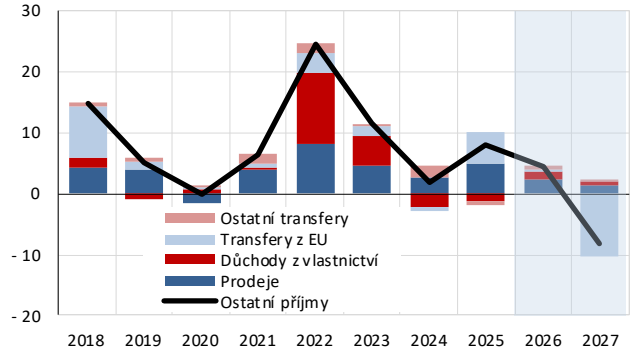
% HDP

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.2.7: Ostatní příjmy

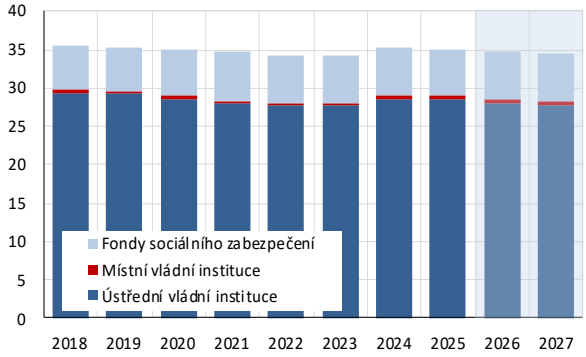
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.2.8: Daňové a sociální příjmy dle subsektorů

% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

2.3 Výdaje sektoru vládních institucí

Celkové výdaje sektoru vládních institucí by v roce 2026 měly vzrůst o 5,5 % a dosáhnout 43,7 % HDP. Obdobnou dynamiku si podle predikce zachovají i v roce 2027, avšak v poměrovém vyjádření patrně mírně klesnou. V letech výhledu by se měl tento podíl postupně dále snižovat až do blízkosti 42 % HDP v roce 2029.

Tempo **výdajů na konečnou spotřebu** by letos mělo činit 6,2 % a v příštím roce zrychlit na 7,4 %. V obou letech potáhnou jejich dynamiku především náhrady zaměstnancům v sektoru vládních institucí, v roce 2027 spolu s mezispotřebou. Náhrady zaměstnancům budou podle prognózy určující i pro vývoj v letech výhledu, kdy očekáváme průměrný růst výdajů na konečnou spotřebu kolem 5,5 %.

Letošní odhadovaná 3% dynamika **mezispotřeby** je v porovnání s rokem 2025 výrazně nižší jak v důsledku vysoké srovnávací základny, tak vlivem úspor v provozních nákladech vládních institucí či rozpočtového provizoria na počátku tohoto roku. Některé v souvislosti s ním odložené nákupy spolu s očekávaným nárůstem běžných výdajů na dopravní infrastrukturu a zdravotnictví vysvětlují silnější 6% tempo v roce 2027, následované růstem v rozsahu 4–4,5 % v letech výhledu.

V predikovaném růstu **náhrad zaměstnancům** pro rok 2026 se promítá kromě růstu platů pedagogických pracovníků od ledna 2026 (nařízení vlády č. 471/2025 Sb.) také navýšení platových tarifů v ostatních segmentech sektoru vládních institucí od dubna tohoto roku (nařízení vlády č. 16/2026 Sb.). Dynamiku zesiluje i dodatečný efekt zvýšených platů vojáků z povolání od července 2025. Výsledkem je odhadovaný růst náhrad zaměstnancům v letošním roce o 8,6 %, stejné tempo pak očekáváme i pro rok 2027. Nejvýznamnější vliv v platové oblasti souvisí s vládou schválenou reformou odměňování ve veřejné sféře s účinností od 1. ledna 2027, která mj. ruší institut zaručeného platu, navazuje nejnižší platový tarif na minimální mzdu či snižuje počet platových stupňů z dvanácti na osm (sněmovní tisk č. 300). Další významný vliv se týká valorizace platů učitelů v regionálním školství, která vyplývá z navázání jejich průměrného platu na úroveň 130 % průměrné mzdy v národním hospodářství za rok 2025. Návrh státního rozpočtu na rok 2027 rovněž počítá s valorizací platů vojáků a příslušníků bezpečnostních sborů, a to jak jejich tarifní složky, tak těch mimotarifních. Objem prostředků na platy navyšuje i zákonná valorizace platů soudců, státních zástupců a ústavních činitelů. V dalších letech by tempo náhrad zaměstnancům mělo postupně zpomalovat až k 5,5 % v závěru horizontu výhledu, s podstatným vlivem automaticky valorizovaných platů.

Pro letošní rok očekáváme zpomalení tempa **naturálních sociálních transferů** na 2,5 %, za nímž stojí metodická změna, kdy se sociální dávky na bydlení (naturální sociální transfery), vyplácené do července 2026, staly součástí dávky státní sociální pomoci (peněžité sociální dávky). Dynamiku však táhnou výdaje na zdravotní péči, které budou určující i pro predikovaný 3,8% růst naturálních sociálních transferů v roce 2027. Proti tomu bude působit dodatečný efekt postupného přechodu na dávku státní sociální pomoci. Pro roky 2028–2029 odhadujeme růst naturálních sociálních transferů kolem 4 % v souladu s očekávanými příjmy zdravotních pojišťoven.

Ve skladbě **peněžitých sociálních dávek** mají rozhodující podíl penzijní dávky. U nich dochází standardně k pravidelné lednové valorizaci na základě zákonného valorizačního vzorce. Výdaje na penzijní dávky navíc vzrostou přibližně o dalších 0,5 mld. Kč vlivem zavedení příplatků za každé vychované dítě (zákon č. 323/2021 Sb.). Pro rok 2027 využila vláda možnost zvýšit procentní výměru důchodů o 0,2 % nad rámec zákonného minima s odhadovaným dopadem −1,1 mld. Kč (nařízení vlády č. 177/2026 Sb.). Vedle toho vláda počítá také s vyplacením jednorázového příspěvku 2 000 Kč příjemcům důchodů s efektem dalších cca −5,8 mld. Kč. Navrhovaná úprava zavedeného mechanismu věkových valorizací důchodů, měnící dosavadní skokové zvyšování důchodu při dosažení 85. a 100. roku života na plynulejší navyšování prováděné v pětiletých intervalech (počínaje 80. rokem života), vyjde na 2,6 mld. Kč v roce 2027, s postupným mírným růstem dodatečných výdajů v dalších letech (sněmovní tisk č. 270). V souhrnu by tak po očekávaném 3,4% růstu penzijních dávek v roce 2026 měly výdaje na důchody vzrůst v příštím roce o 3,2 %. V dalších letech bude na jejich dynamiku působit očekávaný růst cenového indexu životních nákladů důchodců, zatímco růst reálných mezd by měl hrát roli až v závěru horizontu výhledu. Odložená úprava výplatního období důchodů z tzv. klouzavého měsíce na měsíc kalendářní a s tím spojené zrušení jednorázového doplatku při pravidelné lednové valorizaci by mělo od roku 2028 přinést cca 1 mld. Kč (zákon č. 321/2023 Sb. a č. 214/2025 Sb.). Naproti tomu se navrhuje znovuzavedení zvyšování starobního důchodu u pracujících důchodců s tím, že aktuálně platná sleva na sociálním pojištění pro tuto skupinu důchodců zůstane zachována (sněmovní tisk č. 270). Odhadovaný dopad tohoto opatření činí −0,8 mld. Kč v roce 2028 a dodatečnou necelou −1 mld. Kč v roce 2029.

Zvýšení rodičovského příspěvku o 50 tis. Kč (v případě vícerčat o 75 tis. Kč) pro děti narozené od 1. ledna 2024 by mělo být spojeno s postupně narůstajícím výdajem vždy o 1,5–2 mld. Kč v letech 2026–2027 (zákon č. 407/2023 Sb.). K dalšímu navýšení rodičovského příspěvku dojde pro děti narozené od 1. ledna 2027, což se zásadnějším způsobem odrazí ve výdajích státního rozpočtu až v letech 2028−2029, kdy očekáváme prohlubující se dopad daného opatření v průměru o −1,3 mld. Kč ročně (zákon

č. 152/2026 Sb.). Naproti tomu se v posledních letech snižuje počet příjemců rodičovského příspěvku z důvodu poklesu porodnosti. Objem vyplacených prostředků tak každoročně klesá již od roku 2021, avšak v letošním roce patrně povede uvedené navýšení vlastního příspěvku ke zvrácení tohoto trendu, čemuž nasvědčuje i dosavadní pokladní plnění.

Humanitární dávka pro osoby s dočasnou ochranou včetně nákladů na bydlení bude v tomto roce představovat výdaj kolem 7 mld. Kč. S částkou mezi 7–8 mld. Kč počítáme až do konce horizontu výhledu. Od ledna 2026 došlo k navýšení příspěvku na péči v I. a II. stupni závislosti s kalkulovaným dopadem cca −1,5 mld. Kč (zákon č. 360/2025 Sb.). Úpravy parametrů podpor v nezaměstnanosti a podpor při rekvalifikaci vedou v letošním roce k výraznému navýšení výdajů (zákon č. 120/2025 Sb.). Svou roli hraje i vývoj na trhu práce, kde pozorujeme mírně vyšší míru nezaměstnanosti. Naopak v návaznosti na navrhované parametrické změny podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci účinné od roku 2027 se odhaduje úspora finančních prostředků státního rozpočtu ve výši cca 4,5–5 mld. Kč (sněmovní tisk č. 300). Ve vývoji dávek sociálního zabezpečení se v metodice národních účtů odráží i růst platby za státního pojištěnce, stejně jako výše popsaná metodická změna spojená s přechodem na dávku státní sociální pomoci a její zařazení mezi peněžité sociální dávky. V souvislosti s jejím zavedením a doprovodnou reformou sociálních dávek byly s posunutou účinností od října 2026 upraveny částky životního minima s dopadem ve výši –0,6 mld. Kč v letošním roce a dalších –1,7 mld. Kč v příštím roce (zákon č. 152/2025 Sb., posun účinnosti nařízením vlády č. 57/2026 Sb.). Vlivem všech výše popsaných faktorů v sociální oblasti by měly peněžité sociální dávky v roce 2026 vzrůst o 5,4 % a v příštím roce by jejich tempo mělo zpomalit na 4,6 %. Pro roky 2028–2029 očekáváme průměrnou míru zvyšování peněžitých sociálních dávek mírně nad 3 %.

Odhadujeme, že letošní 8,3% tempo **dotací** bude znamenat jejich setrvání na stabilní úrovni kolem 2 % HDP. Dvě třetiny jejich celkového objemu by měly představovat výdaje na zajištění dopravní obslužnosti území spolu s financováním poplatku za podporované zdroje energie. V reakci na růst mzdových nákladů, včetně růstu minimální mzdy, došlo s účinností od dubna 2025 ke zvýšení maximální částky příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce, které s sebou nese dodatečný negativní dopad na státní rozpočet ve výši 1,2 mld. Kč v letošním roce (nařízení vlády č. 471/2024 Sb.). V dalších letech by dotace měly růst relativně mírně a v poměru k HDP dokonce klesnout pod 2 %, což by měl být mimo jiné důsledek nutných úspor na výdajové straně.

Odhadovanou 7,4% dynamiku **běžných transferů** v letošním roce determinují vyšší odvody do rozpočtu EU, které budou určující i pro vývoj v dalších letech. Hlavním faktorem, který povede k nárůstu těchto odvodů, je navýšení celkového objemu rozpočtu EU na rok 2027 a rovněž očekávaný relativně rychlejší růst hrubého národního důchodu ČR oproti průměru EU, ovlivňující podíl ČR na financování rozpočtu EU. Od roku 2028 pak začne platit nový víceletý finanční rámec, v němž se navíc promítne zahájení splácení dluhu vzniklého v rámci nástroje NextGenerationEU. Podíl běžných transferů na HDP by se měl pohybovat mírně nad 2 % až do konce horizontu výhledu.

Letošní výdaje na **investice do fixních aktiv** porostou vzhledem k vysoké srovnávací základně roku 2025 relativně pomaleji o 5,3 %. Dalším faktorem meziročně slabší dynamiky je očekávaný pokles investic spolufinancovaných z prostředků EU, včetně vlivu končícího Národního plánu obnovy. Právě jeho absence je důvodem predikovaného snížení objemu investic v roce 2027 o 4 %. Pro roky výhledu pak počítáme s pokračujícím útlumem evropských zdrojů a průměrným 2,7% růstem celkových investic. Ty budou ve všech letech taženy investicemi z národních zdrojů.

Setrvale deficitní hospodaření vládních institucí se promítá do výše zadlužení a vede k dalšímu navyšování **úrokových výdajů**. Pro letošní rok odhadujeme jejich růst o více než 14 % a dosažení úrovně 1,4 % HDP. V příštích letech by se měla jejich úroveň postupně dále zvyšovat až na 1,7 % HDP na konci horizontu výhledu.

Tabulka 2.3.1: Výhled výdajů sektoru vládních institucí

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
								Predikce	*Predikce*	*Výhled*	*Výhled*
Výdaje celkem	*mld. Kč*	**2 696**	**2 840**	**3 047**	**3 369**	**3 481**	**3 712**	**3 916**	**4 133**	**4 271**	**4 455**
	změna v %	13,4	5,4	7,3	10,6	3,3	6,6	5,5	5,6	3,3	4,3
Náhrady zaměstnancům	*mld. Kč*	633	676	690	739	776	832	904	982	1 041	1 098
	změna v %	10,0	6,8	2,1	7,0	5,1	7,3	8,6	8,6	6,0	5,5
Mezispotřeba	*mld. Kč*	346	354	394	430	470	495	510	540	564	587
	změna v %	2,1	2,4	11,3	9,2	9,2	5,3	3,0	6,0	4,5	4,0
Sociální dávky jiné než naturální	*mld. Kč*	821	859	937	1 037	1 084	1 102	1 161	1 215	1 245	1 292
	změna v %	15,8	4,7	9,1	10,6	4,5	1,7	5,4	4,6	2,5	3,8
Naturální sociální transfery	*mld. Kč*	205	219	226	258	284	306	313	325	338	352
	změna v %	15,8	7,1	2,9	14,2	10,1	7,7	2,5	3,8	4,0	4,0
Důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	44	46	79	99	108	112	128	147	165	176
	změna v %	7,9	4,8	72,4	25,5	8,8	3,8	14,3	15,0	12,6	6,5
Dotace	*mld. Kč*	173	200	151	207	156	170	184	191	195	199
	změna v %	35,1	15,8	-24,7	37,0	-24,7	8,9	8,3	4,0	2,0	2,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*mld. Kč*	277	287	320	370	379	445	469	450	462	474
	změna v %	9,6	3,8	11,2	15,9	2,5	17,3	5,3	-4,0	2,8	2,6
Kapitálové transfery	*mld. Kč*	68	56	51	40	39	40	39	40	30	30
	změna v %	84,9	-17,7	-7,5	-22,5	-1,8	1,7	-2,6	1,7	-24,6	0,0
Ostatní výdaje	*mld. Kč*	130	142	199	190	185	210	208	244	230	247
	změna v %	8,6	9,5	40,1	-4,7	-2,2	13,6	-1,0	17,3	-5,8	7,2

Zdroj: ČSÚ (2026b). Výpočty a predikce MF ČR.

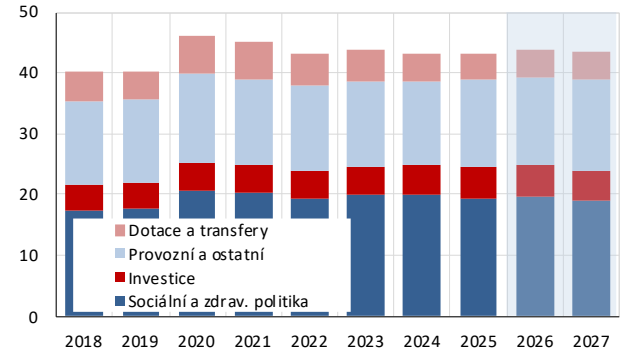
Tabulka 2.3.2: Výdajová diskreční opatření

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
								Predikce	*Predikce*	*Výhled*	*Výhled*
Opatření na výdajové straně celkem	*mld. Kč*	**-187,6**	**2,0**	**17,2**	**-69,7**	**120,8**	**-53,4**	**-17,4**	**-14,1**	**4,3**	**-2,2**
Sociální dávky	*mld. Kč*	-49,4	19,7	-31,0	7,7	11,0	-7,3	-5,7	-9,1	4,6	-2,1
Náhrady zaměstnancům*	*mld. Kč*	-40,6	-13,3	3,5	-25,7	-8,5	-48,3	-23,9	-5,8	-0,2	-0,1
Zdravotnictví	*mld. Kč*	-24,7	5,9	12,5	-1,4	-3,3	-	-	-	-	-
Dotace	*mld. Kč*	-44,9	-12,3	45,9	-76,8	117,8	7,6	-1,7	-0,1	-0,1	-0,1
Kapitálové transfery	*mld. Kč*	-27,4	8,8	4,0	13,3	0,3	-3,7	4,3	0,1	-	-
Ostatní výdaje	*mld. Kč*	-0,5	-6,7	-17,6	13,2	3,4	-1,7	9,6	0,8	-0,0	-0,0

Pozn.: Údaje zobrazují meziroční diskreční změny opatření na výdajové straně veřejných rozpočtů. Kladné hodnoty značí zlepšení salda.
** Náhrady zaměstnancům se aktualizují až po dosažení konečné dohody pro návrh státního rozpočtu na rok t+1.*
Zdroj: MF ČR.

Graf 2.3.1: Struktura celkových výdajů

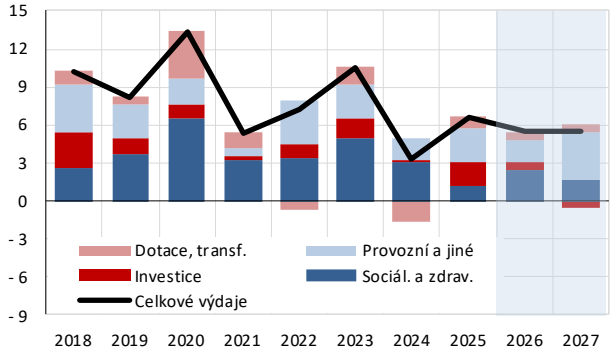
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.2: Vývoj výdajů

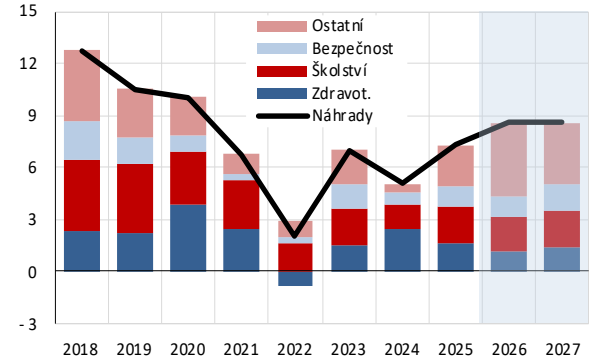
změna v %, příspěvky v p b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.3: Náhrady zaměstnancům

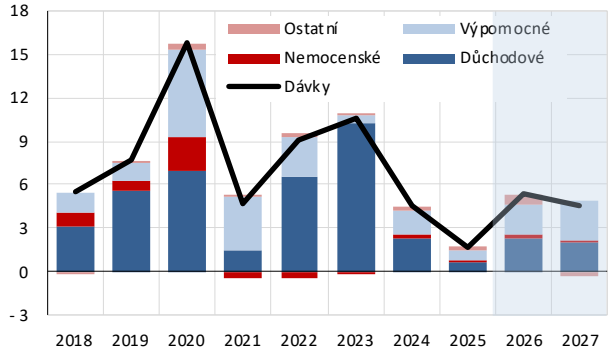
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.4: Peněžité sociální dávky

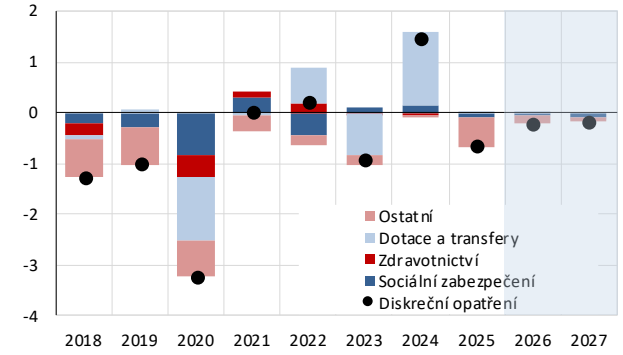
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.5: Výdajová diskreční opatření

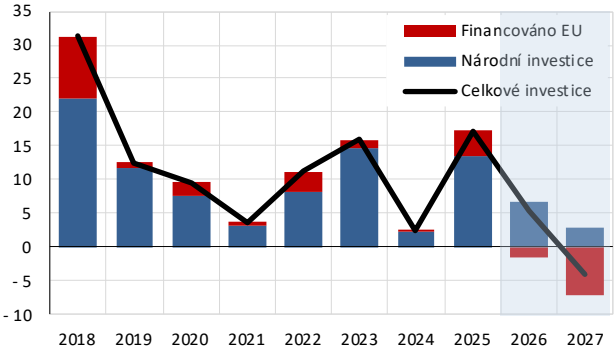
% HDP

Zdroj: MF ČR.

Graf 2.3.6: Investice vládních institucí

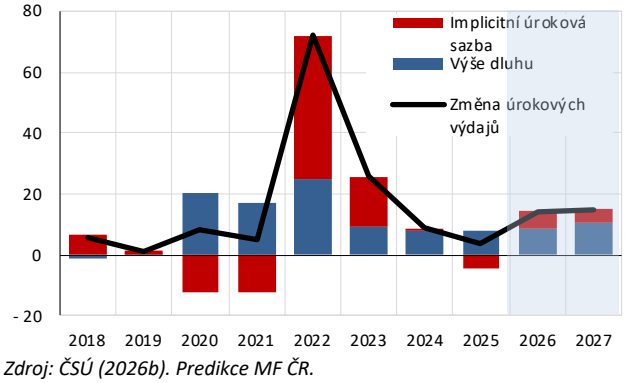
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.7: Úrokové výdaje

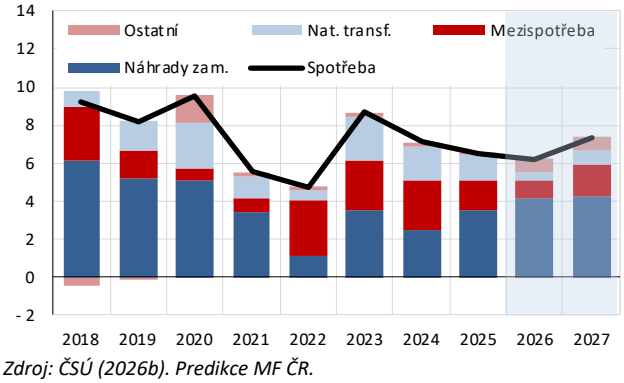
změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.3.8: Výdaje na konečnou spotřebu

změna v %, příspěvky v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Predikce MF ČR.

2.4 Dluh sektoru vládních institucí

Deficitní hospodaření sektoru vládních institucí se promítá do **výše dluhu**, která se na konci roku 2026 bude pohybovat kolem 46 % HDP (Graf 2.4.1). V příštím roce očekáváme nárůst zadlužení o 1,6 p. b. na 47,4 % HDP. Pro roky výhledu predikujeme postupné zvyšování dluhové kvóty, která v roce 2029 může dosáhnout 49,7 % HDP.

ČR by tak měla po celou dobu výhledu plnit referenční kritérium Smlouvy o fungování EU pro dluh (**maastrichtské kritérium** 60 % HDP). Úroveň dluhové kvóty také plní **národní pravidlo** dané zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, jež posuzuje výši dluhu sektoru vládních institucí (očištěnou o rezervu peněžních prostředků vzniklou financováním státního dluhu, o výdaje spojenými s národními únikovými doložkami a o výdaje na financování výstavby nových jaderných zdrojů) vůči hranici 55 % HDP (Tabulka 2.4.1).

Z hlediska příspěvků ke změně dluhu budou v roce 2026 dominantním faktorem **úrokové náklady a primární strukturální saldo.** Úrokové náklady by měly v následujících letech růst ze současných 1,4 % HDP na 1,7 % HDP. To vychází jednak ze struktury dluhu a jeho refinancování a rovněž z očekávaného vývoje úrokových měr. Predikce počítá se stabilizací výnosů státních dluhopisů. Desetiletá úroková míra pro konvergenční účely se pohybuje do konce výhledu v rozmezí průměrné hodnoty 4,8 % až 4,9 % p. a. Výnosy 5letých dluhopisů by se měly pohybovat na hodnotách o cca 0,6 p. b. níže než u 10letých. **Primární deficit** by měl mít po roce 2027 opačný průběh než úrokové náklady. V příštím roce sice vzroste, ale v letech výhledu by měl jeho příspěvek opět začít postupně klesat. U ostatních faktorů hraje nezanedbatelnou roli návratná finanční výpomoc v souvislosti s výstavbou nových jaderných zdrojů. Vzhledem k požadavku na dodržení hodnot primárních strukturálních sald stanovených zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti však bude nutná konsolidace, která představuje v této prognóze pozitivní riziko (MF ČR, 2026e).

Současná predikce nepočítá s žádnými významnějšími privatizačními příjmy podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

Největší podíl na zadlužení sektoru vládních institucí mají ústřední vládní instituce (Tabulka 2.4.1), jejichž dluh by měl v roce 2026 dosáhnout 4 109 mld. Kč. Tvořil by tím cca 98 % celkového (nekonsolidovaného) dluhu sektoru vládních institucí. Dluh místních vládních institucí by měl v roce 2026 dosáhnout 93 mld. Kč a v následujících letech z důvodu predikovaného přebytkového hospodaření mírně klesat až na očekávaných 88 mld. Kč v roce 2029. Fondy sociálního zabezpečení vykazují dlouhodobě zanedbatelnou míru zadluženosti.

Tabulka 2.4.1: Hrubý konsolidovaný dluh sektoru vládních institucí

		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
								Predikce	*Predikce*	*Výhled*	*Výhled*
Vládní instituce celkem	*mld. Kč*	**2 150**	**2 567**	**2 998**	**3 234**	**3 489**	**3 787**	**4 105**	**4 519**	**4 925**	**5 243**
Ústřední vládní instituce	*mld. Kč*	2 223	2 661	3 105	3 352	3 505	3 797	4 109	4 536	4 945	5 263
Místní vládní instituce	*mld. Kč*	87	87	89	86	83	88	93	90	89	88
Fondy sociálního zabezpečení	*mld. Kč*	1	1	0	1	1	1	2	2	2	2
Poměr dluhu vládních institucí k HDP	*% HDP*	**36,9**	**40,7**	**42,5**	**42,2**	**43,2**	**44,2**	**45,8**	**47,4**	**49,1**	**49,7**
Příspěvky ke změně poměru dluhu k HDP											
Změna dluhu	*p. b.*	7,3	3,8	1,8	-0,3	1,0	0,9	1,7	1,6	1,7	0,6
Primární deficit	*p. b.*	**4,9**	**4,2**	**1,9**	**2,4**	**0,6**	**0,9**	**1,4**	**2,0**	**1,3**	**1,2**
Úroky	*p. b.*	**0,7**	**0,7**	**1,1**	**1,3**	**1,3**	**1,3**	**1,4**	**1,5**	**1,6**	**1,7**
Růst HDP v běžných cenách	*p. b.*	**0,3**	**-2,8**	**-4,3**	**-3,4**	**-2,1**	**-2,5**	**-1,9**	**-2,7**	**-2,4**	**-2,4**
Ostatní faktory [1)]	*p. b.*	**1,4**	**1,7**	**3,1**	**-0,6**	**1,2**	**1,3**	**0,7**	**0,8**	**1,1**	**0,1**
Dluh podle zákona č. 23/2017 Sb. [2)]	*% HDP*	36,9	40,7	42,5	42,2	43,2	44,2	45,8	47,1	48,0	49,2
Likvidní finanční aktiva [3)]	*% HDP*	15,8	18,8	17,5	17,7	17,7	19,3	18,4	17,3	16,4	15,6
Čistý finanční dluh [4)]	*% HDP*	21,1	21,9	25,0	24,6	25,5	24,9	27,4	29,8	31,6	33,6

1) Ostatní faktory tvoří rozdíly hotovostního a akruálního principu, čisté pořízení finančních aktiv a přecenění a další.

2) Dluh sektoru veřejných institucí dle zákona č. 23/2017 Sb. je roven rozdílu dluhu sektoru vládních institucí a rezervy volných peněžních prostředků vytvářených dle zákona č. 218/2000 Sb. a dále návratné finanční výpomoci v souvislosti se stavbou nových jaderných zdrojů. Dále se odečítají rovněž výdaje uplatněné v předchozím roce dle § 11 odst. 1 písm. b) až e) zákona č. 23/2017 Sb., v platném znění, v souladu s uplatněnými únikovými doložkami.

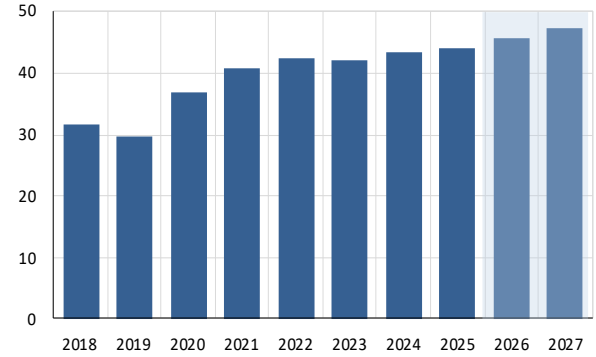
3) Likvidní finanční aktiva zahrnují měnové zlato, zvláštní práva čerpání, oběživo a vklady, cenné papíry jiné než účasti (v tržní hodnotě) a účasti kótované na burze cenných papírů.

4) Čistý finanční dluh je rozdílem mezi dluhem dle zákona č. 23/2017 Sb. a likvidními finančními aktivy.

Zdroj: ČSÚ (2026b). Výpočty a predikce MF ČR.

Graf 2.4.1: Dluh sektoru vládních institucí

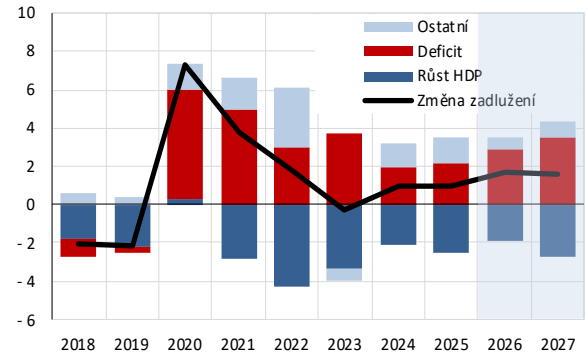
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.2: Změna dluhové kvóty

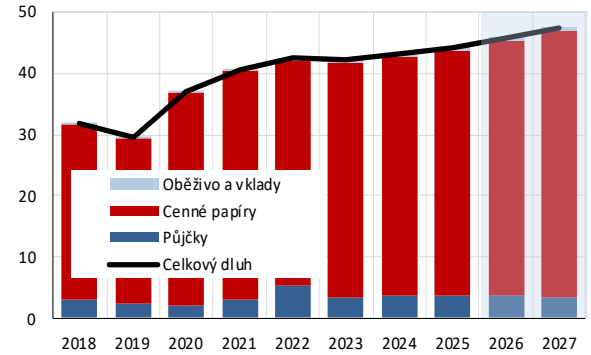
v p. b.

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.3: Vládní dluh podle typu instrumentu

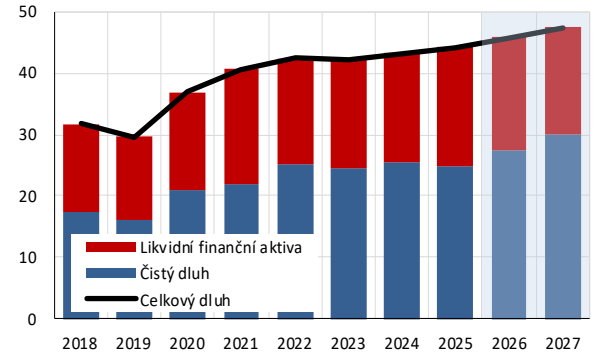
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.4: Hrubý a čistý dluh sektoru vládních institucí

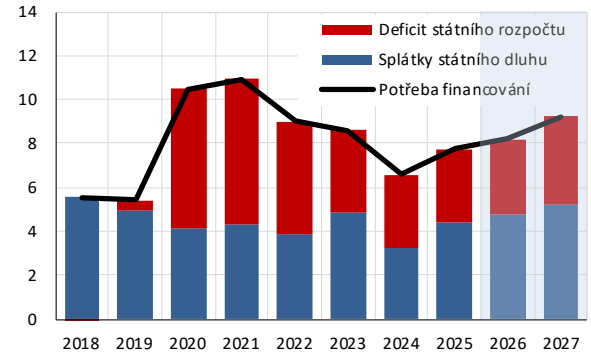
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a, 2026b). Predikce MF ČR.

Graf 2.4.5: Potřeba financování státního dluhu

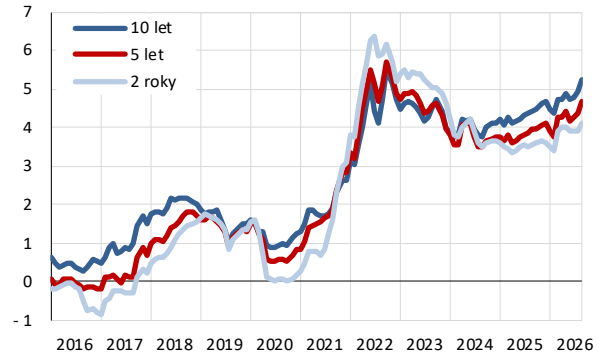
% HDP

Zdroj: ČSÚ (2026a), MF ČR. Predikce MF ČR.

Graf 2.4.6: Výnosy státních dluhopisů dle splatnosti

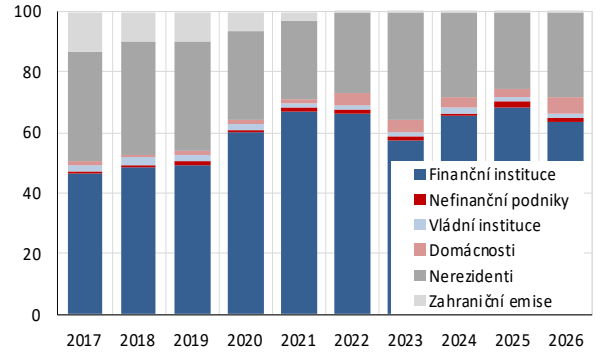
% p. a.

Zdroj: ČNB (2026).

Graf 2.4.7: Struktura státních dluhopisů dle držitele

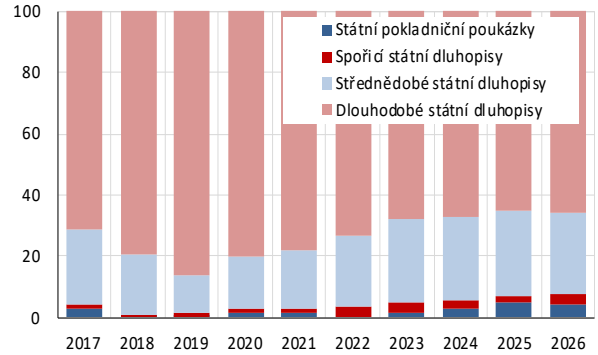
% celkového objemu státních dluhopisů v oběhu, stav na konci období

Pozn.: V roce 2026 jde o stav ke konci září.
Zdroj: MF ČR.

Graf 2.4.8: Struktura státních dluhopisů dle typu

% celkového objemu státních dluhopisů v oběhu, stav na konci období

Pozn.: V roce 2026 jde o stav ke konci září.
Zdroj: MF ČR.

2.5 Analýza citlivosti

Analýza citlivosti je založena na simulacích provedených pomocí dynamického stochastického modelu všeobecné rovnováhy vytvořeného MF ČR. Alternativní scénáře se zaměřují na vybraná rizika spojená s budoucím vývojem domácí ekonomiky. První scénář analyzuje možné dopady nižšího ekonomického růstu v EU na českou ekonomiku, která je vzhledem ke své vysoké otevřenosti výrazně závislá na vývoji v zahraničí. Druhý scénář hodnotí možné důsledky náhlého zvýšení úrokových sazeb. Oba scénáře vycházejí ze základního scénáře Fiskálního výhledu a předpokládají nástup nepříznivých šoků vždy v prvním pololetí roku 2027.

První alternativní scénář proto předpokládá zpomalení růstu HDP EU v roce 2027 o 2,5 p. b. oproti základnímu scénáři, což přibližně odpovídá historické směrodatné odchylce růstu v období let 2002 až 2025.

Slabší ekonomická aktivita v zahraničí by vedla ke snížení poptávky po českém vývozu, což by se v první fázi projevilo zhoršením čistého exportu. Následné oslabení koruny by část tohoto negativního dopadu tlumilo prostřednictvím zlepšení cenové konkurenceschopnosti domácích producentů. Nižší zahraniční poptávka by vedla ke zpomalení růstu české ekonomiky, kdy ve srovnání se základním scénářem by reálný HDP rostlo v roce 2027 přibližně o 0,8 p. b. pomaleji. Slabší růst exportně orientovaných odvětví by se projevil také menší investiční aktivitou podniků, jejíž tempo růstu by bylo zhruba o 0,8 p. b. nižší. Omezení produkce by současně vedlo k nižší poptávce po práci a ke zpomalení tempa mezd. V důsledku nižších příjmů domácností by růst spotřeby domácností zaostával za základním scénářem přibližně o 0,3 p. b.

Nepříznivý makroekonomický vývoj by se promítl rovněž do hospodaření sektoru vládních institucí. Saldo by se v roce 2027 zhoršilo o 0,3 p. b. HDP, zejména vlivem nižších daňových a pojistných příjmů a vyšších výdajů na podporu v nezaměstnanosti. V dalších letech by byly rozdíly vůči základnímu scénáři byly zanedbatelné. Míra zadlužení by byla na konci horizontu prognózy přibližně o 0,4 p. b. HDP vyšší než v základním scénáři, a to vlivem kombinace vyšších deficitů a nižší úrovně nominálního HDP.

Druhý alternativní scénář simuluje dodatečné zpřísnění měnové politiky oproti základnímu scénáři. Krátkodobé úrokové sazby jsou v roce 2027 zvýšeny o 1,8 p. b., což odpovídá přibližně jedné směrodatné odchylce jejich historického vývoje v období let 2002 až 2025.

Vyšší úrokové sazby by působily na ekonomickou aktivitu několika kanály. V důsledku posílení koruny a zhoršení cenové konkurenceschopnosti by se tempo růstu exportu v roce 2027 snížilo přibližně o 0,5 p. b. Vzhledem k vysoké dovozní náročnosti českého exportu by současně došlo ke zpomalení růstu importu. Ke slabší dovozní aktivitě by přispívala rovněž nižší domácí poptávka a utlumená investiční činnost podniků.

Vyšší náklady financování by vedly ke zpomalení investiční aktivity firem, které by současně čelily nižší poptávce po své produkci. Slabší hospodářská aktivita by se promítla také na trh práce prostřednictvím mírně vyšší míry nezaměstnanosti a pomalejšího růstu nominálních mezd. Domácnosti by navíc byly motivovány přesunout část spotřeby ve prospěch úspor s vyšším výnosem. V důsledku těchto faktorů by se tempo růstu spotřeby domácností snížilo přibližně o 0,3 p. b.

Kombinace nižší dynamiky spotřeby, investic a exportu by vedla ke zpomalení růstu reálného HDP v roce 2027, který by byl oproti základnímu scénáři nižší přibližně o 0,2 p. b. Současně by restriktivnější nastavení měnové politiky přispělo k utlumení inflačních tlaků, přičemž míra inflace v roce 2027 by byla zhruba o 1,0 p. b. nižší než v základním scénáři.

Dopady na hospodaření sektoru vládních institucí by byly ve srovnání s prvním scénářem méně výrazné. Nižší ekonomická aktivita by sice vedla k určitému poklesu daňových a pojistných příjmů, tento efekt by však byl z velké části kompenzován pomalejším růstem výdajů citlivých na inflaci a mzdový vývoj. Nižší inflace by se promítla zejména do pomalejší valorizace důchodů a dalších sociálních dávek. Výsledný dopad na zadlužení sektoru vládních institucí by proto zůstal omezený a na konci horizontu výhledu by míra zadlužení převyšovala základní scénář o 0,2 p. b.

Tabulka 2.5.1: Základní a modelové scénáře makroekonomických simulací

		2026 *Odhad*	2027 *Predikce/ Simulace*	2028 *Výhled/ Simulace*	2029 *Výhled/ Simulace*
Hrubý domácí produkt	*změna v %, s.c.*	**1,7**	**2,5**	**2,5**	**2,4**
Spotřeba domácností	*změna v %, s.c.*	2,8	2,7	2,4	2,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*změna v %, s.c.*	5,4	2,5	3,0	4,0
Export zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,0	3,5	4,8	3,5
Import zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,8	4,2	5,3	4,0
Index spotřebitelských cen	*změna v %*	**2,1**	**3,1**	**2,4**	**2,3**
Zaměstnanost	*změna v %*	**1,5**	**0,2**	**-0,1**	**0,0**
Objem mezd a platů	*změna v %*	**7,4**	**6,6**	**5,3**	**4,8**
Míra nezaměstnanosti	*%*	**3,0**	**2,8**	**2,5**	**2,5**
Saldo sektoru vládních institucí	*% HDP*	**-2,8**	**-3,5**	**-3,0**	**-2,9**
Dluh sektoru vládních institucí	*% HDP*	**45,8**	**47,4**	**49,1**	**49,7**
Alternativní scénář I. - pomalejší růst v EU v roce 2027					
Hrubý domácí produkt	*změna v %, s.c.*	**1,7**	**1,7**	**2,6**	**2,4**
Spotřeba domácností	*změna v %, s.c.*	2,8	2,4	2,3	2,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*změna v %, s.c.*	5,4	1,7	2,7	3,9
Export zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,0	1,7	4,6	3,5
Import zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,8	2,8	4,9	3,9
Index spotřebitelských cen	*změna v %*	**2,1**	**3,1**	**2,4**	**2,3**
Zaměstnanost	*změna v %*	**1,5**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Objem mezd a platů	*změna v %*	**7,4**	**6,2**	**5,3**	**4,8**
Míra nezaměstnanosti	*%*	**3,0**	**3,0**	**2,5**	**2,5**
Saldo sektoru vládních institucí	*% HDP*	**-2,8**	**-3,8**	**-3,0**	**-2,9**
Dluh sektoru vládních institucí	*% HDP*	**45,8**	**47,7**	**49,5**	**50,1**
Alternativní scénář II. - nárůst domácí úrokové míry					
Hrubý domácí produkt	*změna v %, s.c.*	**1,7**	**2,3**	**2,5**	**2,4**
Spotřeba domácností	*změna v %, s.c.*	2,8	2,4	2,3	2,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*změna v %, s.c.*	5,4	2,2	3,2	4,1
Export zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,0	3,0	4,5	3,4
Import zboží a služeb	*změna v %, s.c.*	3,8	3,9	5,2	3,9
Index spotřebitelských cen	*změna v %*	**2,1**	**2,1**	**1,9**	**2,0**
Zaměstnanost	*změna v %*	**1,5**	**0,2**	**-0,1**	**0,0**
Objem mezd a platů	*změna v %*	**7,4**	**6,5**	**5,3**	**4,8**
Míra nezaměstnanosti	*%*	**3,0**	**3,0**	**2,5**	**2,5**
Saldo sektoru vládních institucí	*% HDP*	**-2,8**	**-3,6**	**-3,0**	**-2,9**
Dluh sektoru vládních institucí	*% HDP*	**45,8**	**47,6**	**49,2**	**49,9**

Zdroj: MF ČR (2026b). Predikce, výpočty a simulace MF ČR.

3 Mezinárodní srovnání

Veřejné finance v zemích EU jsou nadále zatěžovány rostoucími výdaji na obranu, stárnutím populace či opatřeními souvisejícími s pokračující dekarbonizací a zelenou tranzicí. Další rizika představují geopolitické napětí a výkyvy cen energií. Vyšší výnosy státních dluhopisů se při refinancování splatného dluhu postupně promítají do růstu nákladů na jeho obsluhu.

3.1 Saldo a dluh veřejných financí v zemích EU v roce 2025 a 2026

Saldo sektoru vládních institucí v poměru k HDP se **v roce 2025** meziročně zhoršilo v 16 zemích EU včetně České republiky. Nejvýraznější zhoršení zaznamenalo Irsko (o 2,4 p. b.), které však nadále hospodařilo s přebytkem. V 10 zemích EU se saldo zlepšilo, nejvíce na Maltě (o 1,5 p. b.) a v Rumunsku (o 1,4 p. b.) a ve Švédsku zůstalo beze změny. Přebytek vykázalo 5 zemí, a to Dánsko, Irsko, Kypr, Portugalsko a Řecko. Nejvyšší deficit mělo navzdory meziročnímu zlepšení Rumunsko (7,8 % HDP), následované Polskem (7,2 % HDP), Belgií (5,2 % HDP) a Francií (5,1 % HDP).

V roce 2025 překročil deficit referenční hodnotu 3 % HDP v 10 zemích, o jednu méně než v roce 2024. Pod tuto hranici se dostaly Malta a Španělsko, naopak ji nově překročilo Bulharsko. Hraniční hodnoty dosáhlo Chorvatsko. Vůči všem 10 zemím s deficitem nad referenční hodnotou je vedena procedura při nadměrném schodku[1], ve všech případech z důvodu schodkového kritéria. Při posuzování dluhového kritéria se podle nového fiskálního rámce EU klade důraz na dodržování trajektorie čistých výdajů schválené Radou EU v jejich národním fiskálně-strukturálním plánu. To má samo o sobě zajistit dostatečně se snižující a uspokojivé tempo snižování dluhu blížící se referenční hodnotě dluhu podle Smlouvy o fungování EU, a není tedy zatím důvod nikde spouštět tento druh procedury.

V roce 2026 se podle podzimní notifikace vládního deficitu a dluhu očekávají nejvyšší deficity v Maďarsku (7,5 % HDP), Polsku (7,1 % HDP) a Rumunsku (6,0 % HDP). Meziroční zlepšení salda se předpokládá v osmi zemích EU, nejvýrazněji v Rumunsku a Lucembursku. Naopak největší zhoršení se očekává v Maďarsku, Estonsku a Řecku, které by mělo přejít z přebytku do mírného deficitu. S přebytkem by měly nadále hospodařit Dánsko, Irsko a Kypr. Portugalsko pak očekává vyrovnané saldo.

Deficit by neměl překročit referenční hodnotu 3 % HDP v 16 zemích včetně České republiky a Itálie. Itálie by tak měla splnit referenční hodnotu schodku veřejných financí jako jediná země, se kterou běží procedura při nadměrném schodku. Referenční hodnotu by oproti roku 2025 nově překročily Německo a Estonsko.

Dluh sektoru vládních institucí v poměru k HDP po poklesu z pandemických maxim v řadě zemí EU opět roste. Pod úrovní roku 2019 zůstal v roce 2025 v devíti zemích a v roce 2026 by jich mělo být osm. Kypr je jedinou zemí EU, ve které se podařilo v roce 2025 snížit dluh pod jeho předkrizovou úroveň v roce 2019 i v jeho absolutním vyjádření a další snížení se očekává i v roce 2026 (pro srovnání kyperský veřejný dluh byl na konci roku 2019 v poměrové výši k HDP 93,0 %, 113,6 % v roce 2020, 52,3 % v roce 2025 a na konci roku 2026 se očekává 47,8 %).

V roce 2025 se poměr dluhu k HDP meziročně snížil v osmi zemích EU, nejvíce v Řecku (o 8,2 p. b.) a na Kypru (o 7,8 p. b.). Nejvýrazněji naopak vzrostl v Bulharsku (o 6,1 p. b.) a Finsku (o 6,0 p. b.). Mimo Bulharsko zaznamenaly nejvyšší meziroční nárůst absolutní výše dluhu Rumunsko a Polsko (17,9 % a 16,0 %; pro srovnání v České republice dluh absolutně vzrostl o 8,6 %). Referenční hodnotu 60 % HDP nepřekročilo stejně jako v předchozím roce 15 zemí EU včetně České republiky. Nově ji splnil Kypr, naopak ji překročilo Slovensko. Dluh přesahující 100 % HDP vykazovaly Řecko, Itálie, Francie, Belgie a Španělsko.

V roce 2026 se pokles dluhu k HDP očekává pro devět zemí EU, nejvýrazněji opět pro Řecko (o 8,7 p. b.) a Kypr (o 4,6 p. b.). Nejvyšší míry zadlužení by tak dosahovala Itálie (138,1 % HDP), zatímco řecký dluh by měl klesnout na 136,7 % HDP. Největší nárůst se předpokládá pro Polsko (o 8 p. b.) a Litvu (o 5,6 p. b.). Polsko a Rumunsko by měly nově překročit hranici 60 % HDP, pod níž by tak zůstalo 13 zemí včetně České republiky. Pokud srovnáme predikované hodnoty za rok 2026 s předkrizovým rokem 2019, dluh by se v relativním vyjádření měl snížit v 8 zemích, nejvíce na Kypru (o 45,3 p. b.) a v Řecku (o 43,9 p. b.), dále v Portugalsku (o 29,1 p. b.), v Irsku (o 23,0 p. b.), v Chorvatsku (o 15,4 p. b.), v Dánsku (o 6,9 p. b.), v Nizozemsku (o 3,0 p. b.) a nejméně ve Slovinsku (o 0,8 p. b.). V absolutním vyjádření by se měl

[1] Dne 26. července 2024 rozhodla Rada EU o existenci nadměrného schodku v Belgii, Francii, Itálii, Maďarsku, Polsku, na Maltě a na Slovensku, přičemž na Maltě byla 12. června 2026 procedura uzavřena. Doporučení ke snížení schodku byla těmto zemím do konce roku 2024 adresována prostřednictvím stanoveného růstu čistých výdajů v jejich národních fiskálně-strukturálních plánech. Podobně se tak stalo i v Rakousku, na které byla procedura nadměrného schodku uvalena dne 8. července 2025, a nejnověji ve Finsku (20. ledna 2026) a v Bulharsku (10. července 2026). Procedura, trvající od roku 2020, stále není uzavřena s Rumunskem z důvodu nerealizace dostatečně účinných opatření snižujících pokračující vysoké schodky.

dluh meziročně snížit mimo zmíněné Řecko a Kypr ještě v Irsku, a to o 1,0 %.

Poznámka: Během hodnocení podzimních národních notifikací vládního deficitu a dluhu udělil Eurostat podle čl. 15 odst. 1 nařízení Rady ES č. 479/2009, ve znění pozdějších novel, výhradu Bulharsku za nekvalitní údaje pro rok 2025 kvůli nesprávnému zachycení některých operací subjektu Road Infrastructure Agency v národních účtech, což prý zkresluje výši schodku o 0,6 % HDP.

3.2 Financování dluhu veřejných financí v zemích EU

Hrubá potřeba financování představuje objem prostředků, které musí vláda v daném roce zajistit zejména na splátky dluhu a financování schodku. Její výše vypovídá o likviditním a refinančním riziku. Dle EK (2026d) dosahovala v zemích EU v letech 2024 a 2025 potřeba financování přibližně 15 % HDP, přičemž splátky dluhu tvořily 73 % a financování schodku 22 % jejího objemu. Vlády ji pokrývají především emisemi státních dluhopisů. Z velké části je tvoří střednědobé a dlouhodobé fixně úročené domácí státní dluhopisy, doplňované prodeji variabilně úročených státních dluhopisů, dluhopisy denominované v zahraničních měnách, emisemi státních pokladničních poukázek, inflačními dluhopisy či dluhopisy pro občany a v posledních letech i emisemi tzv. zelených dluhopisů (zejména Německo, Francie, Belgie či Maďarsko). V rámci výpůjční potřeby přijímají vlády kromě dluhopisových instrumentů také zápůjčky a úvěry od mezinárodních institucí. Kromě těchto dluhových nástrojů může být potřeba financování kryta využitím finančních aktiv a případně hospodařením s dalším majetkem státu.

V reakci na vývoj výnosových křivek a poptávky investorů některé vlády zvyšují podíl emisí s kratší splatností. Vzhledem k vyšší schopnosti trhu akceptovat dluhové instrumenty s krátkou dobou do splatnosti roste význam státních pokladničních poukázek. Kratší splatnosti mohou snížit okamžité náklady nových emisí, zároveň však zvyšují refinanční riziko a citlivost budoucích úrokových výdajů na vývoj sazeb.

3.2.1 Dluhopisové financování v zemích eurozóny

Na výnosy státních dluhopisů působí celá řada faktorů, z nichž mezi nejvýznamnější lze zařadit měnovou a fiskální politiku či geopolitickou situaci. Evropská centrální banka (ECB) v rámci měnové politiky ovlivňuje prostřednictvím svých nástrojů výnosy státních dluhopisů v zemích eurozóny několika kanály[2]. V současné době ECB používá primárně svoji základní úrokovou sazbou (depozitní sazba) v reakci na vývoj míry inflace v zemích eurozóny, čímž následně ovlivňuje zejména krátký konec výnosové křivky státních dluhopisů. V roce 2025 pokračovala ECB v postupném snižování depozitní sazby z historicky nejvyšší úrovně (4 % p. a.) na 2 % p. a., v letošním roce ji však z důvodu inflačních tlaků dvakrát zvýšila o 0,25 p. b. na současnou hodnotu 2,5 % p. a.

V průběhu roku 2025 vykazovala výnosová křivka státních dluhopisů v zemích eurozóny stále inverzní tvar na jejím krátkém konci, nicméně v důsledku uvolňování měnové politiky ze strany ECB poklesly v průběhu roku krátkodobé úrokové sazby a její tvar na krátkém konci se postupně „normalizoval“. Zároveň došlo k tzv. strmění výnosové křivky, kdy zejména na dlouhém a velmi dlouhém konci výnosové křivky rostl její sklon z titulu významného zvýšení dlouhodobých úrokových sazeb. To bylo způsobeno zejména díky růstu tzv. termínové prémie státních dluhopisů[3] spojené s vyšší nabídkou dlouhodobých dluhopisů a vyšším vnímáním rizika ze strany investorů. Strmění výnosové křivky v jednotlivých státech eurozóny však probíhalo s různou intenzitou. Např. v Německu došlo k razantnímu růstu jejího sklonu v důsledku rozhodnutí německé vlády reformovat dluhovou brzdu a vytvořit fond pro infrastrukturní investice ve výši 500 mld. eur, což vyvolalo očekávání vyšší budoucí nabídky německých státních dluhopisů. Ve Francii byl vysoký nárůst sklonu výnosové křivky způsoben špatnou fiskální situací a politickou nestabilitou v zemi. Naopak k relativně malému strmění výnosové křivky došlo ve státech jižní Evropy (např. v Itálii či Řecku).

U výnosů 10letých státních dluhopisů pro konvergenční účely (dále jen „10leté státní dluhopisy“) došlo v loňském roce k jejich průměrnému meziročnímu růstu o 0,1 p. b., přičemž v 5 zemích eurozóny (Chorvatsko, Estonsko, Kypr, Itálie a Slovensko) byl zaznamenán z důvodu vyšší srovnávací základny meziroční pokles v průměru o 0,2 p. b. Ve většině těchto zemí jsou i přes toto snížení dosahovány vyšší úrovně výnosů 10letých státních dluhopisů, než je průměr zemí EU (3,2 % p. a.). Naopak největší meziroční růst byl dosažen ve Francii (o 0,4 p. b. na 3,4 % p. a.), Německu (o 0,3 p. b. na 2,6 % p. a.) či v Belgii (o 0,3 p. b. na 3,2 % p. a.). I přes relativně velký meziroční růst zůstaly v průměru výnosy **německých** 10letých státních dluhopisů na nejnižší úrovni ze zemí eurozóny. V loňském roce kryla německá vláda svoji potřebu financování opět z více jak 93 % konvenčními[4] dluhopisy. Z hlediska jejich splatnostní struktury

[2] Kromě základní úrokové sazby používala ECB zejména např. období pandemie programy nákupu státních dluhopisů – Nouzový pandemický program nákupu aktiv a Program nákupu aktiv veřejného sektoru. U obou programů se již pouze snižuje objem jejich portfolia.

[3] Termínová prémie je dodatečná kompenzace, kterou investoři požadují za úrokové riziko spojené s držením dluhopisů s dlouhou dobou do splatnosti místo série krátkodobých dluhopisů.

[4] Za konvenční státní dluhopisy jsou v Německu považovány všechny státní dluhopisy s výjimkou inflačních a zelených státních dluhopisů.

nedošlo k výrazným meziročním změnám. Téměř třetinu prodaných státních dluhopisů zaujímaly emise státních pokladničních poukázek za průměrný aukční výnos do splatnosti 2 % p. a. (meziroční pokles o 1,2 p. b.). Třetinu prodejů tvořily dluhopisy se splatností od 2 do 5 let s průměrným výnosem do splatnosti 2,1 % p. a. (pokles o 0,3 p. b.). Zbytek pak zaujímaly dluhopisy prodané v aukcích se splatností nad 7 let, u kterých došlo ke zvýšení průměrného aukčního výnosu do splatnosti o 0,4 p. b. na 2,8 % p. a. Vážený průměrný aukční výnos do splatnosti prodaných střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se tak meziročně jen mírně zvýšil na 2,4 % p. a. Klasické aukce byly doplněny dvěma syndikovanými prodeji velmi dlouhých státních dluhopisů s průměrným výnosem do splatnosti 3,1 % p. a. Od roku 2020 využívá vláda k financování „zelených" rozpočtových výdajů také zelené dluhopisy, a to se splatností od 5 do 30 let za průměrný výnos do splatnosti 2,4 % p. a. Objem těchto dluhopisů tvořil v loňském roce cca 3,4 % hrubé výpůjční potřeby. Ve **Francii** se průměrná výše spreadu oproti výnosům německých 10letých státních dluhopisů zvýšila na 0,7 p. b. I přes relativně vysoké výnosy střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů pokrývala vláda potřebu financování v obdobné splatnostní struktuře jako v roce 2024, tj. s akcentem na dluhopisy s delší dobou do splatnosti. Došlo však k mírnému snížení podílu vydaných dluhopisů s velmi dlouhou dobou do splatnosti (30–50 let). Průměrný aukční výnos do splatnosti střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se zvýšil o 0,2 p. b. na 3,1 % p. a. Avšak i přes toto zvýšení se v dlouhodobém horizontu stále ještě pohyboval na nižších hodnotách než v krizovém období 2008–2009. Kromě aukcí bylo provedeno několik syndikovaných emisí dlouhodobých státních dluhopisů za průměrný výnos do splatnosti 3,5 % p. a. Francouzská vláda rovněž významně využívá emise zelených dluhopisů pro financování „zelených způsobilých výdajů"[5]. V současné době je Francie největším emitentem zelených státních dluhopisů na světě. Naopak u krátkodobých státních dluhopisů došlo vlivem uvolněné měnové politiky ECB k poklesu průměrného aukčního výnosu do splatnosti o 1,3 p. b. na 2,1 % p. a. Jedny z nejvyšších výnosů 10letých státních dluhopisů v zemích eurozóny dlouhodobě dosahuje **Slovensko** (3,4 % p. a.). Velky význam v emisní strategii mají syndikované prodeje, které tvořily více jak 40 % z celkového prodaného objemu státních dluhopisů s průměrným výnosem do splatnosti 3,8 % p. a. V aukcích pak byly prodány státní dluhopisy za téměř stejný výnos do splatnosti (3,5 % p. a.) jako v roce 2024, avšak s významně delší dobou do splatnosti (v průměru 10,9 let). V loňském roce opět nebyly emitovány žádné státní pokladniční poukázky, standardní aukce byly v březnu 2025 doplněny prodeji dvou emisí dluhopisů pro občany (2letý a 4letý) v celkovém objemu 0,5 mld. eur za průměrný výnos do splatnosti 3,2 % p. a.

Výnosová křivka státních dluhopisů v roce **2026** má již standardní konkávní tvar po celé její délce. V prvním čtvrtletí se výnosy na krátkém konci (do 2 let) pohybovaly okolo 2 % p. a., ve splatnostech 15 až 20 let byly na úrovni 3,7–3,9 % p. a. Poté následoval kombinací několika faktorů (zpřísnění měnové politiky ze strany ECB, geopolitický vývoj na Blízkém a Středním východě, růst termínové prémie dluhopisů) setrvalý posun výnosové křivky směrem nahoru o cca 1 p. b. do splatnosti 15 let, u velmi dlouhých splatností pak cca o 0,5 p. b. Výnosy 10letých státních dluhopisů v eurozóně se ke konci třetího čtvrtletí 2026 meziročně zvýšily v průměru o 0,3 p. b. na 3,5 % p. a., kdy výnosy rostly ve všech zemích. K největšímu průměrnému růstu výnosů došlo ve Francii (o 0,5 p. b. na 3,8 % p. a.), Lotyšsku (o 0,5 p. b. na 3,8 % p. a.), na Kypru (o 0,5 p. b. na 3,5 % p. a.) či v Německu (o 0,4 p. b. na 3 % p. a.). Na konci třetího čtvrtletí dosahují **francouzské** výnosy 10letých státních dluhopisů nejvyšší úrovně (4,4 % p. a.) ze všech zemí eurozóny, kdy naposledy této výše dosáhly v roce 2008. Průměrný aukční výnos do splatnosti střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se tak zvýšil o 0,5 p. b. na 3,6 % p. a. Za účelem dosažení nižších úrokových nákladů pak dochází k vyšší hrubé emisi střednědobých státních dluhopisů, naopak u státních dluhopisů s velmi dlouhou dobou do splatnosti (30–50 let) je patrný meziroční pokles jejich podílu na financování. K nárůstu výnosů došlo i u státních pokladničních poukázek, a to na 2,4 % p. a. V září 2026 překročily poprvé po třech letech 4% hranici výnosy **italských** 10letých státních dluhopisů (4,4 % p. a.). Neustálý růst výnosů do splatnosti jak na krátkém, tak i dlouhém konci vedl k upřednostnění emisí s kratší dobou do splatnosti, kdy téměř dvě třetiny celkové hrubé emise střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů je realizována v splatnostním segmentu do 7 let. Průměrný aukční výnos prodaných státních dluhopisů se zvýšil na 3,3 % p. a. Italská vláda také vydala syndikovanou emisi 30letého státního dluhopisu v objemu 5 mld. eur (při extrémně vysoké poptávce investorů ve výši 112 mld. eur) za výnos do splatnosti 4,7 % p. a. a také při téměř dvojnásobné poptávce investorů 50letý státní dluhopis v objemu 750 mil. eur za výnos do splatnosti 4,6 % p. a. Standardní dluhopisy byly opět doplněny prodeji zelených dluhopisů a dluhopisů pro občany. Od finanční krize v 2008–2009 nebyly **německé** 10leté výnosy státních dluhopisů na tak vysoké úrovni jako v září 2026 (3,5 % p. a.), kdy od konce roku 2025 došlo k jejich růstu o 0,7 p. b. Stálý růst výnosů se v průběhu letošního roku projevil ve změně splatnostní struktury prodávaných dluhopisů, kdy dochází ve srovnání s rokem 2025 k nižším prodejům velmi dlouhých dluhopisů (30leté) a naopak k vyšším prodejům v segmentu doby do splatnosti 7 let. To má za následek pokles průměrné doby do splatnosti státních dluhopisů prodaných v aukcích na 9,7 let doprovázeným růstem

[5] V roce 2025 došlo k rozšíření způsobilosti pro finanční prostředky získané prostřednictvím zelených dluhopisů na výdaje na jadernou energetiku, která je tak zahrnována do dekarbonizačního úsilí Francie.

jejich aukčního výnosu do splatnosti o 0,5 p. b. na 3 % p. a. U státních pokladničních poukázek pak průměrný aukční výnos do splatnosti vzrostl na 2,3 % p. a. Aukce jsou doplněny syndikovanými prodeji velmi dlouhých dluhopisů (20 a 30leté) s průměrným výnosem do splatnosti 3,6 % p. a. I v letošním roce využívá německá vláda ke krytí potřeby financování kromě klasických dluhopisů také zelené dluhopisy ve splatnosti 5–30 let s průměrným výnosem do splatnosti 3,1 % p. a. Naopak nejnižší meziroční růst 10letých státních dluhopisů byl zaznamenán na Slovensku či v Estonsku (o 0,2 p. b. na 3,6 %, resp. 3,5 % p. a.). V těchto zemích však výnosy dosahují dlouhodobě relativně vysokých úrovní. Na **Slovensku** ani v letošním roce nejsou do hrubé výpůjční potřeby zapojeny státní pokladniční poukázky, nýbrž výhradně střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy (s průměrným aukčním výnosem do splatnosti 3,5 % p. a., ale při poklesu průměrné doby do splatnosti na 8,9 let). Tyto aukce byly doplněny dvěma syndikovanými emisemi v celkovém objemu 4,5 mld. eur s průměrným výnosem do splatnosti 4,3 % p. a. Po dvou letech se také Slovensko vrátilo na švýcarský kapitálový trh a realizovalo syndikovaný prodej tří tranší dluhopisů v celkovém objemu 0,7 mld. CHF za průměrný výnos do splatnosti 0,9 p. a. Slovenská vláda rovněž navázala na prodej státních dluhopisů pro občany z loňského roku a v březnu 2026 prodala tyto dluhopisy v celkovém objemu 0,4 mld. eur[6].

3.2.2 Dluhopisové financování v zemích mimo eurozónu

V zemích mimo eurozónu se výnosy 10letých státních dluhopisů **v roce 2025** meziročně zvýšily v průměru o 0,3 p. b. na 4,8 % p. a. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v Rumunsku (o 0,6 p. b. na 6,9 % p. a.) a Maďarsku (o 0,4 p. b. na 6,9 % p. a.), kdy v těchto zemích výnosy dosahovaly nejvyšších úrovní ze zemí EU. I přes vysokou úroveň výnosů **maďarských** státních dluhopisů byla poptávka investorů v aukcích v průměru dvojnásobná. Průměrný aukční výnos do splatnosti střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů meziročně vzrostl o 0,3 p. b. na 6,6 % p. a. při neměnné průměrné době do splatnosti ve výši 6,9 let. Splatnostní struktura prodaných státních dluhopisů v aukcích zůstala ve srovnání s rokem 2024 prakticky stejná, kdy cca 63 % hrubé emise bylo realizováno ve splatnostním segmentu do 5 let, 30 % pak tvořily prodeje 10letých státních dluhopisů. Vysoký podíl v hrubé výpůjční potřebě zaujímají dlouhodobě také státní dluhopisy pro občany. Prodeje domácích státních dluhopisů v aukcích byly za velmi vysoké poptávky investorů doplněny několika prodeji zahraničních dluhopisů, a to jednak konvenčních dluhopisů – 10letého státního dluhopisu denominovaného v eurech (1,5 mld. eur za výnos do splatnosti 4,5 % p. a.), tří tranší státních dluhopisů denominovaných v americkém dolaru (4 mld. USD za 6,2 % p. a.) a dvěma tranšemi tzv. Panda dluhopisů denominovaných v renminbi (5 mld. CNY za 2,6 % p. a.), ale také zeleného dluhopisu – 15letého dluhopisu denominovaném v euru (1 mld. eur za 4,9 % p. a.). V **ČR** došlo v průběhu roku 2025 k pozvolnému růstu výnosů korunových státních dluhopisů napříč celou výnosovou křivkou, kdy výnosy 10letých státních dluhopisů byly v průměru na úrovni 4,3 % p. a. Termínová prémie se v průběhu roku 2025 dále přibližovala neutrálním hodnotám, což odráželo pokračující normalizaci výnosové křivky do konkávního tvaru. Změny termínové prémie byly ovlivněny především domácími faktory – zejména přechodem ČNB od rychlého uvolňování měnové politiky k období stabilních sazeb a zlepšující se ekonomickou situací. Do vývoje sazeb na delším konci výnosové křivky se zároveň promítaly i vnější vlivy, hlavně geopolitická situace na Ukrajině a Blízkém východě. I přes růst výnosů byla poptávka po českých státních dluhopisech v průměru dvojnásobná. Průměrný aukční výnos do splatnosti domácích střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se zvýšil o 0,3 p. b. na 4,2 % p. a. při souvztažném poklesu jejich průměrné doby do splatnosti na 8,9 let. Aukce střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů byly doplněny státními pokladničními poukázkami, a to jak denominovaných v domácí měně (s průměrným aukčním výnosem do splatnosti 3,3 % p. a.), tak v eurech (2,2 % p. a.). Pro pokrytí cizoměnové potřeby financování byl na domácím trhu prodán eurodluhopis se splatností v 2027 v objemu 250 mil. EUR za výnos do splatnosti 2,6 % p. a. V roce 2025 byly také poprvé vydány dvě pilotní emise tzv. sociálních státních dluhopisů[7] v celkovém objemu 13,9 mld. Kč, kdy získané prostředky byly alokovány na způsobilé sociální výdaje státního rozpočtu. Naopak v **Dánsku** výnosy 10letých státních dluhopisů meziročně vzrostly v průměru pouze o 0,2 p. b. na 2,5 % p. a. a v **Polsku** se dokonce velmi mírně snížily (o 0,03 p. b. na 5,5 % p. a.), přesto se však výnosy polských státních dluhopisů dlouhodobě drží na relativně vysokých úrovní. Potřeba financování v Polsku byla primárně kryta emisemi střednědobých a dlouhodobých domácích státních dluhopisů, jejichž průměrný aukční výnos se v loňském roce meziročně snížil o 0,1 p. b. na 5 % p. a. Z hlediska splatnostní struktury byly upřednostňovány domácí státní dluhopisy s kratší dobou do splatnosti (průměrná doba do splatnosti emitovaných nových dluhopisů meziročně klesla na 5,9 let). Naopak na zahraničních trzích polská vláda prodala státní dluhopisy s delší dobou do splatnosti, kdy uskutečnila několik prodejů státních dluhopisů denominovaných v eurech (celkem za

[6] Prodávaly se 2leté státní dluhopisy „Investor II“ s výnosem do splatnosti 2,7 % p. a. a 4leté státní dluhopisy „Patriot II“ s výnosem do splatnosti 3 % p. a.

[7] Jednalo se o 10letý sociální státní dluhopis v objemu 6,9 mld. Kč s průměrným výnosem do splatnosti 4,4 % p. a. a 5letý sociální státní dluhopis v objemu 7 mld. Kč s průměrným výnosem do splatnosti 3,9 % p. a.

6 mld. eur za průměrný výnos do splatnosti 3,4 % p. a.) a americkém dolaru (5,5 mld. USD za 5,2 % p. a.).

V průběhu **roku 2026** se výnosy 10letých státních dluhopisů v zemích mimo eurozónu meziročně v průměru nezměnily, vývoj v jednotlivých zemích je však velmi odlišný. Za tři čtvrtletí nejvíce meziročně rostly výnosy v ČR (o 0,5 p. b. na 4,8 % p. a.) a Dánsku (o 0,5 p. b. na 2,9 % p. a.), naopak k poklesu došlo v Maďarsku (o 1 p. b. na 6 % p. a.) a Rumunsku (o 0,7 p. b. na 6,3 % p. a.). V těchto zemích se však i nadále pohybují výnosy na nejvyšších úrovních ze všech zemí EU. V **ČR** byla výnosová křivka ke konci třetího čtvrtletí ve srovnání s koncem roku 2025 po celé její délce posunuta nahoru o cca 0,5 p. b. Výnos 10letých státních dluhopisů v září 2026 dokonce překročil 5% hranici (5,2 % p. a.) a byl tak na nejvyšší úrovni od listopadu 2022, resp. od finanční krize v 2009. Průměrný aukční výnos do splatnosti fixně úročených střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů se zvýšil na 4,7 % p. a. při mírném poklesu průměrné doby do splatnosti prodaných dluhopisů na 8,7 let. V letošním roce byl obnoven prodej státních dluhopisů pro občany, kdy v rámci dvou upisovacích období byly prodány Dluhopisy Republiky (včetně výměny a reinvestice Flexi Bondů) v celkovém objemu 118,6 mld. Kč. Prodeje střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů byly standardně doplněny aukcemi státních pokladničních poukázek, a to jak denominovaných v domácí měně (s průměrným aukčním výnosem do splatnosti 3,6 % p. a.), tak v eurech (2,5 % p. a.). V důsledku parlamentních voleb v **Maďarsku** a snižováním základní úrokové sazby maďarskou centrální bankou se výnos 10letého státního dluhopisu v průběhu roku 2026 rapidně snížil a od května se dokonce pohybuje pod úrovní výnosu polského 10letého státního dluhopisu. Došlo k rovněž k významnému poklesu tzv. asset-swap spreadu[8] o cca 40 bazických bodů. Příznivější situace v Maďarsku se promítla do poklesu průměrného aukčního výnosu do splatnosti na 5,8 % p. a. (meziročně o 0,8 p. b.) při souvztažném růstu průměrné doby do splatnosti prodaných státních dluhopisů na 9 let (meziročně o 2,1 let). Byly realizovány rovněž prodeje státních dluhopisů denominovaných v eurech (celkem za 6 mld. eur za průměrný výnos do splatnosti 4,2 % p. a.). Velmi vysokých hodnot dosahují v září 2026 **polské** výnosy 10letých státních dluhopisů (6,2 % p. a.), což je nejvyšší hodnota od konce roku 2022. V průměru za tři čtvrtletí roku 2026 se ale výnosy těchto státních dluhopisů meziročně prakticky nezměnily, což dokresluje i neměnná výše průměrného aukčního výnosu do splatnosti (5 % p. a.). Rovněž i splatnostní struktura prodaných státních dluhopisů v aukcích zůstává ve srovnání s loňským rokem stejná. Velký podíl ve výpůjční potřebě mají rovněž prodeje státních dluhopisů na zahraničních trzích, které v letošním roce realizovala polská vláda ve velkých objemech a v různých měnách. Při několikanásobně větší poptávce investorů vydala polská vláda v rámci programu EMTN[9] velké emise státních dluhopisů denominovaných v eurech (celkem 6,25 mld. eur za průměrný výnos do splatnosti 3,4 % p. a.), dále největší emisi v historii tzv. Samurai dluhopisů denominovaných v japonském jenu (211,6 mld. JPY za 2,2 % p. a.), druhou největší emisi státních dluhopisů denominovaných v americkém dolaru ve své historii (6 mld. USD za 5,6 % p. a.) a vzhledem velmi nízkým výnosům se po 10 letech vrátila na švýcarský trh s emisí tří tranší tzv. Alpine dluhopisů (885 mil. CHF za 1,1 % p. a.). Naopak nejnižších výnosů je dlouhodobě dosahováno v Dánsku a ve Švédsku (2,9 % p. a.). Ve **Švédsku** tvoří hlavní podíl na krytí potřeby financování fixně úročené domácí střednědobé a dlouhodobé dluhopisy, u kterých došlo k významnému meziročnímu navýšení podílu prodaných státních dluhopisů ve splatnostním segmentu od 10 do 15 let na úkor dluhopisů v segmentu od 5 až 10 let. V letošním roce švédská vláda prodala při několikanásobně vyšší poptávce i další dvě tranše „superdlouhého" státního dluhopisu v celkovém objemu 750 mil. SEK se splatností v roce 2071 za průměrný výnos do splatnosti 3,2 % p. a. a 20letý státní dluhopis v objemu 750 mil. SEK s výnosem do splatnosti 3,1 % p. a. Avšak prodeje konvenčních dluhopisů se splatností nad 15 let zaujímají pouze marginální podíl v hrubé výpůjční potřebě vlády. Domácí dluhopisy jsou doplňovány prodeji státních dluhopisů na zahraničních trzích. V roce 2025 byl realizován prodej 3letého státního dluhopisu denominovaného v eurech (2 mld. eur za výnos do splatnosti 2,8 % p. a.) při více jak čtyřnásobné poptávce ze strany investorů. Na vyrovnání výkyvů ve výpůjční potřebě jsou pak emitovány státní pokladniční poukázky, které byly prodávány za průměrný výnos do splatnosti 2,1 % p. a.

3.2.3 Ostatní nástroje financování v zemích EU

V EU existují země s významným podílem **půjček na financování**. Z národních podzimních notifikací deficitu a dluhu sektoru vládních institucí vyplývá, že v roce 2025 tvořily půjčky významnou část vládního dluhu v Řecku (70,8 % celkového dluhu), na Kypru (41,3 %), Estonsku (40,5 %) a ve Švédsku (34,3 %). V Řecku se podíl půjček (od Mezinárodního měnového fondu a ze stabilizačních mechanismů EU) na financování dluhu v posledních letech snižuje z důvodu již standardní emisní činnosti na dluhopisových trzích. V Estonsku za posledních pět let dochází k razantnímu poklesu půjček z důvodu krytí vládního dluhu primárně prostřednictvím emisí státních dluhopisů. Naopak nejnižší podíl půjček na celkovém vládním dluhu v zemích EU byl v loňském roce

[8] Asset-swap spread měří rozdíl mezi výnosem dluhopisu a úrokovou sazbou swapu (benchmarkem) o stejné splatnosti a slouží jako měřítko kreditního rizika daného dluhopisu.

[9] EMTN (Euro Medium Term Note) je Mezinárodní program pro flexibilní emisi střednědobých a dlouhodobých dluhopisů na evropském trhu, který umožňuje emitentovi opakovaně a rychle vydávat dluhopisy v různých měnách a s různou splatností na základě jediného základního prospektu.

v Lotyšsku (6,1 %), Dánsku (8,0 %) a v ČR (8,5 %). Lotyšsko i přes rostoucí absolutní výši vládního dluhu snižuje podíl půjček (za posledních pět let o cca 62 %) a nahrazuje je primárně emisemi Eurobondů v rámci GMTN[10] programu.

V rámci půjček tvoří největší podíl nástroje EU. Země EU měly v letech 2021–2026[11] možnost financovat specifické investice a reformy čerpáním zvýhodněných půjček z **Nástroje pro oživení a odolnost (RRF)**. V rámci RRF členské státy požádaly o půjčky ve výši 213 mld. eur, 15 zemí EU upřednostnilo pouze grantovou část tohoto nástroje. Ke konci října 2026 byly členským zemím vyplaceny půjčky v celkové výši 171 mld. eur, což je cca 80 % celkového požadovaného objemu půjček. Relativně vysoký podíl čerpání půjček je způsoben mj. tím, že v souladu s doporučením EK 10 zemí EU snížilo svoje požadavky na půjčky, a to celkem o cca 77 mld. eur. Největší podíl z celkové alokace využije Itálie, která ponechala původní schválený objem půjček ve výši 122,6 mld. eur a doposud z něj vyčerpala 105,3 mld. eur. Španělsko významně snížilo svůj původní plán na čerpání půjček (83,2 mld. eur) na 21,4 mld. eur a má tak vyčerpáno více jak 80 % alokace. Ve větším objemu využívá půjčky také Polsko (29,4 mld. eur, čerpáno 23,6 mld. eur), které ovšem také snížilo svůj původní plán o cca 5 mld. eur a také Řecko (11,7 mld. eur z alokace 17,7 mld. eur). Relativně významné snížení plánovaného objemu půjček provedlo také Rumunsko (o 8,4 mld. eur), přičemž z nového objemu alokace 6,5 mld. eur má vyčerpáno 4,3 mld. eur. ČR snížila původní požadovaný objem půjček (0,4 mld. eur) na 260,2 mil. eur, z něhož doposud obdržela prostředky ve výši 232,4 mil. eur. Investice byly v ČR zaměřeny v oblastech digitální transformace (95,5 mil. eur), dosažení udržitelného a inkluzivního růstu (68,5 mil. eur), zdravotnictví (47,7 mil. eur) a sociální a územní soudržnosti (20,7 mil. eur).

V květnu 2025 bylo přijato Nařízení Rady (EU) č. 2025/1106, kterým se zřídil nový nástroj **Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE)[12]** s celkovou plánovanou alokací 150 mld. eur. Jeho cílem je poskytovat členským státům finanční podporu formou úvěrů[13], které jim umožní realizovat naléhavé a významné veřejné investice do evropského obranného průmyslu s cílem rychle zvýšit jeho výrobní kapacitu a zlepšit včasnou dostupnost obranných produktů. Zájem o čerpání půjčky z tohoto nástroje projevilo 19 zemí EU, nová maďarská vláda v září 2026 snížila požadavek na čerpání půjčky z 16,2 mld. eur na 5,4 mld. eur, snížení původního plánu provedla rovněž Itálie (z 14,9 na 8 mld. eur). Z celkového rámce 150 mld. eur je tak plánováno využít 128,7 mld. eur[14], přičemž v rámci 15% předfinancování již bylo 11 státům vyplaceno celkem 13,5 mld. eur. V rámci rozdělení této snížené celkové alokace obdrží největší část Polsko (43,7 mld. eur), Rumunsko (16,7 mld. eur) a Francie (15,1 mld. eur). ČR má schválenou půjčku ve výši 2,1 mld. eur, přičemž v říjnu 2026 obdržela první platbu v rámci předfinancování ve výši 309 mil. eur. Půjčku česká vláda využije na nákup tanků Leopard 2A8, vozů Tatra T-815 a rovněž z ní bude financována dostavba dálnice D11 s možností jejího vojenského využití.

[10] GMTN program je flexibilní právní a administrativní rámec, který (po schválení základního prospektu dluhopisu regulátorem) umožňuje vládám opakovaně a v průběhu času zjednodušeným způsobem vydávat dluhopisy na mezinárodních trzích.

[11] Všechny milníky a cíle týkající se provádění reforem a investic musely být splněny do 31. srpna 2026, žádosti o platbu předloženy do 30. září 2026 a všechny platby musí být provedeny do 31. prosince 2026.

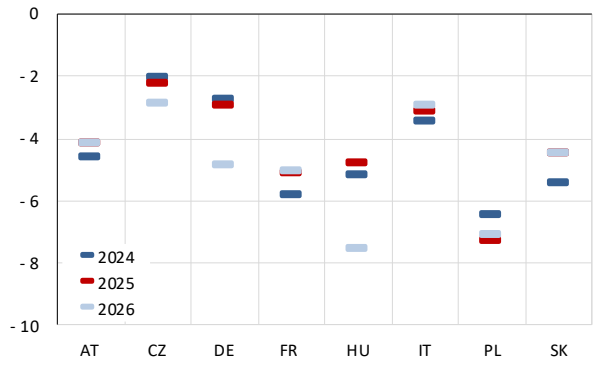
[12] Jedná se o jeden z pilířů plánu EK ReArm Europe/Připravenost 2030 a Bíle knihy o budoucnosti evropské obrany, které poskytují rámec pro uvolnění více než 800 mld. eur během 4 let na obranné výdaje v zemích EU.

[13] Půjčky se splatností maximálně 45 let, kdy obranné produkty získané prostřednictvím těchto půjček jsou osvobozeny od DPH.

[14] EK plánuje využít zbývajících cca 20 mld. eur v rámci tzv. druhého kola SAFE na společné obranné projekty s Ukrajinou.

Graf 3.1: Saldo ve vybraných zemích EU

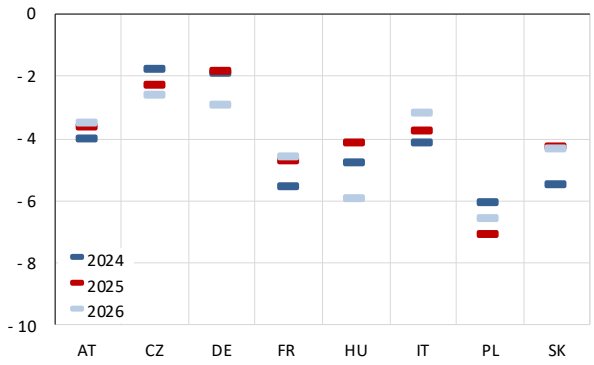
% HDP

Zdroj: Eurostat (2026b). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b) a MF ČR.

Graf 3.2: Strukturální saldo ve vybraných zemích EU

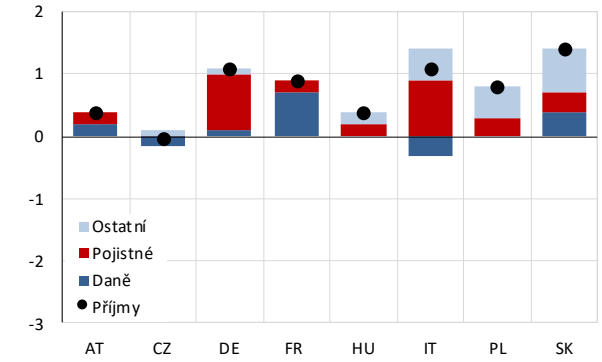
% HDP

Zdroj: EK (2026a). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b) a MF ČR.

Graf 3.3: Změna příjmů v letech 2024–2025

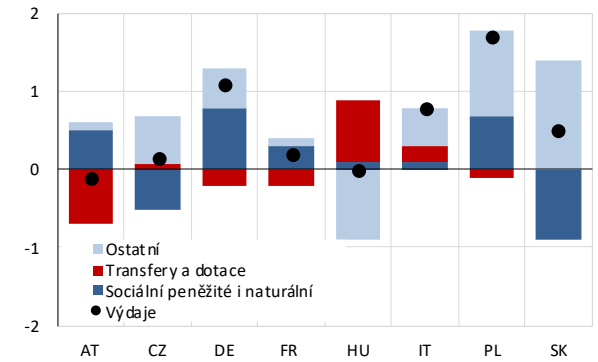
v p. b. HDP

Zdroj: Eurostat (2026a, 2026b). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b).

Graf 3.4: Změna výdajů v letech 2024–2025

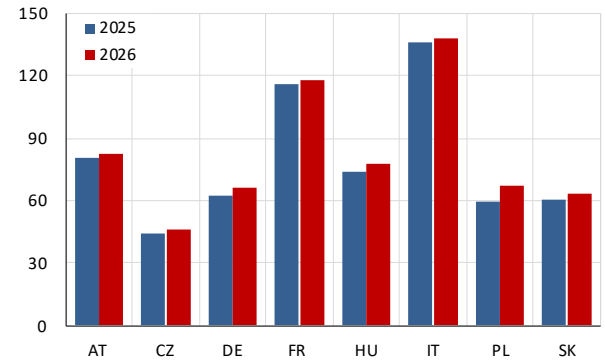
v p. b. HDP

Zdroj: Eurostat (2026a, 2026b). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b).

Graf 3.5: Dluh ve vybraných zemích EU

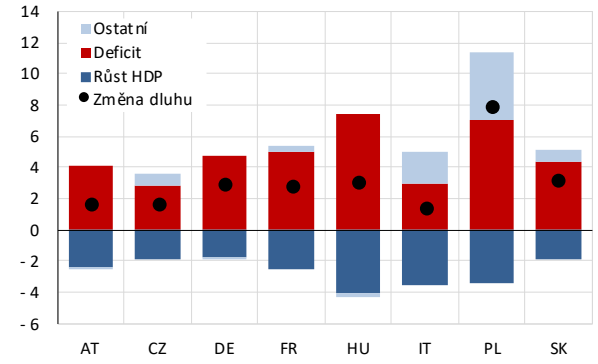
% HDP

Zdroj: Eurostat (2026b). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b) a MF ČR.

Graf 3.6: Změna zadlužení v letech 2025–2026

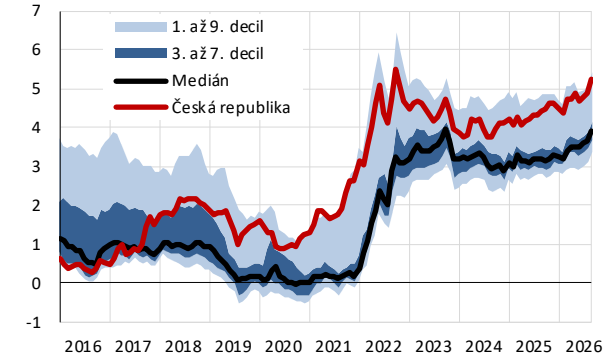
v p. b. HDP

Zdroj: Eurostat (2026b). Údaje za ČR ČSÚ (2026a, 2026b) a MF ČR.

Graf 3.7: Výnosy dluhopisů ČR a zemí EU

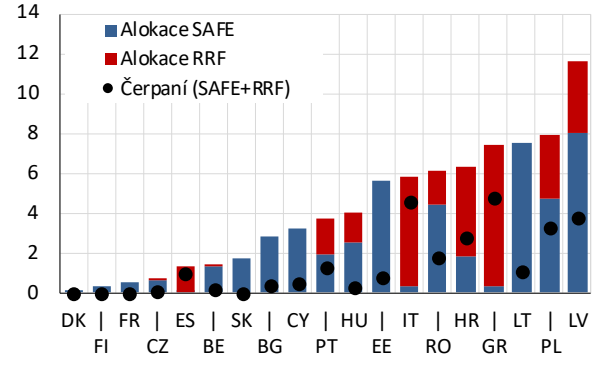
% p. a., výnosy desetiletých státních dluhopisů pro konvergenční účely

Zdroj: ECB (2026).

Graf 3.8: Alokace prostředků z nástroje SAFE a RRF

% HDP roku 2025, stav alokace a čerpání k říjnu 2026

Zdroj: Eurostat (2026a); EK (2026c).

4 Dlouhodobá udržitelnost důchodového systému

Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí je významně ovlivňována očekávaným demografickým vývojem. Pokračující proces stárnutí populace povede v příštích desetiletích k růstu poměru osob v poproduktivním věku vůči ekonomicky aktivní části populace, a vytváří tak tlak na veřejné rozpočty, zejména na důchodový systém. V uplynulém období však byly přijaty reformní úpravy důchodového systému, které podstatně snižují dlouhodobé fiskální náklady stárnutí populace a přispívají ke zlepšení jeho finanční udržitelnosti, zejména po roce 2040.

4.1 Vývoj parametrických změn důchodového systému

Z parametrů důchodového systému je v první řadě nutné zmínit **statutární důchodový věk**. S účinností od 1. ledna 2025 (zákon č. 417/2024 Sb.) došlo zatím k poslední změně, kterou se věk odchodu do důchodu zvyšuje. U osob narozených v roce 1973 dojde ke sjednocení důchodového věku na 65 letech a 8 měsících. Následně se bude důchodový věk zvyšovat, dokud nedojde postupně k dosažení věku odchodu do důchodu v 67 letech pro osoby narozené v roce 1989 a později. Ministerstvo práce a sociálních věcí je přesto nadále zákonem č. 582/1991 Sb. pověřeno, aby v pravidelných pětiletých intervalech zhodnotilo důchodový věk a případně navrhlo úpravu jeho výše tak, aby pojištěnci strávili v průměru čtvrtinu svého života ve starobním důchodu. Pokud pojištěnec nesplňuje standardní podmínku potřebné doby pojištění, avšak dosáhnul alespoň 15 let pojištění bez náhradních dob nebo 20 let včetně náhradních dob, vznikne mu nárok na starobní důchod ve věku o dva roky vyšším, než je důchodový věk muže stejného data narození (zákon č. 417/2024 Sb.).

Vývoj statutárního věku odchodu do důchodu má vliv i na podmínky permanentních **vdovských a vdoveckých důchodů**, u nichž je věková hranice svázána se starobními důchody. U **předčasných důchodů** se hranice zkrátila na dobu tří let před statutárním věkem odchodu do důchodu. Zároveň se zpřísnila penalizace za předčasný odchod do důchodu v prvních dvou letech (krácení bylo sjednoceno na 1,5 % výpočtového základu za každých započatých 90 kalendářních dnů předčasnosti) a prodloužila se doba pojištění potřebná pro nárok na 40 let (zákon č. 270/2023 Sb.). U předčasných důchodů přiznaných od 1. ledna 2026 se při získání alespoň 45 let legislativou vymezených dob pojištění uplatňuje dle zákona č. 417/2024 Sb. poloviční krácení, tedy 0,75 % výpočtového základu za každých započatých 90 kalendářních dnů předčasnosti.

Valorizace důchodů je stanovena součtem růstu indexu životních nákladů důchodců a jedné třetiny růstu reálných mezd (zákon č. 270/2023 Sb.). Provádí se jednou ročně k 1. lednu s výjimkou situace, kdy inflace dosáhne alespoň 5 % od konce předchozího rozhodného období pro valorizaci. V mimořádných termínech se zvyšuje procentní výměra a zavádí dočasný přídavek v jednotné výši, které v obou případech odpovídají 30 % cenového nárůstu. Dočasný přídavek od ledna následujícího roku zaniká a při pravidelné valorizaci se zohlední plný růst cen za rozhodné období. V rámci valorizace důchodů existuje s účinností od roku 2017 možnost diskrece (zákon č. 212/2016 Sb.). Nedosahuje-li zvýšení průměrného důchodu při zákonné valorizaci výše 2,7 %, je vláda oprávněna k úpravě důchodů svým nařízením až na tuto hodnotu. V ostatních případech se postupuje podle zákonného valorizačního vzorce. U valorizací důchodů existuje omezení v případě předčasných důchodů (zákon č. 270/2023 Sb.). Od doby přiznání předčasné penze až do dosažení řádného věku odchodu do důchodu se tyto důchody v jejich procentních výměrách nevalorizují.

Důchodová reforma (zákon č. 417/2024 Sb.) přinesla řadu dalších změn, z nichž dlouhodobou udržitelnost důchodového systému (vedle zvýšení důchodového věku) posilují úpravy výpočtu nově přiznaných důchodů. První změnou je snížení míry zápočtu příjmů do první redukční hranice ze 100 % na 90 % v rámci vyměřovacího základu. Druhou změnou je pak snížení výše procentní výměry za každý rok pojištění z 1,5 % na 1,45 %. Obě změny budou nabíhat postupně a cílového stavu bude v obou případech dosaženo v roce 2035.

4.2 Projekce důchodového systému

Aktuální populační projekce Eurostatu (EUROPOP 2025) potvrzuje pokračující proces stárnutí české populace. Celkově by počet obyvatel České republiky měl podle aktuální projekce poklesnout z přibližně 10,9 milionu v roce 2025 na 9,9 milionu v roce 2080, tedy zhruba o 9,7 %. Současně se bude dále zvyšovat podíl starších věkových skupin. Míra závislosti měřená jako podíl osob ve věku 65 let a více k populaci ve věku 20 až 64 let by měla vzrůst z 35,7 % v roce 2025 na 58,3 % v roce 2080. Tento vývoj odráží jak úbytek populace v produktivním věku, tak pokračující prodlužování střední délky života. Významně poroste také zastoupení nejstarších věkových skupin. Podíl osob ve věku 80 let a více na populaci starší 65 let by se měl zvýšit z 23,4 % na 40,3 %, což odráží další očekávané zlepšování úmrtnostních poměrů a růst naděje dožití.

Ve srovnání s minulou projekcí (EUROPOP 2023) se nové projekce vyznačují vyšší očekávanou mírou demografického stárnutí. Zatímco předchozí projekce předpokládala pro rok 2070 míru závislosti kolem 51,5 %, aktuální projekce ji v témže roce odhaduje na 54,5 % s dalším nárůstem na 58,3 % do roku 2080 (Graf 4.1). Oproti dřívějším odhadům se tak demografické tlaky na důchodový systém jeví jako výraznější, a to především v důsledku méně příznivého vývoje populace v produktivním věku.

Trend dlouhodobých penzijních projekcí je primárně určen demografickým vývojem a zákonem stanoveným věkem odchodu do důchodu. Z toho vyplývá, že výdaje na důchody by měly v relaci k HDP po počátečním poklesu vykazovat stabilní úroveň okolo 8 % do poloviny 30. let. Poté do důchodu začínají odcházet silné ročníky ze 70. let 20. století, což vede k nárůstu výdajů na téměř 9,9 % HDP těsně před rokem 2060. Následuje mírný pokles na 9,3 % HDP, který je však limitován zastavením zvyšování důchodového věku (podle platné legislativy) od roku 2056. Pokles výdajů je dán demografickými faktory, kdy budou do důchodu odcházet slabší ročníky narozené v 90. letech 20. století a na začátku milénia a nahrazovat ročníky silnější. Tento efekt je však pouze dočasný, přičemž od poloviny 70. let dojde k nárůstu až na 9,6 % HDP na konci horizontu projekce v roce 2080 (Tabulka 4.1)

Dlouhodobé projekce MF ČR pracují s konstantními příjmy důchodového systému v poměru k HDP v souladu se stálým podílem náhrad zaměstnancům na HDP a konstantní sazbou pojistného. Vývoj v posledních letech se nesl ve znamení významných deficitů důchodového systému, který se v roce 2023 prohloubil až k 1 % HDP. Stabilizací situace od roku 2024, kdy saldo v důsledku nižších valorizací a solidního růstu příspěvků na důchodové pojištění činilo −0,6 % HDP, by se deficit měl postupně eliminovat. Následně do poloviny 30. let projektujeme vyrovnané saldo, které by se poté mělo zhoršovat vlivem demografického vývoje až k −1,8 % HDP kolem roku 2060 (Graf 4.2). Po mírném snížení by se do konce horizontu projekce měl deficit udržet pod úrovní 1,5 % HDP.

Ve výsledcích projekcí se projevují dříve přijatá opatření v rámci druhé části důchodové reformy (zákon č. 417/2024 Sb.), která omezují dynamiku nárůstu výdajů. Největší úspory vyplývají z úpravy mechanismu zvyšování důchodového věku na 67 let do poloviny 50. let (0,8 % HDP) a ze změn ve výpočtu nově přiznaných důchodů (0,8 % HDP). Zároveň některá opatření působí ve směru mírného zvýšení penzijních výdajů, zejména snížení penalizace předčasného důchodu u osob majících dobu pojištění minimálně 45 let (0,1 % HDP) a zvýšení minimální výše procentní výměry formou jejího navázání na průměrnou mzdu ve výši 10 % (0,1 % HDP). Do aktualizované projekce se nově promítá opětovné zavedení bonifikace v podobě procentního navýšení vyplácené penze za práci v důchodovém věku, pokud daná osoba současně pobírá plný starobní důchod (0,1 % HDP). Sleva na pojistném pro pracující starobní důchodce ve výši 6,5 % vyměřovacího základu zůstala zachována.

Ve srovnání s předchozími projekcemi EK (2025) očekáváme v současnosti vyšší poměr výdajů k HDP (Graf 4.3), a to zhruba o 0,7 p. b. v jeho vrcholu. Rozhodující část tohoto rozdílu souvisí s aktualizovanými demografickými a makroekonomickými předpoklady (0,6 p. b.). Nové populační projekce předpokládají méně příznivý vývoj věkové struktury obyvatelstva a současně se promítají změny v dlouhodobých makroekonomických předpokladech, zejména v odhadech růstu produktivity a potenciálního produktu. Přibližně 0,2 p. b. z rozdílu způsobeného předpoklady lze připsat metodické změně v odhadu růstu souhrnné produktivity výrobních faktorů, který vede k nižší trajektorii HDP v dlouhém období. Oproti tomu vliv legislativních změn přijatých od předchozí projekce je omezený (0,1 p. b.).

Předpoklady základního scénáře jsou při horizontu přesahujícím několik desetiletí nevyhnutelně zatíženy významnou mírou nejistoty. Budoucí demografický, makroekonomický i legislativní vývoj se může od předpokládané trajektorie odchýlit, což by se následně promítlo do odlišného hodnocení dlouhodobé udržitelnosti důchodového systému. Pro zachycení této nejistoty jsou vedle základního scénáře sestavovány také alternativní scénáře, které ilustrují citlivost výsledků na změny klíčových předpokladů.

Zvýšení tempa růstu souhrnné produktivity výrobních faktorů o 0,13 p. b. v celém horizontu projekce by vedlo ke snížení podílu důchodových výdajů na HDP přibližně o 0,2 p. b., zatímco obdobné zpomalení růstu produktivity by tento podíl zhruba ve stejném rozsahu zvýšilo (Graf 4.4).

Významnou roli hraje rovněž vývoj úmrtnosti a plodnosti. Očekávaná délka života při narození, která by se v průběhu projekčního horizontu do roku 2080 postupně zvýšila o dva roky oproti základnímu scénáři, by vedla ke zvýšení výdajů na starobní důchody o 0,6 p. b. v důsledku delší doby jejich pobírání (Graf 4.5). Pokles míry plodnosti o 20 % od roku 2034 dále by zvýšil podíl důchodových výdajů na HDP postupně o 1,1 p. b. (Graf 4.6). Tento scénář je relevantní i s ohledem na skutečnost, že plodnost v posledních letech poklesla výrazněji, než předpokládala základní demografická projekce. Současně platí, že současná míra plodnosti snižuje zejména v dlouhém období po roce 2080 počty důchodců.

Výše věkové hranice pro odchod do starobního důchodu hraje ve vývoji výdajů významnou roli. Pokračování jejího růstu v návaznosti na prodlužování očekávané délky života by snížilo podíl důchodových výdajů na HDP v dlouhém období až o 1,1 p. b. (Graf 4.7). Naopak hypotetické okamžité zastavení růstu důchodového věku a jeho fixace na současné úrovni 64 let pro muže a 63 let

pro ženy by vedly k dodatečnému nárůstu tohoto podílu až o 1,2 p. b.

Poslední sada scénářů hodnotí dopady alternativního vývoje migračního salda. Zatímco základní scénář předpokládá v dlouhém období průměrné roční migrační saldo kolem 28 tisíc osob, o třetinu vyšší migrační saldo v celém horizontu projekce by vedlo ke snížení podílu důchodových výdajů na HDP přibližně o 0,2 % p. b. (Graf 4.8). Naopak o třetinu nižší migrační saldo by tento podíl přibližně ve stejném rozsahu zvýšilo.

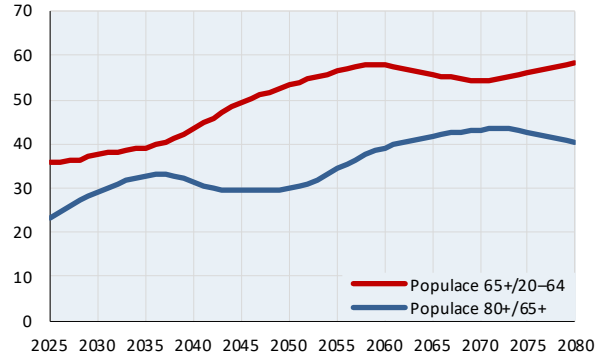
Tabulka 4.1: Základní makroekonomické a demografické předpoklady a projekce penzijních výdajů

		2025	2030	2040	2050	2060	2070	2080
			Projekce	*Projekce*	*Projekce*	*Projekce*	*Projekce*	*Projekce*
Hodinová produktivita práce	*změna v %*	0,5	1,4	1,6	1,6	1,3	1,3	1,4
Reálný HDP	*změna v %*	2,6	1,0	1,2	0,8	1,1	1,2	0,9
Míra participace (ve věku 20–64)	*%*	85,3	85,0	85,0	86,5	86,6	86,1	86,2
Míra nezaměstnanosti (ve věku 20–64)	*%*	2,6	2,7	3,4	2,6	3,4	3,5	3,1
Populace starší 65 let	*% celkové populace*	20,8	22,0	25,0	28,2	29,8	29,0	30,1
Důchody celkem	*% HDP*	**8,0**	**7,9**	**8,6**	**9,5**	**9,9**	**9,3**	**9,6**
Starobní důchody	*% HDP*	6,8	6,8	7,5	8,4	8,7	8,1	8,4
Invalidní důchody	*% HDP*	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Pozůstalostní důchody	*% HDP*	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5

Pozn.: Hodnoty v tabulce odpovídají předpokladům dlouhodobých projekcí v době jejich vzniku, tj. na počátku roku 2025.
Zdroj: EK (2026b), Eurostat (2025). Výpočty MF ČR.

Graf 4.1: Míra závislosti a podíl populace 80+/65+

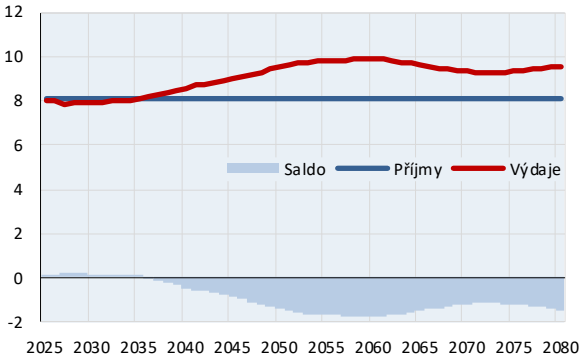
v %

Zdroj: Eurostat (2025). Úprava MF ČR.

Graf 4.2: Příjmy, výdaje a saldo důchodového systému

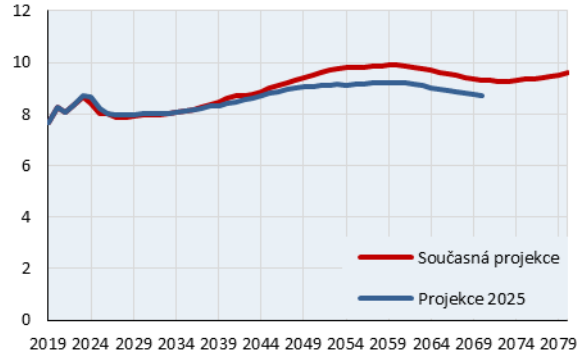
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.3: Výdaje dle minulé a současné projekce

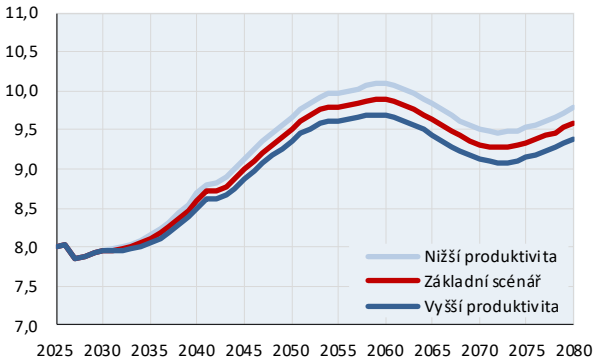
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.4: Výdaje a alternativní scénáře produktivity

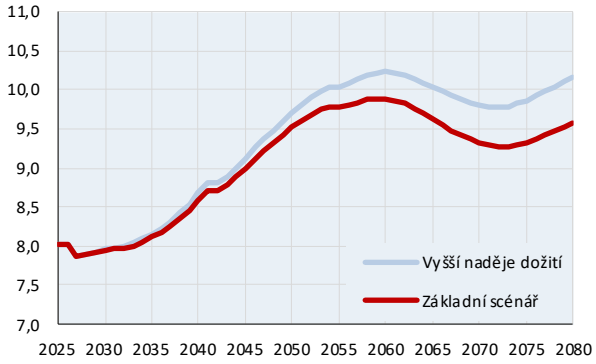
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.5: Výdaje a alternativní scénář doby dožití

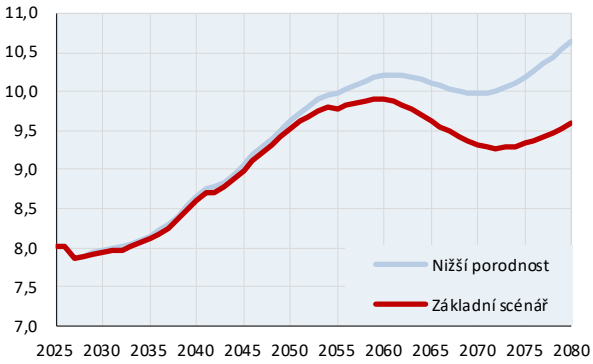
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.6: Výdaje a alternativní scénář míry plodnosti

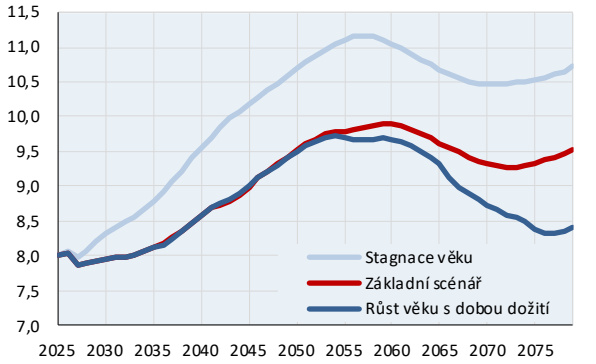
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.7: Výdaje a alternativní scénáře věkové hranice

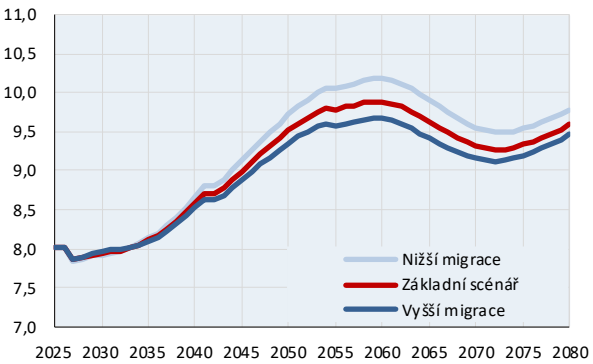
% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

Graf 4.8: Výdaje a alternativní scénáře migrace

% HDP

Zdroj: Výpočty MF ČR.

5 Finanční prostředky z EHP a Norských fondů

Fondy EHP a Norské fondy představují v českém prostředí doplňkový zdroj financování ke standardnímu financování z fondů politiky soudržnosti EU. Přestože je jejich absolutní objem ve srovnání s kohezními fondy EU řádově nižší (dosahuje přibližně 1 % celkového objemu alokací EU pro ČR), jejich ekonomická relevance spočívá v cíleném zaměření na specifické strukturální oblasti, které vykazují investiční podhodnocení nebo vyžadují transfer mezinárodního know-how. Důraz je kladen na partnerství, inovace, systémové změny a podporu dlouhodobě udržitelného hospodářství.

Od zahájení programu v roce 2004 ČR využila finanční prostředky ve výši téměř 400 mil. EUR, které byly alokovány na podporu více než 1 900 projektů. Podpořené intervence se soustředily především na oblasti výzkumu, vývoje a inovací, environmentální udržitelnosti, veřejného zdraví, sociální inkluze a kulturního rozvoje. Realizované projekty přispěly k posilování dlouhodobého růstového potenciálu ekonomiky, zvyšování kvality veřejných služeb a zmírňování regionálních a sociálních disparit (MF ČR, 2026af).

V rámci programového období 2021–2028 bude České republice poskytnuta další alokace ve výši 202,1 mil. EUR, která vytvoří prostor pro pokračování podpory projektů reagujících na klíčové hospodářské, sociální a environmentální výzvy.

Z makroekonomického hlediska vzhledem k průměrné roční výši příjmů z EHP a Norských fondů nemají získané prostředky kapacitu vyvolat proticyklický makroekonomický impuls v celonárodním měřítku. Význam využití EHP a Norských fondů spočívá v této oblasti především v kvalitativním dopadu na vybrané sektory ekonomiky a ve vytváření dlouhodobých multiplikačních efektů spíše než v krátkodobé makroekonomické stimulaci. Zároveň kvůli nízké míře spolufinancování z veřejných zdrojů lze EHP a Norské fondy považovat v ČR za fiskálně marginální nástroj.

5.1 Institucionální rámec a implementace v ČR

Fondy EHP a Norské fondy představují finanční mechanismy, jejichž cílem je snižování ekonomických a sociálních rozdílů v rámci EHP a posilování bilaterálních vztahů mezi dárcovskými státy a příjemci podpory prostřednictvím společných projektů, sdílení know-how a institucionální kooperace.

Vznik finančního nástroje EHP je spjat s fungováním vnitřního trhu Evropské unie a realizací Dohody o EHP z roku 1994. Tato dohoda umožňuje třem státům Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – Norsku, Islandu a Lichtenštejnsku – participovat na unijním vnitřním trhu s volným pohybem zboží, osob, služeb a kapitálu, aniž by byly řádnými členy EU. Jako protihodnotu za přístup na tento lukrativní trh se tyto tři země zavázaly přispívat k posilování hospodářské a sociální koheze v Evropě, a staly se tak dárcovskými státy (donory) (FMO, 2026a).

Zatímco Fondy EHP jsou financovány společně všemi třemi donorskými státy (přičemž příspěvek Norska tvoří přibližně 95 %, Islandu cca 4 % a Lichtenštejnska cca 1 %), Norské fondy jsou financovány výhradně Norskem a zaměřují se na specifické prioritní oblasti odvozené z bilaterálních dohod (FMO, 2026b).

Příjemcem se může stát členský stát EHP, který patří mezi méně ekonomicky vyspělé členské státy EU a jeho HND na obyvatele v paritě kupní síly je nižší než 90 % průměru EU. Posouzení tohoto kritéria se provádí jednorázově pro celé víceleté programové období při vyjednávání nového finančního mechanismu mezi donorskými státy a EU. Prakticky se jedná o země čerpající prostředky z fondů EU v rámci cíle soudržnosti, ačkoliv donoři EHP a Norských fondů kladou větší důraz na „good governance“ (fungující veřejnou správu, která zajistí řízení programů, kontrolu prostředků a předcházení podvodům a korupcím). Finanční podpora je poskytována 15 zemím ze střední, východní a jižní Evropy.

Systém financování projektů v rámci Finančních mechanismů EHP a Norska je založen na principu děleného financování, kdy převážnou část nákladů hradí donorské státy a zbývající část je kryta z národních zdrojů přijímajícího státu (ze státního rozpočtu, rozpočtů územních samosprávných celků nebo z vlastních zdrojů konečných příjemců).

Právní ukotvení povinného národního spolufinancování vychází z článku 5 odst. 1 Protokolu 38d k Dohodě o EHP (a obdobných ustanovení předchozích protokolů), který výslovně stanoví, že příspěvek EHP nesmí překročit 85 % celkových nákladů programu, pokud Výbor pro finanční mechanismus nerozhodne jinak (EFTA, 2026). Z toho vyplývá zákonné minimum národního spolufinancování na úrovni programu. V průběhu evoluce Finančních mechanismů EHP a Norska došlo ke strukturální proměně nastavení míry národního spolufinancování. Zatímco v 1. období (2004–2009) a 2. období (2009–2014) byla míra spolufinancování variabilní a lišila se v závislosti na typu příjemce, právní formě a odvětví (dosahovala 0 % až 10 % u vybraných nevládních neziskových organizací či veřejných institucí, zatímco u jiných subjektů byla vyšší), ve 3. období (2014–2021) a 4. období (2021–2028) došlo ke stabilizaci a plné standardizaci fixní míry národního spolufinancování na úrovni programů ve výši 15 %.

Na rozdíl od programového 15% fixního národního spolufinancování Nařízení o implementaci umožňuje zprostředkovatelům programu na projektové úrovni přizpůsobit míru grantu pro konkrétní příjemce. Například pro nevládní neziskové organizace může grant dosahovat až 90 % nebo 100 % způsobilých výdajů projektu, kde zbývající část doplatí státní rozpočet v rámci národního spolufinancování (FMO, 2026d). Naopak u podnikatelských subjektů podléhajících pravidlům veřejné podpory je grantová intenzita výrazně nižší (např. 25–50 %) v souladu s předpisy EU o hospodářské soutěži (EFTA, 2026; EEA Greece, 2026).

Na rozdíl od fondů EU nejsou tyto mechanismy součástí rozpočtu Evropské unie, nýbrž vycházejí z mezinárodních smluv mezi donorskými státy a EU, resp. jednotlivými přijímajícími státy. K čerpání prostředků finanční podpory musí příjemce s donory uzavřít Memorandum o porozumění (MoU), které stanoví celkovou alokaci pro danou zemi, tematické priority a institucionální uspořádání. Následně musí být podepsány oběma stranami Programové dohody, jež konkretizují jednotlivé programy, jejich implementaci a zapojené instituce. Implementační strukturu příjemců EHP a Norských fondů tvoří Národní kontaktní místo, orgány spravující jednotlivé programy (zprostředkovatelé) a kontrolní a auditní mechanismy (certifikační a auditní orgány).

Fondy EHP a Norské fondy se mj. řídí pravidly nastavenými Nařízeními o implementaci finančních mechanismů. Právní charakter těchto pravidel je koncipován jako sekundární mezinárodněprávní normativní akty, které jsou přijímány Výborem pro finanční mechanismus pro Fondy EHP a Norským ministerstvem zahraničních věcí pro Norské fondy.

Implementační pravidla odvozují svou právní závaznost z primárních mezinárodních dohod, konkrétně z Protokolu 38d k Dohodě o EHP a navazujících bilaterálních Memorand o porozumění uzavíraných mezi donorskými státy a přijímajícím státem. Z hlediska právní hierarchie jsou tato Nařízení o implementaci přímo závazná pro všechny subjekty zapojené do řízení, kontroly, auditu a realizace programů na národní úrovni.

V ČR nese hlavní odpovědnost za koordinaci, implementaci a monitoring těchto fondů Národní kontaktní místo (NKM) prostřednictvím odboru MF ČR Mezinárodní vztahy, resp. oddělením Národní koordinace finančních mechanismů. Finanční toky z donorských států (Norsko, Island, Lichtenštejnsko) jsou realizovány prostřednictvím odboru MF ČR Evropské fondy, jenž plní funkci certifikačního orgánu a proplácí získané prostředky z EHP a Norských fondů.

ČR se stala příjemcem EHP a Norských fondů v roce 2004, kdy vstoupila do Evropské unie, a tím také do Evropského hospodářského prostoru. Z hlediska objemu čerpaných prostředků se dlouhodobě řadí na čtvrté místo za Polsko, Rumunsko a Bulharsko, resp. Maďarsko (FMO, 2026c).

Dosud byla v ČR realizována tři ucelená programová období a koncem roku 2025 bylo oficiálně stvrzeno zahájení období čtvrtého. Pravidla implementace EHP a Norských fondů se řídí specifickým časovým rámcem. V souladu s Nařízeními o implementaci finančních mechanismů je standardní délka programového období (např. 7 let) fakticky prodloužena o pravidlo N+3 pro realizaci projektů a další rok na administrativní a finanční uzavření celého období. Projekty tak dobíhají ještě několik let po formálním skončení nominálního období.

Z hlediska integrace do veřejných rozpočtů podléhá čerpání těchto fondů režimu předfinancování ze státního rozpočtu, přičemž následná refundace z donorských států probíhá až na výjimky zpětně na základě certifikovaných výdajů.

Z pohledu fiskálních agregátů byly prostředky EHP a Norských fondů zachyceny jako externí transfery mimo rámec rozpočtu EU, což je odlišuje od dominantního objemu prostředků plynoucích ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Na straně příjmů vládního sektoru se jednalo o transfery ze zahraničí, zatímco na straně výdajů se promítaly zejména do kapitálových výdajů a mezispotřeby.

Box 1: Stanovení alokace EHP a Norských fondů pro ČR na období 2021–2028

Vyjednávací a legislativní řetězec stanovující finanční obálku pro Českou republiku v programovém období 2021–2028 představuje víceúrovňový proces mezinárodního práva veřejného a fiskální diplomacie. Tento proces probíhal v pětistupňové sekvenci:

1. Rámcová dohoda a Protokol 38d k Dohodě o EHP

Základním právním kamenem je Protokol 38d k Dohodě o EHP (schválený Radou EU v červnu 2024) a související Dohoda mezi Norským královstvím a Evropskou unií o Norském finančním mechanismu na období 2021–2028. Článek 2 Protokolu 38d stanovuje celkový finanční závazek států Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) ve výši 1,705 mld. EUR, doplněný o dodatečnou alokaci 100 mil. EUR na řešení výzev spojených s dopady ruské invaze na Ukrajinu. Celkový souhrnný objem obou finančních mechanismů pro 15 přijímacích států dosahuje 3,268 mld. EUR.

2. Alokační klíč pro přijímající státy

Rozdělení celkového objemu mezi 15 členských států EU probíhá na základě alokačního klíče zakotveného v Článku 6 Protokolu 38d. Tento klíč reflektuje relativní bohatství (HNP na obyvatele v paritě kupní síly), počet obyvatel a míru ekonomických a sociálních disparit v rámci EHP. Na základě tohoto výpočtu získala Česká republika celkovou národní obálku přesahující **202 mil. EUR.**

3. Identifikace specifických potřeb a konceptualizace v *Modré knize*

Národní kontaktní místo v ČR (Ministerstvo financí) organizovalo konzultace k návrhu veřejného dokumentu *Modrá kniha* s cílem provázat národní sektorové strategie (např. v oblastech životního prostředí, zdravotnictví, výzkumu a kultury) s donorskými prioritami.

4. Bilaterální vyjednávání a podpis Memorand o porozumění

Na základě článku 9 odst. 5 Protokolu 38d proběhla bilaterální jednání mezi zástupci donorských států (Výbor pro finanční mechanismy / Norské ministerstvo zahraničních věcí) a České republiky. Výsledkem vyjednávání bylo podepsání Memoranda o porozumění o implementaci Finančního mechanismu EHP a Memoranda o porozumění o implementaci Finančního mechanismu Norska (listopad 2025). Tato MoU právně upravují konkrétní rozdělení národní alokace mezi 6 schválených programů a určují zprostředkovatele programů.

5. Dohody o programech

Závěrečným krokem legislativního řetězce je uzavření Dohod o programech pro každý ze 6 schválených programů mezi Výborem pro finanční mechanismus (či Norským ministerstvem zahraničních věcí) a Národním kontaktním místem (MF ČR). Dohody o programech stanovují závazné indikátory, podrobné rozpočty a specifické podmínky implementace.

Úroveň dohody / Právní akt	Smluvní strany	Právní základ / Článek	Výstup pro ČR
Protokol 38d k Dohodě o EHP	Státy EFTA & Evropská unie	Články 2, 6, 7 Protokolu 38d	Stanovení celkové alokace EHP a alokačního klíče přijímatelských zemí.
Dohoda o Norském mechanismu	Norské království & EU	Bilaterální dohoda EU–Norsko	Stanovení alokace Norských fondů.
Memoranda o porozumění (MoU)	Donorské státy & ČR (MF ČR)	Článek 9 odst. 5 Protokolu 38d	Rozdělení >225 mil. EUR do 6 programů ČR.
Dohody o programech	FMC / NMFA & NKM (MF ČR)	Článek 2 písm. c) MoU / Nařízení	Operativní schválení financování programů.

Zdroj: EFTA (2026); Rada EU (2024); MF ČR (2026i); FMO (2025; 2026d)

5.2 První programové období (2004–2009)

První programové období Finančního mechanismu EHP a Norských fondů (2004–2009, s dobíhajícím čerpáním přibližně do roku 2011) představovalo v podmínkách České republiky doplňkový zdroj financování veřejných výdajů v počáteční fázi členství v Evropské unii. Alokace pro Českou republiku dosáhla přibližně 105 mil. EUR.

V této pionýrské fázi se ČR učila pracovat s novým typem zahraniční pomoci a nastavovala systém spolupráce. Navazovala kontakty s donory, mapovala zájem neziskového sektoru a potřeby veřejné sféry. Toto období bylo charakteristické flexibilitou, širším tematickým zaměřením jednotlivých priorit a spíše individuálními projekty. Institucionální rámec implementace byl ve srovnání s pozdějšími obdobími méně stabilizovaný, což souviselo s novostí mechanismu i souběžným zaváděním strukturálních fondů EU. Implementace probíhala formou indi-

viduálních projektových žádostí o grant (individuální projekty/ programy/ blokové granty/ projekty v rámci Technické asistence) předkládaných přímo Kanceláři finančních mechanismů v Bruselu. Tento model se ukázal jako administrativně velmi náročný, což vedlo k reformě správy fondů v dalším období. Celkově lze první období vnímat jako důležité z hlediska budování administrativní kapacity a nastavování procesů řízení, kontroly a auditů.

Strukturální zaměření bylo v prvním období méně koncentrované a více heterogenní než v následujících letech. Alokovaná čistá částka 104,6 mil. EUR byla rozdělena mezi 133 individuálních projektů (IP), 5 programů (PRGM) a 6 tzv. blokových grantů či individuálních projektů – Technické asistence.

Na individuální projekty a programy byly obdrženy prostředky ve výši 83,0 mil. EUR (tvořící 79 % alokace pro ČR). Největší podíl z IP/PRGM se realizoval z prioritní oblasti Uchovávání evropského kulturního dědictví (cca 51 % prostředků), Rozvoje lidských zdrojů (22 %), Zdravotnictví a péče o dítě (14 %) a Ochrana životního prostředí (9 %). Projekty z oblastí Podpory udržitelného rozvoje a Implementace Schengenského acquis, posilování justice získaly zbylých cca 4 % alokace na IP/PRGM (MF ČR, 2026g).

Zbývající část prostředků z celkové alokace pro ČR (21,6 mil. EUR) byla využita na tzv. Blokové granty a individuální projekt Technické asistence. Blokovými granty se rozumí udělení většího grantu jedné instituci, která pak rozděluje menší granty konečným příjemcům. V rámci této iniciativy byly realizovány tři fondy: fond na podporu spolupráce mezi školami/stipendií, fond na podporu výzkumu a fond pro neziskové organizace.

Časový profil čerpání vykazoval, obdobně jako u následujícího období, zpoždění vůči formálnímu programovému rámci, avšak méně výrazné než u fondů EU. Vrchol čerpání lze situovat do let 2007–2008, tedy do období relativně vysokého ekonomického růstu před globální finanční krizí, s částečným přesahem do období hospodářského poklesu v roce 2009.

První programové období EHP a Norských fondů lze hodnotit jako institucionálně a strukturálně důležitý nástroj, jehož hlavní přínos spočíval v doplnění hlavních toků evropských fondů a v postupném vytváření podmínek pro efektivnější využití prostředků v navazujících obdobích. Na rozdíl od druhého období byl kladen menší důraz na strategickou koncentraci intervencí, což se projevilo nižší mírou tematické specializace i obtížnější kvantifikací dlouhodobých makroekonomických dopadů.

5.3 Druhé programové období (2009–2014)

Druhé programové období EHP a Norských fondů bylo formálně vymezeno lety 2009–2014, avšak s ohledem na pravidlo způsobilosti výdajů a implementační cyklus N + 3 probíhala reálná realizace projektů a jejich finanční vypořádání až do roku 2017. Celková alokace pro Českou republiku dosáhla cca 131,8 mil. EUR.

V tomto období došlo k zásadnímu systémovému posunu, resp. přechodu od individuálního schvalování projektů na tzv. programový přístup. Místo schvalování jednotlivých projektů v Bruselu byly definovány ucelené tematické programy spravované národními institucemi (zprostředkovateli programů). Institucionální rámec implementace vykazoval vysokou míru centralizace (Národní kontaktní místo, certifikační a auditní orgány) a současně silný prvek bilaterální spolupráce s dárcovskými státy. Tento model vedl k relativně nízké chybovosti a omezenému riziku finančních oprav, což zvyšovalo efektivitu využití prostředků ve srovnání s některými programy politiky soudržnosti EU.

Podpora byla koncentrována do 15 tematických programů. Byly zřízeny speciální programy pro neziskové organizace, vědecké a výzkumné subjekty a vzdělávací instituce. Výrazně posílila oblast ochrany životního prostředí (biodiverzita, monitoring, adaptace), veřejného zdraví (psychiatrická péče, prevence nemocí) a spolupráce v rámci Schengenského prostoru (modernizace policie a justice). Poprvé byl také vytvořen dedikovaný Bilaterální fond na národní úrovni, který systematicky financoval studijní cesty, stáže a společné workshopy českých a donorských institucí.

Programy byly označeny specifickým kódem a jejich název popisoval zaměření na oblast (jednotlivé alokace pro dané programy jsou v přiložené tab. Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 2. období (2009–2014)):

- Program **CZ01 Technická asistence a Fond pro bilaterální spolupráci na národní úrovni** byl rozdělen do 2 částí. Prostředky na Technickou asistenci byly čerpány výhradně Národním kontaktním místem na řízení EHP a Norských fondů v České republice. Fond pro bilaterální spolupráci podporoval rozvoj vztahů mezi Českou republikou a donorskými státy financováním přípravných, doprovodných a informačních aktivit zaměřených na budoucí spolupráci.
- Podporované aktivity programu **CZ02 Biodiverzita a ekosystémové služby/Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí/Adaptace na změnu klimatu** zahrnovaly výzkum a monitoring biodiverzity, opatření ke zmírnění fragmentace krajiny, zvyšování povědomí veřejnosti a projekty zaměřené na adaptaci na změnu klimatu. Výsledky programu měly vedle přímých environmentálních přínosů

také dopad na tvorbu veřejných politik a regulatorní rámec, zejména v oblasti ochrany ekosystémů a udržitelného hospodaření v krajině. Hlavním cílem bylo přispět k omezení úbytku biodiverzity a ke zlepšení stavu ekosystémů v České republice.

- **CZ03 Program pro nevládní neziskové organizace** se zaměřil na podporu demokracie, lidských práv a genderové rovnosti a na posilování kapacit nestátních neziskových organizací stejně jako na specifické potřeby minoritních skupin, včetně Romů, ale také i na ochranu životního prostředí a klimatické změny.
- Program **CZ04 Ohrožené děti a mládež** měl za cíl zlepšit kvalitu péče o ohrožené děti a podpořit její postupnou deinstitucionalizaci. Zaměřil se na systémové změny, včetně sjednocení právní úpravy, transformace pobytové péče na terénní a preventivní služby a většího zapojení dětí do rozhodování. Současně podporoval spolupráci mezi státní správou, samosprávami a neziskovým sektorem.
- Program **CZ05 Národní, regionální a místní iniciativy pro snižování nerovností mezi skupinami a na podporu sociálního začleňování** se zaměřil na posilování tolerance, předcházení rasismu a extremismu a zlepšování soužití mezi skupinami, zejména u mladých lidí. Cílem programu bylo posílit sociální soudržnost, podporovat inkluzi a omezovat projevy intolerance ve společnosti prostřednictvím osvětových, vzdělávacích a komunitních iniciativ.
- Program **CZ06 Kulturní dědictví a současné umění** měl dvě hlavní oblasti:
    - Zachování a revitalizace kulturního a přírodního dědictví, zaměřenou na ochranu, obnovu a prezentaci památek prostřednictvím restaurátorských a technických zásahů.
    - Podporu rozmanitosti v kultuře a umění, která rozvíjela kulturní pestrost a mezikulturní dialog podporou projektů v oblasti divadla, tance, hudby, výtvarného a filmového umění.
- **CZ07 Program na podporu spolupráce škol a stipendia/ program na bilaterální spolupráci škol a stipendia** byl zaměřený na podporu spolupráce mezi českými školami a institucemi v donorských zemích, rozvoj mobility studentů, učitelů a akademických pracovníků (studijní pobyty a stáže), zvyšování kvality vzdělávání prostřednictvím sdílení dobré praxe a inovací, podporu inkluze a rovného přístupu ke vzdělávání, včetně zapojení znevýhodněných skupin, posilování institucionální kapacity škol a vzdělávacích organizací.
- Program **CZ08 Pilotní studie a průzkum technologií na zachování a ukládání oxidu uhličitého (CCS)** podpořil 3 výzkumné projekty (Studie pilotních technologií CCS pro uhelné zdroje v ČR; Příprava výzkumného pilotního projektu geologického ukládání CO2 v České republice (REPP-CO2); Projekt Výzkum vysokoteplotní sorpce CO2 ze spalin s využitím karbonátové smyčky (HITECARLO)) a prostřednictvím 4. projektu (Zachycování a ukládání CO2 – sdílení znalostí a zkušeností), zaměřeného na sdílení znalostí a zkušeností z tohoto oboru a komunikaci problematiky s odbornou i laickou veřejností, přispěl k obecnému zvýšení povědomí o této problematice.
- Cílem **CZ09 Česko-norského výzkumného programu** bylo zvýšit vědeckovýzkumnou spolupráci mezi českými a norskými subjekty ve vybraných oblastech a finančně podpořit tvorbu nových vědeckých znalostí a kvalitních výsledků prostřednictvím bilaterálních vědeckovýzkumných projektů základního a aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje.
- V rámci programu **CZ10 Budování kapacit a spolupráce institucí s norskými veřejnými institucemi, místními a regionálními úřady** byl předem definovaný projekt zaměřený na Posilování systémů bojujících proti korupci a praní špinavých peněz v České republice. Hlavními aktivitami byly odborná školení a výměna zkušeností a know-how na národní i mezinárodní úrovni, včetně sdílení zahraničních poznatků a metod boje proti této trestné činnosti.
- Program **CZ11 Iniciativy v oblasti veřejného zdraví** se skládal ze 2 programových oblastí – psychiatrické péče a péče o děti. Byly podpořeny nemocnice a léčebny při zavádění komplexní péče a přípravě pacientů na návrat do běžného života. Podporu získaly také neziskové organizace poskytující návaznou péči a přispívající ke snižování stigmatizace duševně nemocných. Též byly podpořeny projekty, které se soustředily na předcházení úrazů u malých dětí, prevenci následků onemocnění, a také na péči o děti se vzácnými chorobami.
- Program **CZ12 Dejme (že)nám šanci (Uplatňování hlediska rovných příležitostí žen a mužů a podpora slaďování pracovního a soukromého života / Domácí násilí a násilí založené na pohlaví)** podporoval konkrétní projekty a služby zaměřené na rovné příležitosti žen a mužů, slaďování pracovního a rodinného života a prevenci domácího a genderově podmíněného násilí.

- Program **CZ13 Uplatňování hlediska rovných příležitostí žen a mužů a podpora slaďování pracovního a soukromého života /Domácí násilí a genderově podmíněné násilí** podporoval systémová opatření, výzkum a rozvoj veřejných politik v oblasti rovnosti žen a mužů a prevence domácího a genderově podmíněného násilí.
- Program **CZ14 Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti přeshraniční a organizované trestné činnosti, včetně nezákonného obchodování s lidmi a migrujících zločineckých skupin** zahrnoval 6 předem definovaných projektů (PDP): Schengenská spolupráce a potírání příhraniční kriminality; Vybudování Národní kontrolní autority (NKA); Posílení systému automatizované kontroly e-Pasu na mezinárodních letištích (e-Gate); Aplikace geografického informačního systému Policie České republiky v přímém výkonu služby; Zajištění jednotné platformy pro vytěžování dat z informačních systémů Policie ČR; Zavádění policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách.
- Program **CZ15 Budování kapacit a spolupráce v justici / Nápravné služby včetně alternativních trestů** podporoval budování kapacit a spolupráci v justici a rozvoj nápravných služeb včetně alternativních trestů s cílem zvýšit efektivitu a spravedlnost soudního systému.

Specifické postavení měl program **CZ22 Podpora důstojné práce a tripartitního dialogu**, jehož zprostředkovatelem byla norská instituce Innovation Norway. Tento program spadá do nastaveného systému skrze dohody mezi Norskem a EU, který zavádí povinnost pro všechny země, které získají prostředky z Norských fondů (v ČR ve druhém či třetím programovém období), alokovat 1 % z prostředků pro tuto oblast.

Finanční vyvrcholení čerpání (dočerpávání alokací) nastalo v letech 2014 až 2016, kdy česká ekonomika již silně rostla (růst HDP v roce 2015 dosáhl 5,3 %). V tomto období se čerpání fondů EHP a Norska střetlo s vrcholícím programovým obdobím kohezních fondů EU 2007–2013.

5.4 Třetí programové období (2014–2021)

Třetí programové období disponovalo celkovou alokací pro ČR ve výši 184,5 mil. EUR. Memoranda o porozumění byla podepsána na podzim roku 2017, čímž byl zahájen věcný schvalovací proces jednotlivých programů. Období způsobilosti výdajů bylo v souladu s pravidly prodlouženo a reálné čerpání bylo ukončeno k 30. dubnu 2024.

Oproti druhému období došlo k výrazným strukturálním posunům. Byla posílena role inovačních programů, aplikovaného výzkumu, digitalizace justice a systémových změn v oblasti duševního zdraví a lidských práv. Programy se více zaměřily na silnější strategickou orientaci a podporu měkkých dovedností. Důraz byl kladen na dlouhodobý dopad, bilaterální spolupráci a tvorbu společenských hodnot.

V tomto období došlo i k zavedení povinného řídícího standardu zaměřeného na měřitelné výstupy a dopady (tzv. Results-Based Management). Rámce programů se sestavovaly v souladu s tímto principem tak, aby korespondovaly s cíli stanovenými v Modré knize. Tento klíčový strategický dokument pro Fondy EHP a Norské fondy definuje rámec, priority a zaměření pro dané programové období (FMO, 2025).

Celková alokace na programy se počítala i s 15% národním spolufinancováním. Přechod na fixní 15% míru spolufinancování byl ovlivněn jednak harmonizací s normami EU (Nařízení o společných ustanoveních (EU) 2021/1060), kdy EU v rámci svých Víceletých finančních rámců systematicky zpřísňovala pravidla spolufinancování u Fondů soudržnosti, jednak snahou o odstranění administrativní zátěže a zvýšení právní jistoty tím, že byl nastaven jasný a předvídatelný kalkulační vzorec pro finanční plánování.

V tomto období se kódy programů nečíslovaly, ale označovaly se hlavním zaměřením. Jednotlivé původně nastavené alokace pro jednotlivé programy jsou v přiložené tab. Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 3. období (2014–2021). Celková čistá alokace pro toto období zahrnovala jednak alokace pro dané programy, ale i alokace na externí programy a tzv. rezervu. Rezerva byla v průběhu období využita k navýšení alokací programů.

- Program **CZ-HEALTH – Zdraví** se zaměřil na 3 oblasti zdraví: Podporu duševního zdraví a prevence duševních onemocnění u dětí, Prevenci přenosných a nepřenosných onemocnění a Posílení role pacientů a pacientských organizací.
- Program **CZ-CULTURE – Kultura** podporoval projekty v oblastech: Současného umění, Profesionální kulturní a umělecké kritice, Budování a posilování kapacit uměleckých asociací, sítí a platforem, Revitalizaci movitého a nemovitého kulturního dědictví, Inovativní využití kulturního dědictví, Lety u Písku. Památník holokaustu Romů a Sintů v Čechách.
- V programu **CZ-GOVERNANCE – Řádná správa věcí veřejných** bylo schváleno 5 předdefinovaných projektů: Zintenzivnění boje proti korupci

zvyšováním povědomí veřejného sektoru se zaměřením na soudce, orgány činné v trestním řízení a veřejnou správu, Hodnocení výkonu veřejné správy v ČR a doporučení pro budoucí strategický rozvoj z pohledu OECD, Prohloubení odborných kompetencí orgánů činných v trestním řízení v oblasti boje proti korupci, legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, Posílení řízení a kontroly veřejných financí a Zlepšení podmínek pro decentralizaci a dostupnost veřejné správy v území. Zároveň bylo vyhlášeno i malé grantové schéma zaměřené na podporu zapojení občanů do rozhodovacích procesů a veřejných konzultací.

- Program **CZ-HUMANRIGHTS – Lidská práva, začleňování Romů a domácí a genderově podmíněné násilí** se zaměřil na 3 oblasti: Lidská práva – uplatňování v jednotlivých zemích, Začleňování Romů a posilování jejich postavení a Domácí a genderové násilí.
- Program **CZ-JUSTICE – Spravedlnost** podpořil systémová opatření v oblastech penitenciární[15] a post-penitenciární péče s cílem v dlouhodobém horizontu snížit užívání drog, zvýšit motivaci na změnu, podpořit reintegrační aktivity a zvýšit odbornou kvalifikaci odsouzených osob při výkonu trestu.
- V programu **CZ-EDUCATION – Vzdělávání** se nabízely pro realizování projektů čtyři typy aktivit: projekty institucionální spolupráce, projekty mobilit, projekty v odborném vzdělávání a projekty podporující inkluzivní vzdělávání.
- Program **CZ-ENVIRONMENT – Životní prostředí, ekosystémy a změny klimatu** se zaměřil na zlepšení environmentální situace v ekosystémech a snižování nepříznivých účinků znečištění a dalších lidských činností.
- Pod program **CZ-HOMEAFFAIRS – Vnitřní věci** spadaly 4 předdefinované projekty: Zvýšení policejní kompetence v prevenci a boji proti kriminalitě, posílení komunikačních dovedností s veřejností a povědomí o lidských právech; Modernizace školícího a tréninkového centra v Kutné Hoře; Zlepšení využitelnosti údajů v rámci policejního informačního systému; Spolupráce mezi státní policií, mezinárodními subjekty a orgány územní samosprávy a malé grantové schéma Posílení národní a bilaterální spolupráce v boji proti zločinu z nenávisti, dezinformacím a hybridním hrozbám.
- **Bilaterální fond – CZ-BF** se opět věnoval posílení bilaterálních vztahů, spolupráce a vzájemného porozumění mezi ČR a donorskými státy.
- Program **Technická Asistence** – **CZ-TA** byl určen pro podporu řízení, administrace, monitoringu a kontroly při využívání EHP a Norských fondů.

Mimo tyto programy se v tomto období realizovaly dva programy mimo národní strukturu. Jednalo se o **Fond pro občanskou společnost**, jenž má za cíl posílit demokracii, lidská práva a právní stát napříč Evropou. Tento program financovaný z Fondů EHP a Norska spravuje konsorcium Nadace OSF a Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové (VDV, 2026). V rámci Memoranda o porozumění o implementaci Finančního mechanismu EHP na období 2014–2021 mezi Islandskou republikou, Lichtenštejnským knížectvím, Norským královstvím a Českou republikou bylo na tento fond ustanoveno 10 % z 95,5 mld. EUR. Zároveň byla zprostředkovatelem Innovation Norway pro některé země včetně ČR vyhlášena nová výzva pro předkládání žádostí o grant v rámci **Programu na podporu důstojné práce a tripartitního dialogu**. Program podporoval sociální dialog a přispíval k budování kapacit a zvyšování povědomí o pracovních postupech ve vztahu k důstojné práci a usnadnění přístupu k zaměstnání (MF ČR, 2026h). Na tento program bylo vyjednáno v rámci Memoranda o porozumění o implementaci Finančního mechanismu Norska na období 2014–2021 mezi Norským královstvím a ČR 1% z celkové částky 89 mld. EUR.

Třetí programové období se odehrávalo v prostředí značné makroekonomické volatility. Počátek implementace se střetl s obdobím kladné produkční mezery a nedostatku pracovních sil na trhu práce. Vypuknutí pandemie COVID-19 v roce 2020 vedlo k propadu reálného HDP o 5,6 %. Vládní sektor reagoval expanzivní fiskální politikou. V této fázi fondy EHP a Norska podpořily specifické projekty v oblasti zdravotnictví (zejména v oblasti prevence a duševního zdraví, které bylo pandemií silně zasaženo) a digitalizace veřejné správy.

[15] Penitenciární péčí je označována odborná péče, výchova a podpora poskytovaná vězňům s cílem odsouzeného reedukovat pro návrat do společnosti.

5.5 Čtvrté programové období (2021–2028)

Čtvrté programové období EHP a Norských fondů pro roky 2021–2028 bylo v ČR oficiálně zahájeno podpisem Memorand o porozumění mezi ČR a donorskými státy, tj. Norskem, Islandem a Lichtenštejnskem, dne 4. listopadu 2025. V rámci tohoto období získá Česká republika finanční prostředky ve výši přibližně 202,1 mil. EUR. Nové období reflektuje aktuální evropské priority, zejména podporu zelené transformace, posilování demokratických institucí, zvyšování společenské odolnosti, podporu sociálního začleňování a rozvoj mezinárodní spolupráce. Opět je v rámci alokace počítáno s 15% národním spolufinancováním (mimo Technickou asistenci a Fond pro bilaterální vztahy, které jsou plně financované Fondy).

V současné době probíhá příprava programů s tím, že Dohody o programu by měly být podepsány do listopadu 2026. Vyhlašování prvních výzev se očekává na přelomu let 2026 a 2027, přičemž realizace samotných projektů bude probíhat až do konce dubna 2031.

Podpora bude realizována prostřednictvím několika tematicky zaměřených programů (jednotlivé alokace pro dané programy jsou v přiložené tab. Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 4. období (2021–2028):

- Program **CZ-GREEN – Zelená transformace** je zaměřen na podporu opatření přispívajících k ochraně životního prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu. Podporovány budou zejména aktivity vedoucí ke zlepšení stavu ekosystémů a biologické rozmanitosti, udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji, posilování adaptační schopnosti krajiny vůči klimatickým změnám a snižování environmentálních rizik. Program současně podporuje rozvoj inovativních řešení v oblasti oběhového hospodářství a efektivního využívání zdrojů.
- Cílem programu **CZ-RESEARCH – Výzkum a inovace** je posílení výzkumné a inovační kapacity České republiky prostřednictvím podpory mezinárodní spolupráce mezi výzkumnými institucemi, vysokými školami a dalšími výzkumnými organizacemi. Program bude podporovat aplikovaný výzkum, přenos znalostí do praxe a rozvoj výzkumných partnerství mezi českými a donorskými institucemi. Důraz bude kladen na vytváření dlouhodobých odborných vazeb a sdílení know-how.
- Program **CZ-HEALTH – Veřejné zdraví** se zaměří na zlepšování dostupnosti a kvality zdravotních služeb, prevenci onemocnění a podporu duševního zdraví. Financovány budou projekty zaměřené na posílení kapacit zdravotnického systému, modernizaci poskytovaných služeb a zavádění inovativních přístupů v oblasti zdravotní péče. Součástí programu budou rovněž opatření reagující na nové zdravotní a společenské výzvy.
- Program **CZ-EDUCATION – Vzdělávání** se věnuje rozvoji kvalitního, inkluzivního a moderního vzdělávacího systému. Zaměřuje se na posilování pedagogických kompetencí, zvyšování kvality přípravy učitelů, profesní rozvoj pedagogických pracovníků a podporu občanského vzdělávání. Významnou součástí programu je spolupráce se vzdělávacími institucemi v donorských státech, která přispívá k přenosu zkušeností a osvědčených postupů.
- Program **CZ-CULTURE – Kultura** navazuje na dlouhodobou podporu ochrany, obnovy a zpřístupňování kulturního dědictví. Podporovány budou projekty zaměřené na obnovu kulturních památek, rozvoj kulturních a kreativních odvětví, ochranu kulturních hodnot a zvyšování přístupu veřejnosti ke kulturním statkům. Součástí programu bude také rozvoj mezinárodní kulturní spolupráce mezi Českou republikou a donorskými státy.
- Program **CZ-ROMA** – **Inkluze a posílení postavení Romů** podpoří sociální začleňování romských komunit a snižování nerovností. Financované aktivity budou směřovat k posílení přístupu ke vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotní péči a dalším veřejným službám, stejně jako k posílení participace romských komunit na veřejném životě.
- **Bilaterální fond – CZ-BF** je zaměřen na posilování a rozvoj spolupráce mezi subjekty z České republiky a donorských států. Fond podporuje navazování nových partnerství, výměnu zkušeností, odborné stáže, konference a další aktivity přispívající k rozvoji dlouhodobých bilaterálních vztahů.
- **Technická Asistence – CZ-TA** je určena pro organizaci EHP a Norských fondů v České republice.

Kromě uvedených programových oblastí bude část prostředků vyčleněna na řešení výzev souvisejících s dopady ruské agrese vůči Ukrajině. Financovány budou zejména aktivity podporující integraci osob prchajících před válkou, posilování kapacit veřejných institucí a další opatření reagující na související sociální a ekonomické dopady.

5.6 Závěr

EHP a Norské fondy představují v systému zahraniční finanční pomoci ČR specifický a dlouhodobě stabilní prvek. Od vstupu ČR do Evropského hospodářského prostoru v roce 2004 dojde do konce realizace čtvrtého programového období v roce 2031 k přerozdělení celkem přesahujícímu 623 mil. EUR. Objem poskytnutých prostředků v jednotlivých obdobích postupně narůstal od počátečních přibližně 105 mil. EUR v prvním období přes 131,8 mil. EUR ve druhém a 184,5 mil. EUR ve třetím období až po schválenou alokaci ve výši 202,1 mil. EUR pro období 2021–2028.

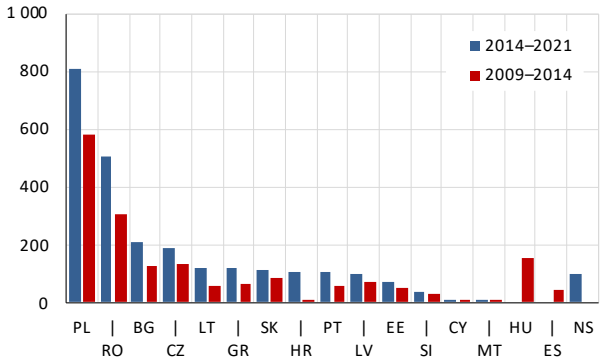
Během více než dvou dekád fungování prošel systém řízení výraznou institucionální proměnou. Původně administrativně náročný model schvalování individuálních projektů v Bruselu nahradil plně standardizovaný programový přístup spravovaný národními zprostředkovateli pod koordinací Ministerstva financí ČR. Mimo přímý finanční přínos fondy plní také svou druhou klíčovou roli, kterou je systematické posilování bilaterální spolupráce, výměna know-how a budování dlouhodobých partnerství mezi českými subjekty a institucemi z Norska, Islandu a Lichtenštejnska.

Nadcházející realizace čtvrtého programového období s časovým přesahem až do dubna 2031 navazuje na dosavadní prioritní oblasti, jako jsou zelená transformace, výzkum, veřejné zdraví, vzdělávání, kultura a romská inkluze. Doplňuje je o reakci na aktuální výzvy, zejména v podobě opatření na zvládání dopadů ruské agrese vůči Ukrajině a podpory demokratických institucí a společenské odolnosti.

Z makroekonomického a fiskálního hlediska zůstávají tyto prostředky vzhledem k nízkému průměrnému ročnímu objemu čerpání a maximálnímu 15% národnímu spolufinancování nástrojem okrajovým, který nemá kapacitu vyvolat plošný proticyklický impuls. Jejich hlavní přínos je primárně kvalitativní a spočívá v cíleném zaměření na specifické, ze standardních veřejných rozpočtů či kohezních fondů EU často poddimenzované oblasti. Oproti jiným zemím, které se v různých obdobích úžeji zaměřily spíše na několik málo oblastí výzev, např. v Polsku, jehož hlavní prioritní zaměření bylo v minulých obdobích na dekarbonizaci energetiky a institucionální reformy justice (EFTA, 2026), či pobaltské státy, které získané prostředky využívaly zejména na výzvy spojené s digitalizací veřejné správy, kybernetickou bezpečnost a zelené inovace v průmyslu (FMO, 2026e), se v ČR podporují projekty v širší škále zaměření. Významné výsledky vykazuje podpora systémových změn v péči o duševní zdraví, ochrany ohrožených dětí, sociální inkluze minorit, revitalizace kulturního dědictví, aplikovaného výzkumu nebo posilování kapacit v oblasti justice a ochrany životního prostředí. Mezi mediálně známé realizované projekty v rámci EHP a Norských fondů patří například otevření Památníku holokaustu Romů v Letech u Písku, revitalizace Barokního komplexu Kuks, rekonstrukce Rotundy sv. Václava v Praze, projekt České geologické služby zaměřený na technologie zachytávání a ukládání uhlíku (CCS) či výzkum Biologického centra AV ČR zaměřený na zajištění stability zdrojů pitné vody v kontextu klimatických změn.

Graf 5.1: Financování EHP a Norskými fondy v letech 2009–2021

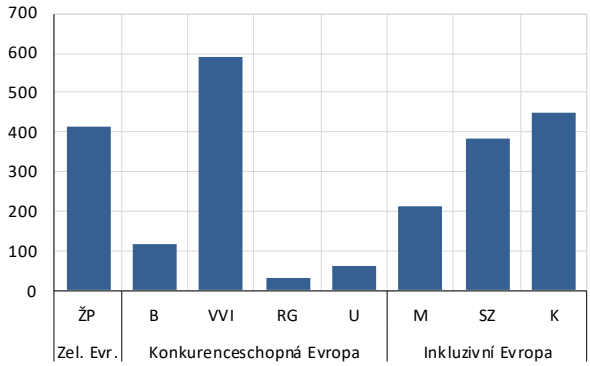
mil. EUR

Pozn.: NS: nespecifikováno pro danou zemi
Zdroj: FMO (2026c).

Graf 5.2: Přidělení prostředků EHP a Norských fondů dle oblastí skrze všechny přijímací země

mil. EUR

Pozn.: ŽP: Životní prostředí, energie, změna klimatu a nízkouhlíková ekonomika; B: Justice, bezpečnost a prevence; VVI: Inovace, výzkum, vzdělávání, konkurenceschopnost; RG: Regionální spolupráce; U: Podpora zaměstnanosti mladých; M: Migrace, vězeňství a prevence násilí; SZ: Sociální začlenění, zaměstnanost mladých, snižování chudoby; K: Kultura, občanská společnost a správa
Zdroj: FMO (2026c).

Tabulka 5.1: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 2. období (2009–2014)

mil. EUR, %

Kód programu	Název programu	Alokace – FM podíl – grant	Alokace - Nár. spolufin.	Vynaložené prostředky	Čerpání v % z alokace
CZ01	Technická asistence a Fond pro bilaterální spolupráci na národní úrovni	2,9	0,0	2,5	86,9
CZ02	Biodiverzita a ekosystémové služby/Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí/Adaptace na změnu klimatu	18,4	0,0	16,9	91,9
CZ03	Program pro nevládní neziskové organizace	11,4	0,0	10,6	93,1
CZ04	Ohrožené děti a mládež	2,7	0,0	2,0	74,7
CZ05	Národní, regionální a místní iniciativy pro snižování nerovností mezi skupinami a na podporu sociálního začleňování	1,2	0,0	1,0	78,7
CZ06	Kulturní dědictví a současné umění	21,5	0,0	20,8	97,0
CZ07	Program na podporu spolupráce škol a stipendia	3,8	0,5*	3,5	80,9
CZ08	Pilotní studie a průzkum technologií na zachování a ukládání oxidu uhličitého (CCS)	5,0	0,0	4,6	91,9
CZ09	Česko-norský výzkumný program	14,5	2,6†	15,5	90,7
CZ10	Budování kapacit a spolupráce institucí s norskými veřejnými institucemi, místními a regionálními	1,8	0,0	0,9	49,7
CZ11	Iniciativy v oblasti veřejného zdraví	19,2	0,0	17,7	92,3
CZ12	Uplatňování hlediska rovných příležitostí žen a mužů a podpora slaďování pracovního a soukromého života / Domácí násilí a násilí založené na pohlaví	6,7	0,0	6,3	93,5
CZ13	Domácí násilí a genderově podmíněné násilí / Uplatňování hlediska rovných příležitostí žen a mužů a podpora slaďování pracovního a soukromého	0,8	0,0	0,4	45,9
CZ14	Spolupráce v rámci Schengenu a boj proti přeshraniční a organizované trestné činnosti, včetně nezákonného obchodování s lidmi a migrujících zločineckých skupin	6,3	0,0	5,9	93,5
CZ15	Budování kapacit a spolupráce v justici/Nápravné služby včetně alternativních trestů	4,9	0,0	4,5	90,4
CELKEM		**121,2**	**0,0**	**113,0**	**93,2**

*Pozn.: * odhad při průměrném 10,5214 % spolufinancováním; † (odhad při průměrném 15% spolufinancováním)*
Zdroj: MF ČR.

Tabulka 5.2: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 3. období (2014–2021)

mil. EUR, %

Kód programu	Název programu	Alokace – FM podíl – grant	Alokace – Nár. spolufin.	Vynaložené prostředky	Čerpání v % z alokace
CZ-TA	Technická Asistence	2,8	0,0	2,4	86,8
CZ-BF	Fond pro bilaterální vztahy	6,3	0,0	5,4	86,9
CZ-HEALTH	Zdraví	14,3	2,5	16,0	95,6
CZ-CULTURE	Kultura	29,8	5,3	33,6	96,1
CZ-GOVERNANCE	Řádná správa věcí veřejných	4,5	0,8	5,2	97,2
CZ-HUMANRIGHTS	Lidská práva, začleňování Romů a domácí a genderově podmíněné násilí	17,9	3,2	20,4	96,6
CZ-JUSTICE	Spravedlnost	5,9	1,0	6,5	94,1
CZ-RESEARCH	Věda a výzkum	29,9	5,3	34,1	97,0
CZ-EDUCATION	Vzdělávání	6,5	1,1	7,2	94,7
CZ-ENVIRONMENT	Životní prostředí, ekosystémy a změny klimatu	31,7	5,6	33,5	89,8
CZ-HOMEAFFAIRS	Vnitřní věci	5,0	0,9	5,9	99,8
CELKEM		**154,5**	**25,7**	**170,3**	**94,5**

Zdroj: MF ČR.

Tabulka 5.3: Alokace a čerpání EHP a Norských fondů 4. období (2021–2028)

mil. EUR, %

Kód programu	Název programu	Alokace – FM podíl – grant	Alokace – Nár. spolufin.	Vynaložené prostředky	Čerpání v % z alokace
CZ-TA	Technická Asistence	3,0	0,0	0,0	0,0
CZ-BF	Bilaterální fond	4,8	0,0	0,0	0,0
CZ-HEALTH	Veřejné zdraví	25,0	4,4	0,0	0,0
CZ-CULTURE	Kultura	45,0	7,9	0,0	0,0
CZ-ROMA	Začleňování a posilování postavení Romů	15,0	2,6	0,0	0,0
CZ-RESEARCH	Výzkum a inovace	43,0	7,6	0,0	0,0
CZ-EDUCATION	Vzdělávání	20,5	3,6	0,0	0,0
CZ-GREEN	Zelená transformace	30,0	5,3	0,0	0,0
CELKEM		**186,4**	**31,5**	**0,0**	**0,0**

Zdroj: MF ČR.

Přehled literatury a použitých zdrojů

ČNB (2026): Systém časových řad ARAD. Praha, Česká národní banka, 31.10.2026 [cit. 31.10.2026], <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>.

ČSÚ (2026c): Předběžný odhad HDP - 3. čtvrtletí 2026 Praha, Český statistický úřad, 31.10.2026 [cit. 31.10.2026], https://csu.gov.cz/rychle-informace/predbezny-odhad-hdp-3-ctvrtleti-2026

ČSÚ (2026a): Čtvrtletní národní účty. Praha, Český statistický úřad, 1.10.2026 [cit. 23.10.2026], <https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr>.

ČSÚ (2026b): Sektor vládních institucí, vládní deficit a dluh. Praha, Český statistický úřad, 2.10.2026 [cit. 23.10.2026], <https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_gov>.

Doporučení Rady EU, kterým se Česku umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263 (aktivace národní únikové doložky).

ECB (2026): Interest Rate Statistics. Evropská centrální banka, 12. října 2026 [cit. 18.10.2026], <https://www.ecb.europa.eu/stats/money/long/html/index.en.html>.

EEA Greece (2023): EEA Financial Mechanism Rules and Small Grants Schemes. Brusel, EEA & Norway Grants, 2023, [cit. 14. 8. 2026], <https://www.eeagrants.gr/wp-content/uploads/2023/03/20230213_gr-inno_soft-measure-call_-v.1.0-final.pdf>.

EFTA (2026): Protocol 38d on the EEA Financial Mechanism (2021–2028) – EFTA. Ženeva, Brusel, Evropské sdružení volného obchodu, 2026, [cit. 22. 8. 2026], <https://www.efta.int/sites/default/files/uploads/2025-02/Protocol38d.pdf>.

EK (2025): 2024 Ageing Report – Country Fiche Czechia (2025 update). Brusel, Evropská komise, duben 2025, [cit. 21. 10. 2025], <https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/f6fd1e81-2434-4729-bc36-28f9e6a79eb9_en?filename=CZ_final_2025.pdf>.

EK (2026b): The 2027 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies, Brusel, Evropská komise, Institutional Paper 148, listopad 2026. Brusel [cit. 23.10.2026], *v přípravě*.

EK (2026c): SAFE | Security Action for Europe. Brusel, Evropská komise, 2026. [cit. 31.10.2026], <https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/safe-security-action-europe_en>.

EK (2026d): Debt Sustainability Monitor 2025. Brusel, Evropská komise, únor 2026. [cit. 22.10.2026], <https://economy-finance.ec.europa.eu/ecfin-publications_en>.

EK (2023): The 2024 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies, Brusel, Evropská komise, Institutional Paper 148, listopad 2023, ISBN 978-92-68-04232-8 (on-line), [cit. 23.10.2026], <https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-underlying-assumptions-and-projection-methodologies_en>.

EK (2026a): AMECO Database. Brusel, Evropská komise, 15. 5. 2026. [cit. 23.10.2026], <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/macro-economic-database-ameco/ameco-database_en>.

Eurostat (2025): Population Projections. Lucemburk, Eurostat, červen 2025 [cit. 21.10.2026], <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=proj>.

Eurostat (2026a): Eurostat Database. Lucemburk, Eurostat, říjen 2026 [cit. 23.10.2026], <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

Eurostat (2026b): Excessive Deficit Procedure Notification Tables. Lucemburk, Eurostat, říjen 2026 [cit. 23.10.2026], <https://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/excessive-deficit-procedure/edp-notification-tables>.

FMO (2025): Results-Based Management Guidance 2021–2028. The EEA and Norway Grants 2021–2028, duben 2025, [cit. 31.10.2026], <https://eeagrants.org/en/fmo/documents-library/results-based-management-guidance-eea-and-norway-grants-2021-2028>.

FMO (2026a): Financial Mechanism Office (FMO) (2026): History. Brusel, EEA & Norway Grants, říjen 2026, [cit. 14. 8. 2026], <https://eeagrants.org/en/fmo/about-us/history>.

FMO (2026b): Financial Mechanism Office (FMO) (2026): EEA and Norway Grants. Brusel, EEA & Norway Grants, říjen 2026, [cit. 14. 8. 2026], <https://data.eeagrants.org/2014-2021/>.

FMO (2026c): EEA and Norway Grants (2025): Our Grants. Brusel, EEA & Norway Grants, říjen 2026, [cit. 26. 8. 2026], <https://data.eeagrants.org/2014-2021/funding/>.

FMO (2026d): Regulations on the implementation of the EEA Financial Mechanism 2021–2028. Brusel, EEA & Norway Grants, 2025, [cit. 22. 7. 2026], <https://eeagrants.org/en/fmo/documents-library/regulation-implementation-eea-grants-including-annexes-2021-2028>.

FMO (2026e): Regulations for the implementation of the Norwegian Financial Mechanism. Brusel, EEA & Norway Grants, 2025, [cit. 14. 8. 2026], <https://eeagrants.org/en/fmo/documents-library/regulation-implementation-norway-grants-including-annexes-2021-2028>.

Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie 2012/C 326/01.

MF ČR (2026a): Fiskální prognóza ČR – květen 2026. Praha, Ministerstvo financí ČR, květen 2026, ISBN 978-80-7586-086-6 (on-line). [cit. 23.10.2025], <https://www.mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/makroekonomika/fiskalni-prognoza-a-fiskalni-vyhled/2025/fiskalni-prognoza-cr-kveten-2025-59931>.

MF ČR (2026e): Fiskálně-strukturální plán České republiky pro období 2027 až 2030. Praha, Ministerstvo financí ČR, červen 2026, ISBN 978-80-7586-107-8 (online), [cit. 31.10.2026], <https://mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/makroekonomika/fiskalne-strukturalni-plan-a-konvergencni-program/2026/fiskalne-strukturalni-plan-ceske-republiky-pro-obd-64381>.

MF ČR (2026f): EEA and Norway Grants Czechia (2026): Czechia. Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2026, [cit. 31.10.2026], < https://eeagrants.org/cs/czechia>.

MF ČR (2026g): EHP a Norské fondy 2004–2009. Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2026, [cit. 31. 10. 2026], <https://www.eeagrants.cz/cs/ukoncena-obdobi/ehp-a-norske-fondy-2009-2014>.

MF ČR (2026h): Program na podporu důstojné práce a tripartitního dialogu - výzva pro předkládání žádostí vyhlášena. Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2019, [cit. 31. 10. 2026], <https://www.eeagrants.cz/cs/programy/socialni-dialog/vyzvy/2019/program-na-podporu-dustojne-prace-a-trip-2943>.

MF ČR (2026i): Memorandum of Understanding on the implementation of the EEA Financial Mechanism 2021–2028 (Czech Republic). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2025, [cit. 31. 10. 2026], <https://www.eeagrants.cz/assets/cs/media/2025-11-20_MEMORANDUM-OF-UNDERSTANDING-ON-THE-IMPLEMENTATION-OF-THE-EEA-FINANCIAL-MECHANISM-20212028-.pdf>.

MF ČR (2026j): EHP a Norské fondy. Praha, Ministerstvo financí ČR, 2026, [cit. 31. 10. 2026], <https://www.eeagrants.cz/>.

MF ČR (2015): Fiskální výhled ČR (listopad 2015). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2015, ISSN 1804-7998 (on-line). [cit. 21.10.2026], <https://www.mf.gov.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2015-Q4_Fiskalni-vyhled-listopad-2015.pdf>.

MF ČR (2026b): Makroekonomická predikce ČR (listopad 2026). Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2026, ISSN 1804-7971 (on-line). [cit. 31.10.2026], <https://www.mf.gov.cz/assets/cs/media/Makro-ekonomicka-predikce_2026-Q4_Makroekonomicka-predikce-listopad-2026.pdf>.

MF ČR (2026c): Plnění státního rozpočtu ČR za říjen 2026. Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2026, [cit. 1.11.2026], <https://mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpoctu/2026>.

MF ČR (2026d): Hotovostní toky a saldo hospodaření ZP (měsíční). Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2026, [cit. 31.10.2026], <https://mf.gov.cz/cs/rozpoctova-politika/rozpoctove-ramce-statisticke-informace/fiskalni-udaje/fondy-socialniho-zabezpeceni/zdravotni-pojistovny/2026/hotovostni-toky-a-saldo-hospodareni-zp-mesicni-63089>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024, o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.

Nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (EU) 2024/1264 ze dne 29. dubna 2024, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.

Nařízení Rady (EU) 2025/1106 ze dne 27. května 2025, kterým se zřizuje nástroj Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) prostřednictvím posílení evropského obranného průmyslu.

Nařízení vlády č. 16/2026 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 177/2026 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2025, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2025, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2027, základní výměry důchodu stanovené pro rok 2027, nejnižších částek procentních výměr důchodů pro rok 2027 a o zvýšení důchodů v roce 2027.

Nařízení vlády č. 299/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši sazeb mýtného, slevě na mýtném a výši odměny za poskytování evropské služby elektronického mýtného, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 327/2025 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši sazeb mýtného, slevě na mýtném a výši odměny za poskytování evropské služby elektronického mýtného, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 40/2024 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 240/2014 Sb., o výši časových poplatků, sazeb mýtného, slevy na mýtném a o postupu při uplatnění slevy na mýtném, ve znění nařízení vlády č. 479/2020 Sb.

Nařízení vlády č. 471/2024 Sb., o nejvyšší částce příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném trhu práce.

Nařízení vlády č. 471/2025 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 57/2026 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2025 Sb., o stanovení částek životního minima a existenčního minima.

Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik, ve znění pozdějších předpisů.

NRR (2026): Zpráva NRR o plnění pravidel rozpočtové odpovědnosti za rok 2025. Praha, Národní rozpočtová rada, září 2026, [cit. 1.11.2026], <https://www.rozpoctovarada.cz/publikace/zprava-nrr-o-plneni-pravidel-rozpoctove-odpovednosti-za-rok-2025/>.

OZNÁMENÍ Pokyny pro členské státy k požadavkům na informace pro střednědobé fiskálně-strukturální plány a výroční zprávy o pokroku (C/2024/3975).

Rada EU (2024): Council greenlights agreements on the EEA and Norwegian Financial Mechanisms for 2021-2028. Brusel, Rada Evropské unie, červen 2024, [cit. 27. 10. 2026] <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/06/25/council-greenlights-agreements-on-the-eea-and-norwegian-financial-mechanisms-for-2021-2028/>.

Senátní tisk č. 294, návrh zákona, kterým se mění zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států.

Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států.

Sněmovní tisk č. 231/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se zrušuje

zákon č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Sněmovní tisk č. 235/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Sněmovní tisk č. 270/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Sněmovní tisk č. 300/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony v souvislosti s přijetím zákona o platformové práci a v souvislosti s posílením uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty.

Sněmovní tisk č. 311/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Sněmovní tisk č. 321/0, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Sněmovní tisk č. 324/0, vládní návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2027.

Usnesení vlády ČR ze dne 16. prosince 2025 č. 1022 o změně usnesení vlády ze dne 24. září 2025 č. 710, o stanovení prostředků státního rozpočtu podle § 28 odst. 3 zákona o podporovaných zdrojích energie pro rok 2026.

Usnesení vlády ČR ze dne 2. dubna 2026 č. 216 o vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů a uložení cenové regulace maximálních marží formou maximálních denních cen.

Usnesení vlády ČR ze dne 21. září 2026 č. 612 o vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů.

Usnesení vlády ČR ze dne 25. května 2026 č. 318 k vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů.

Usnesení vlády ČR ze dne 26. října 2026 č. 689 k vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů.

Usnesení vlády ČR ze dne 27. dubna 2026 č. 265 o vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů a vydání cenového výměru formou opatření obecné povahy ministryní financí o cenové regulaci maximálních denních cen pohonných hmot.

Usnesení vlády ČR ze dne ze dne 29. června 2026 č. 419 k vydání opatření obecné povahy vlády České republiky o hromadném prominutí spotřební daně z vybraných minerálních olejů.

VDV (2026): Výbor dobré vůle. Zprávy. Praha, Výbor dobré vůle, 2026, [cit. 10. 7. 2026], <https://www.vdv.cz/zpravy/spustili-jsme-nove-vyzvy-na-podporu-odolne-a-demokraticke-obcanske-spolecnosti/>.

Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 120/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 151/2025 Sb., o dávce státní sociální pomoci.

Zákon č. 152/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o dávce státní sociální pomoci.

Zákon č. 152/2026 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 151/2025 Sb., o dávce státní sociální pomoci, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 176/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podpoře bydlení.

Zákon č. 177/2023 Sb., o financování obrany České republiky a o změně zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o financování obrany).

Zákon č. 180/2026 Sb., o evidenci tržeb a o změně některých dalších zákonů.

Zákon č. 214/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 321/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění zákona č. 417/2024 Sb.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 270/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 321/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 323/2025 Sb., o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele.

Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

Zákon č. 360/2025 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele.

Zákon č. 366/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 407/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 416/2023 Sb., o dorovnávacích daních pro velké nadnárodní skupiny a velké vnitrostátní skupiny.

Zákon č. 417/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 461/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 358/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Zákon č. 609/2020 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

Zákon č. 80/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony.

Zákon č. 212/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

A Tabulková příloha

Údaje za sektor vládních institucí v metodice ESA 2010 jsou konsolidovány na příslušné úrovni.

Tabulka A.1: Příjmy sektoru vládních institucí

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Celkové příjmy	*mld. Kč*	**1 940**	**2 068**	**2 245**	**2 394**	**2 366**	**2 528**	**2 833**	**3 086**	**3 322**	**3 527**
	změna v %	1,6	6,6	8,6	6,6	-1,2	6,8	12,1	8,9	7,6	6,2
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	*mld. Kč*	385	416	458	491	485	469	538	612	685	727
	změna v %	8,8	8,0	10,1	7,0	-1,0	-3,5	14,9	13,7	12,0	6,0
Sociální příspěvky [1)]	*mld. Kč*	703	760	834	895	909	1 013	1 087	1 173	1 274	1 354
	změna v %	6,1	8,0	9,8	7,3	1,6	11,4	7,3	7,9	8,7	6,3
Daně z výroby a dovozu [2)]	*mld. Kč*	587	626	647	688	651	705	783	829	880	924
	změna v %	4,4	6,7	3,4	6,3	-5,3	8,2	11,1	5,8	6,2	5,0
Kapitálové daně [3)]	*mld. Kč*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	změna v %	54,5	70,6	-24,1	-45,5	191,7	-40,0	19,0	-8,0	4,3	33,3
Důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	37	30	35	32	34	36	76	96	85	80
	změna v %	0,8	-17,9	14,3	-7,5	5,6	5,0	112,8	26,1	-11,4	-6,1
Úroky	*mld. Kč*	6	5	8	11	10	8	42	57	54	43
	změna v %	-7,9	-19,7	66,7	40,4	-16,5	-13,9	410,2	35,0	-4,8	-21,2
Ostatní důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	31	26	27	21	24	28	34	39	31	37
	změna v %	2,7	-17,6	4,3	-22,2	17,8	12,4	23,6	15,0	-20,9	20,3
Prodeje [4)]	*mld. Kč*	157	162	174	186	181	194	221	241	254	278
	změna v %	1,9	3,4	7,1	7,1	-2,6	6,8	14,1	9,2	5,1	9,6
Ostatní běžné transfery a dotace	*mld. Kč*	40	40	51	53	51	56	62	66	72	79
	změna v %	-18,5	1,5	25,9	4,9	-3,6	8,6	11,1	6,1	10,0	8,8
Investiční dotace	*mld. Kč*	23	26	42	44	49	50	60	63	64	78
	změna v %	-72,1	15,4	60,4	5,2	10,4	3,8	18,0	6,4	0,7	22,6
Ostatní kapitálové transfery	*mld. Kč*	8	6	4	5	5	5	6	7	7	7
	změna v %	-6,1	-21,3	-40,9	20,7	4,8	5,3	16,7	14,6	5,8	-7,8

[1)] Povinné i dobrovolné platby zaměstnavatelů (ve prospěch svých zaměstnanců), zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a samoplátců orgánům sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám.
[2)] Povinné platby, které výrobní jednotky musí platit státu a které se týkají výrobní činnosti či dovozu a/nebo použití výrobních faktorů (např. daň z přidané hodnoty, spotřební daně aj.).
[3)] Nepravidelné platby ve prospěch vládních institucí z hodnoty majetku, aktiv nebo čistého jmění jednotky.
[4)] Jedná se o součet tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití a plateb za ostatní netržní služby sektoru vládních institucí.
Zdroj: ČSÚ (2026b).

Tabulka A.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Daně a sociální příspěvky celkem	*mld. Kč*	**1 675**	**1 802**	**1 940**	**2 074**	**2 046**	**2 187**	**2 408**	**2 613**	**2 840**	**3 005**
	změna v %	6,1	7,6	7,6	6,9	-1,3	6,9	10,1	8,5	8,7	5,8
Běžné daně z důchodů a jiné	*mld. Kč*	**385**	**416**	**458**	**491**	**485**	**469**	**538**	**612**	**685**	**727**
	změna v %	8,8	8,0	10,1	7,0	-1,0	-3,5	14,9	13,7	12,0	6,0
Jednotlivců nebo domácností	*mld. Kč*	207	229	261	287	298	228	243	279	313	339
	změna v %	10,9	10,5	13,8	10,2	3,6	-23,4	6,7	14,8	11,9	8,3
Společností	*mld. Kč*	167	176	187	192	177	229	284	321	359	374
	změna v %	6,8	5,2	6,3	2,9	-8,1	29,7	23,8	13,1	11,9	4,2
Z výher z loterií nebo sázek	*mld. Kč*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	změna v %	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní běžné daně	*mld. Kč*	11	12	11	11	11	11	11	11	13	14
	změna v %	2,2	4,4	-5,8	-0,6	-0,8	4,0	-2,8	3,8	15,9	5,0
Příspěvky na sociální zabezpečení	*mld. Kč*	**703**	**760**	**834**	**895**	**909**	**1 013**	**1 087**	**1 173**	**1 274**	**1 354**
	změna v %	6,1	8,0	9,8	7,3	1,6	11,4	7,3	7,9	8,7	6,3
Sociální pojištění	*mld. Kč*	431	470	516	555	543	598	642	694	759	812
	změna v %	6,2	9,0	9,8	7,5	-2,2	10,2	7,4	8,0	9,4	7,0
Zdravotní pojištění	*mld. Kč*	264	281	308	329	354	402	429	464	500	526
	změna v %	6	6	10	7	8	13	7	8	8	5
Platby za státní pojištěnce	*mld. Kč*	62	65	68	72	97	126	129	139	151	154
	změna v %	2,1	4,8	4,8	5,1	35,4	29,9	2,4	7,2	9,2	1,5
Úrazové pojištění	*mld. Kč*	7	8	8	9	9	10	10	11	12	13
	změna v %	5,5	6,7	9,7	7,2	1,4	5,4	6,4	11,9	5,7	5,3
Imputované sociální příspěvky	*mld. Kč*	1	1	1	2	3	4	5	4	3	4
	změna v %	-1,9	16,1	21,9	30,9	70,3	11,9	35,0	-24,4	-4,4	12,1
Daně z výroby a dovozu	*mld. Kč*	**587**	**626**	**647**	**688**	**651**	**705**	**783**	**829**	**880**	**924**
	změna v %	4,4	6,7	3,4	6,3	-5,3	8,2	11,1	5,8	6,2	5,0
Daně z produktů [1)]	*mld. Kč*	562	601	619	650	611	661	729	753	809	853
	změna v %	4,4	6,9	3,1	4,9	-5,9	8,2	10,2	3,3	7,5	5,4
Daň z přidané hodnoty	*mld. Kč*	354	388	409	435	422	464	537	573	587	629
	změna v %	6,2	9,5	5,4	6,6	-3,0	9,7	15,8	6,7	2,5	7,1
Spotřební daně	*mld. Kč*	181	186	186	188	177	183	172	158	197	198
	změna v %	-0,8	2,3	0,0	1,3	-5,8	3,3	-6,1	-7,8	24,5	0,4
Ostatní daně z produktů [2)]	*mld. Kč*	27	28	25	26	12	15	20	22	25	26
	změna v %	20,4	3,9	-8,6	3,9	-55,9	28,9	34,1	9,5	16,2	3,8
Jiné daně z výroby [3)]	*mld. Kč*	25	25	28	38	40	44	55	76	71	71
	změna v %	5,3	2,4	9,9	37,2	4,9	8,7	25,3	38,0	-6,3	0,4
Kapitálové daně	*mld. Kč*	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	změna v %	54,5	70,6	-24,1	-45,5	191,7	-40,0	19,0	-8,0	4,3	33,3

[1)] Daně placené z jednotky vyrobeného nebo do transakce vstupujícího výrobku nebo služby.
[2)] Jedná se například o dovozní cla, poplatky z dovážených zemědělských produktů, daně z finančních a kapitálových transakcí, poplatky ze zábavních činností, daně z loterií, her a sázek a jiné.
[3)] Daně požadované od podniků z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti, nezávisle na množství a hodnotě jimi vyrobeného nebo prodaného zboží nebo služeb (např. daň z nemovitých věcí, silniční daň, poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových).
Zdroj: ČSÚ (2026b).

Tabulka A.3: Výdaje sektoru vládních institucí

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Výdaje celkem	*mld. Kč*	**1 907**	**1 992**	**2 197**	**2 377**	**2 696**	**2 840**	**3 047**	**3 369**	**3 481**	**3 712**
	změna v %	-1,7	4,5	10,3	8,2	13,4	5,4	7,3	10,6	3,3	6,6
Náhrady zaměstnancům	*mld. Kč*	419	462	521	576	633	676	690	739	776	832
	změna v %	5,4	10,1	12,8	10,5	10,0	6,8	2,1	7,0	5,1	7,3
Mezispotřeba	*mld. Kč*	291	296	324	339	346	354	394	430	470	495
	změna v %	2,8	1,7	9,4	4,6	2,1	2,4	11,3	9,2	9,2	5,3
Sociální dávky jiné než naturální [1)]	*mld. Kč*	605	624	658	709	821	859	937	1 037	1 084	1 102
	změna v %	2,5	3,1	5,5	7,7	15,8	4,7	9,1	10,6	4,5	1,7
Naturální sociální transfery	*mld. Kč*	148	152	160	177	205	219	226	258	284	306
	změna v %	4,3	3,1	4,7	10,9	15,8	7,1	2,9	14,2	10,1	7,7
Důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	44	38	40	40	44	46	79	99	108	112
	změna v %	-10,6	-14,8	6,4	1,2	7,9	4,8	72,4	25,5	8,8	3,8
Úroky	*mld. Kč*	44	38	40	40	43	46	78	99	107	111
	změna v %	-10,6	-14,3	5,6	1,2	8,0	5,1	72,0	25,7	8,9	3,9
Ostatní důchody z vlastnictví	*mld. Kč*	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
	změna v %	-1,8	-91,2	1042,9	6,3	-15,3	-31,9	165,8	-7,5	-19,9	-12,7
Dotace	*mld. Kč*	108	110	119	128	173	200	151	207	156	170
	změna v %	2,6	1,7	8,8	7,3	35,1	15,8	-24,7	37,0	-24,7	8,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	*mld. Kč*	156	171	224	253	277	287	320	370	379	445
	změna v %	-34,1	9,8	31,3	12,6	9,6	3,8	11,2	15,9	2,5	17,3
Kapitálové transfery [2)]	*mld. Kč*	35	31	37	37	68	56	51	40	39	40
	změna v %	-13,8	-13,1	22,1	-2,4	84,9	-17,7	-7,5	-22,5	-1,8	1,7
Investiční dotace [3)]	*mld. Kč*	13	15	23	18	22	23	27	26	24	23
	změna v %	-12,8	14,4	57,6	-20,3	18,1	7,7	15,4	-2,3	-9,7	-3,2
Ostatní kapitálové transfery	*mld. Kč*	23	16	14	18	46	32	24	13	15	17
	změna v %	-14,4	-28,8	-10,4	26,3	152,7	-29,8	-24,2	-44,9	13,8	9,2
Ostatní výdaje	*mld. Kč*	100	109	113	119	130	142	199	190	185	210
	změna v %	5,6	9,0	3,5	5,9	8,6	9,5	40,1	-4,7	-2,2	13,6
Výdaje na konečnou spotřebu	*mld. Kč*	**915**	**965**	**1 054**	**1 141**	**1 250**	**1 319**	**1 381**	**1 501**	**1 607**	**1 711**
	změna v %	4,0	5,5	9,2	8,2	9,5	5,5	4,8	8,6	7,1	6,5
Kolektivní spotřeba [4)]	*mld. Kč*	425	446	486	516	543	549	583	634	671	721
	změna v %	4,5	4,9	9,1	6,0	5,4	1,0	6,1	8,8	6,0	7,3
Individuální spotřeba	*mld. Kč*	490	519	568	625	706	770	799	867	936	991
	změna v %	3,5	6,0	9,4	10,1	13,0	9,0	3,8	8,6	7,9	5,9

[1)] Sociální dávky, které mají sloužit domácnostem k pokrytí nákladů či ztrát plynoucích z existence nebo vzniku určitých rizik nebo potřeb. Jedná se především o dávky vyplacené v případě stáří, invalidity, nemoci, mateřství, nezaměstnanosti, pracovního úrazu, nemoci z povolání, náhlé sociální potřeby apod.

[2)] Transakce rozdělování kapitálu, které neovlivňují velikost běžného důchodu poživatele ani plátce takové transakce, ale velikost jejich čistého jmění. Mohou probíhat v peněžní i naturální formě.

[3)] Kapitálové transfery v peněžní i naturální podobě, které vládní instituce poskytují k celkovému nebo částečnému financování tvorby hrubého fixního kapitálu.

[4)] Hodnota kolektivních služeb poskytovaných celé společnosti nebo jejím specifickým skupinám, tj. výdaje na veřejné služby, obranu, bezpečnost, justici, ochranu zdraví, životní prostředí, vědu a výzkum, rozvoj infrastruktury a hospodářství.

Zdroj: ČSÚ (2026b), MF ČR.

Tabulka A.4: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sektor vládních institucí	*mld. Kč*	**33**	**76**	**48**	**17**	**-329**	**-312**	**-214**	**-283**	**-159**	**-185**
Ústřední vládní instituce	*mld. Kč*	-21	26	8	-32	-345	-359	-282	-346	-206	-203
Místní vládní instituce	*mld. Kč*	50	42	24	38	27	55	65	64	61	28
Fondy sociálního zabezpečení	*mld. Kč*	4,9	8,2	16,6	11,4	-11,7	-9,3	2,9	-1,1	-14,0	-11,2

Zdroj: ČSÚ (2026b).

Tabulka A.5: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dluh sektoru vládních institucí	*mld. Kč*	**1 755**	**1 750**	**1 735**	**1 740**	**2 150**	**2 567**	**2 998**	**3 234**	**3 489**	**3 787**
	změna v %	-4,4	-0,3	-0,9	0,3	23,5	19,4	16,8	7,9	7,9	8,6
Oběživo a vklady	*mld. Kč*	9	6	9	5	11	16	22	31	46	34
	změna v %	31,1	-35,6	47,0	-40,8	112,6	48,0	38,1	40,3	46,5	-25,6
Cenné papíry jiné než účasti	*mld. Kč*	1 593	1 602	1 554	1 596	2 012	2 358	2 597	2 943	3 156	3 432
	změna v %	-3,4	0,6	-3,0	2,7	26,1	17,2	10,2	13,3	7,2	8,8
Půjčky	*mld. Kč*	153	141	172	139	127	193	378	260	287	321
	změna v %	-15,5	-7,4	21,8	-19,0	-8,9	51,8	96,1	-31,4	10,7	11,7

Pozn.: Dluh sektoru vládních institucí je definován následujícími finančními instrumenty: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti s vyloučením finančních derivátů a úvěry (půjčky). Je vyjádřen v nominální hodnotě, která je považována za ekvivalent jmenovité hodnoty (face value). Je konsolidován, tzn. dluh v držení jiných subjektů v sektoru vládních institucí je vyloučen.
Zdroj: ČSÚ (2026b).

Tabulka A.6: Saldo a dluh sektoru vládních institucí zemí EU

v % HDP

	Saldo					Dluh				
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
EU27	-3,1	-3,4	-3,1	-3,1	.	82,3	80,3	80,3	81,5	.
EA21 [1)]	-3,4	-3,4	-3,0	-3,0	.	88,8	86,3	86,1	87,3	.
Belgie	-3,5	-4,1	-4,4	-5,2	-5,2	103,3	102,3	104,0	108,1	111,0
Bulharsko	-2,9	-2,0	-3,0	-4,0	-5,0	22,4	22,8	23,7	29,9	31,1
Česká republika [2)]	-3,0	-3,7	-2,0	-2,2	-2,8	42,5	42,2	43,2	44,2	45,8
Dánsko	3,4	3,5	4,1	2,9	1,2	33,4	33,0	29,9	27,2	26,8
Estonsko	-1,0	-2,7	-1,6	-2,0	-4,4	19,1	20,3	23,5	24,0	25,9
Finsko	-0,2	-3,0	-4,4	-3,8	-4,2	74,1	77,2	82,5	88,4	90,1
Francie	-4,7	-5,4	-5,8	-5,1	-5,0	111,4	109,5	112,6	115,7	118,5
Chorvatsko	0,0	-1,2	-2,5	-3,0	-2,9	68,0	60,5	56,5	55,7	55,5
Irsko	1,6	1,5	4,2	1,8	1,1	42,8	42,1	38,4	34,8	34,1
Itálie	-8,1	-7,1	-3,4	-3,1	-2,9	138,4	134,0	134,3	136,7	138,1
Kypr	2,7	1,7	4,0	3,5	2,7	80,0	69,6	60,1	52,3	47,8
Litva	-0,5	-0,7	-1,3	-1,8	-2,3	39,4	36,7	37,8	39,3	44,9
Lotyšsko	-4,8	-2,2	-1,8	-2,5	-2,9	44,5	44,5	45,7	46,2	47,9
Lucembursko	0,3	-0,7	0,6	-1,8	-0,8	24,9	24,7	25,9	26,0	29,5
Maďarsko	-6,2	-7,0	-5,1	-4,7	-7,5	74,1	73,2	73,5	74,4	77,5
Malta	-5,3	-4,4	-3,5	-2,1	-1,6	50,1	46,9	46,0	46,3	45,8
Německo	-1,9	-2,2	-2,7	-2,9	-4,8	64,1	61,8	61,4	62,8	65,8
Nizozemsko	0,0	-0,3	-0,7	-1,6	-2,3	48,4	45,9	44,0	44,7	45,6
Polsko	-3,4	-5,2	-6,4	-7,2	-7,1	48,8	49,5	54,8	59,6	67,6
Portugalsko	-0,3	1,1	0,7	0,7	0,0	111,2	96,9	93,0	89,2	87,5
Rakousko	-3,4	-2,6	-4,6	-4,1	-4,1	78,1	77,4	79,0	80,7	82,4
Rumunsko	-6,5	-6,6	-9,2	-7,8	-6,0	48,3	49,4	54,6	58,9	61,4
Řecko	-2,7	-1,5	1,4	2,0	-0,2	177,8	164,0	153,5	145,4	136,7
Slovensko	-1,6	-5,3	-5,4	-4,4	-4,4	57,7	55,5	58,9	60,5	63,7
Slovinsko	-3,0	-2,6	-0,8	-2,5	-2,9	72,7	68,2	66,3	65,1	64,6
Španělsko	-4,6	-3,3	-3,2	-2,4	-2,1	109,3	105,3	101,4	100,5	99,1
Švédsko	1,0	-1,0	-1,6	-1,6	-2,6	34,4	32,3	34,0	35,1	36,3

[1)] 21 současných zemí eurozóny – Belgie, Bulharsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.
[2)] Údaje za rok 2026 aktuální predikce MF ČR.
Zdroj: Eurostat (2026b).

Tabulka A.7: Transakce sektoru vládních institucí zemí EU za rok 2025

v % HDP

	Příjmy	Výdaje	Náhrady zaměstnan.	Peněžité sociální dávky	Kolektivní spotřeba	Individuální spotřeba	Investice [1]	Úroky placené
Evropská unie	46,3	49,4	10,3	16,4	8,1	13,4	3,9	1,9
Eurozóna [2]	46,7	49,7	10,0	16,8	8,0	13,5	3,7	1,9
Belgie	49,2	54,4	12,6	17,6	8,5	15,6	3,2	2,3
Bulharsko	38,1	42,1	12,3	12,8	9,7	11,4	4,8	0,8
Česká republika	41,1	43,3	9,7	12,9	8,4	11,6	5,2	1,3
Dánsko [3]	.	47,2	14,2	14,1	7,3	15,7	3,3	0,8
Estonsko	43,6	45,6	12,3	12,7	9,1	12,2	6,6	0,5
Finsko	53,7	57,5	13,5	18,9	7,6	18,3	4,5	1,6
Francie	52,2	57,3	12,4	19,4	8,4	15,6	4,4	2,2
Chorvatsko	46,4	49,4	13,5	13,4	11,3	12,7	6,0	1,4
Irsko	24,0	22,3	6,0	5,3	3,3	8,9	2,8	0,5
Itálie	48,0	51,1	9,0	20,3	7,3	10,8	3,9	3,8
Kypr	41,5	37,9	10,9	11,6	7,4	10,0	3,2	1,1
Litva	39,4	41,1	12,1	13,8	7,6	11,8	4,4	0,9
Lotyšsko	42,8	45,3	12,8	12,4	10,6	10,8	6,9	1,1
Lucembursko	46,9	48,7	11,5	16,9	7,7	11,6	4,8	0,3
Maďarsko	42,9	47,6	10,7	10,8	11,1	9,7	4,1	3,8
Malta	35,1	37,1	9,8	7,2	6,9	10,2	3,1	1,2
Německo	47,2	50,1	8,5	16,5	8,4	14,0	3,5	1,1
Nizozemsko	43,6	45,2	8,9	10,7	8,5	17,5	3,5	0,7
Polsko	43,6	50,9	12,0	17,3	9,3	12,1	5,2	2,5
Portugalsko	43,0	42,3	10,6	15,9	6,9	10,1	2,9	2,0
Rakousko	50,4	54,6	11,4	19,9	7,6	14,0	3,8	1,6
Rumunsko	35,6	43,4	10,5	13,1	9,7	7,8	6,1	2,8
Řecko	49,8	47,8	10,1	16,4	9,6	8,9	4,8	3,1
Slovensko	42,9	47,3	11,6	16,1	10,9	10,2	4,5	1,5
Slovinsko	46,3	48,9	12,3	15,7	8,0	13,5	5,5	1,3
Španělsko	42,9	45,3	10,7	16,9	7,7	11,5	3,0	2,4
Švédsko	47,8	49,3	12,3	11,5	7,6	18,5	5,8	0,6

[1] Tvorba hrubého fixního kapitálu.

[2] 21 členských zemí EU – Belgie, Bulharsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.

[3] Zatímco údaj salda +2,9 % HDP za rok 2025 je v případě Dánska správný, poskytnutý údaj za celkové příjmy za rok 2025 nebyl kvůli opravě v dividendách konzistentní a je tudíž nedostupný.

Zdroj: Eurostat (2026a).

B Slovníček pojmů

Akruální metodika znamená, že ekonomické transakce jsou zaznamenány tehdy, kdy se ekonomická hodnota vytváří, transformuje nebo zaniká, nebo když se pohledávky a závazky zvyšují či snižují bez ohledu na to, kdy bude realizovaná transakce peněžně uhrazena (na rozdíl od peněžního principu, na kterém je např. sestavován státní rozpočet).

Cyklicky očištěné saldo sektoru vládních institucí slouží k identifikaci nastavení fiskální politiky, protože v něm není zahrnut vliv těch částí příjmů a výdajů, které jsou generovány pozicí ekonomiky v rámci hospodářského cyklu.

Daňové příjmy sektoru vládních institucí jsou rozděleny na zdanění spotřeby, práce a kapitálu. Zdanění spotřeby představují zejména daň z přidané hodnoty a spotřební daně, dále dovozní cla, daň z hazardu, určité další položky daní z produktů, daně ze znečištění a platby domácností za licence. Zdanění práce tvoří daň z příjmů fyzických osob a příspěvky na sociální a zdravotní pojištění. Zdanění kapitálu vedle daně z příjmů právnických osob zahrnuje daně z finančních transakcí, určité položky daní z výroby a běžné daně z kapitálu.

Diskreční opatření představují přímé zásahy vlády do struktury příjmů a výdajů sektoru vládních institucí.

Dotace jsou běžné nevratné platby, které sektor vládních institucí nebo instituce Evropské unie vyplácí rezidentním výrobcům.

Fiskální impuls slouží k posouzení vlivu fiskální politiky vlády na ekonomický růst. Zpravidla se zachycuje v meziročním vyjádření, kdy snížení určitých vládních příjmů, resp. zvýšení určitých vládních výdajů představuje kladný impuls a zvýšení určitých příjmů, resp. snížení určitých výdajů představuje impuls záporný. Východiskem pro výpočet fiskálního impulsu dle MF ČR je meziroční změna cyklicky očištěného salda s opačným znaménkem, která je upravena o úrokové platby, příjmy z EU, odvody do rozpočtu EU a určitá jednorázová a přechodná opatření. Blíže MF ČR (2015).

Fiskální úsilí je meziroční změna strukturálního salda indikující expanzivní či restriktivní fiskální politiku v daném roce.

Jednorázové a jiné přechodné operace jsou taková opatření na straně příjmů či výdajů, která mají pouze dočasný dopad na saldo sektoru vládních institucí a často vyplývají z událostí mimo přímou kontrolu vlády (např. výdaje na povodně).

Kapitálové transfery zahrnují pořízení nebo úbytek aktiva bez ekvivalentní protihodnoty. Mohou být prováděny v peněžní nebo naturální formě.

Mezispotřeba je součást konečné spotřeby vládních institucí a zahrnuje nákupy zboží a služeb sektorem vládních institucí, které jsou spotřebovány v daném období.

Náhrady zaměstnancům se skládají z mezd a platů včetně příslušenství, tedy odvody hrazené zaměstnavatelem (pojistné, případně další odvody jako fond kulturních a sociálních potřeb). Jde o součást konečné spotřeby vládních institucí.

Naturální sociální dávky (naturální sociální transfery) představují hodnotu zboží a služeb poskytnutých zejména ve formě zdravotní a sociální péče, vzdělání, bydlení. Jsou to zejména naturální dávky související se zdravotním pojištěním (částky za zdravotní pomůcky, lékařské, zubní ošetření, operace apod.) hrazené zdravotními pojišťovnami těm, kdo toto zboží a služby poskytují. Jde o součást konečné spotřeby vládních institucí.

Notifikace vládního deficitu a dluhu je kvantifikace fiskálních ukazatelů předkládaná každou členskou zemí EU dvakrát ročně Evropské komisi podle nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších předpisů. Je sestavována v akruální metodice za sektor vládních institucí. Český statistický úřad zpracovává data za čtyři uplynulé roky t−4 až t−1. MF ČR dodává predikci týkající se běžného roku t. Notifikace obsahuje jak základní sadu notifikačních tabulek, ve kterých jsou především klíčové ukazatele jako saldo a dluh včetně vysvětlení přechodu na saldo v národní metodice, tak i celou řadu doplňkových dotazníků, jako např. tabulku státních záruk apod.

Peněžité sociální dávky představují dávky sociálního pojištění (např. dávky důchodového pojištění, dávky státní sociální podpory), které jsou ze sektoru vládních institucí vypláceny domácnostem.

Produkční mezera je dána rozdílem reálného a potenciálního produktu (často vyjádřena v poměru k potenciálnímu produktu). Určuje pozici ekonomiky v rámci hospodářského cyklu.

Sektor vládních institucí je vymezen mezinárodně harmonizovanými pravidly na úrovni EU. Sektor vládních institucí v ČR zahrnuje v metodice ESA 2010 tři základní subsektory: ústřední vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení.

Strukturální saldo je rozdíl cyklicky očištěného salda a jednorázových a přechodných operací (obě složky viz výše).

Střednědobý rozpočtový cíl je vyjádřen ve strukturálním saldu a implikuje udržitelnost veřejných financí dané země. Pro ČR aktuálně odpovídá úrovni strukturálního salda −0,75 % HDP.

Tvorba hrubého fixního kapitálu vyjadřuje čisté pořízení fixního kapitálu, tj. jeho přírůstky mínus úbytky, dosaženého produktivní činností výrobních a institucionálních jednotek. Představuje investiční aktivitu jednotek.

Výdaje na konečnou spotřebu vlády zahrnují platby vlády, které jsou následně použity buď pro spotřebu jednotlivců v sektoru domácností (především úhrada zdravotní péče zdravotními pojišťovnami za služby zdravotnických zařízení), nebo jsou spotřebovány celou společností (jako například výdaje na armádu, policii, soudnictví, státní správu apod.).

C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR

Seznam tematických kapitol Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma kapitoly
Listopad 2015	Fiskální impuls Reforma fiskálního rámce v ČR
Listopad 2016	Dlouhodobé projekce veřejných výdajů na zdravotní péči
Listopad 2017	Fiskální rady
Listopad 2019	Návrh nového fiskálního pravidla pro EU
Leden 2021	Opatření přijatá na podporu ekonomiky v souvislosti s pandemií COVID-19
Listopad 2021	Finanční prostředky z rozpočtu EU a jejich dopad v ČR
Listopad 2022	Míra participace a nastavení sociálních systémů
Listopad 2023	Konsolidační balíček
Listopad 2024	Nový fiskální rámec EU a jeho tuzemské dopady
Listopad 2025	Nové fiskální pravidlo EU ve světle soudobých hrozeb
Listopad 2026	Finanční prostředky z EHP a Norských fondů

Seznam tematických boxů Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma boxu
Květen 2015	Box 1: Rozšíření sektoru vládních institucí
Listopad 2015	Box 1: Rozšíření sektoru vládních institucí Box 2: Růst české ekonomiky a vývoj daňových příjmů v roce 2015 Box 3: Technika výdajového pravidla
Listopad 2016	Box 1: Vliv nabídkových faktorů na výdaje na zdravotní péči
Listopad 2017	Box 1: Požadavky směrnice č. 2011/85/EU a nařízení č. 473/2013/EU na zřízení národních fiskálních rad Box 2: Vybraná doporučení Evropské fiskální rady pro provádění fiskální politiky a sestavování veřejných rozpočtů v zemích eurozóny pro rok 2018
Listopad 2018	Box 1: Změny v metodické klasifikaci určitých příjmů a výdajů sektoru vládních institucí Box 2: Národní metodika klasifikace jednorázových a přechodných opatření
Listopad 2019	Box 1: Stárnutí v dobrém zdraví Box 2: Výdaje na důchody v ČR a zemích EU Box 3: Vylučování specifických položek z výdajových pravidel
Leden 2021	Box 1: Reakce výnosové křivky státních dluhopisů zemí eurozóny na opatření Evropské centrální banky Box 2: Závěry Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj ve Zprávě o důchodovém systému ČR Box 3: Vybrané studie k zamezení šíření nákazy a omezení dopadu na ekonomiku Box 4: Dočasný rámec pro opatření veřejné podpory na podporu ekonomiky zasažené COVID-19
Listopad 2021	Box 1: Výnosová „anomálie“ na dluhopisovém trhu v zemích EU
Listopad 2022	Box 1: Roční aktualizace demografické projekce Eurostatu Box 2: Analýza faktorů ovlivňujících postavení žen s dětmi na trhu práce
Listopad 2025	Box 1: Výpočet dráhy čistých výdajů a odvození kontrolního účtu Box 2: Praktický výpočet kumulovaného salda „rozšířeného“ kontrolního účtu
Listopad 2026	Box 1: Stanovení alokace EHP a Norských fondů pro ČR na období 2021–2028

Ministerstvo financí České republiky
Odbor Hospodářská politika
Letenská 15
118 10 Praha 1

http://www.mf.gov.cz

